

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
UGDYMO MOKSLŲ IR SOCIALINĖS GEROVĖS FAKULTETAS
SVEIKATOS IR SOCIALINĖS GEROVĖS STUDIJŲ KATEDRA

Socialinės pedagogikos (specializacija – pedagoginis psichologinis konsultavimas) bakalauro
studijų programa, IV kursas

Modesta Venskutė

**SOCIALINIŲ PEDAGOGŲ PROFESINIS TOBULINIMASIS
FORMALUS, NEFORMALUS, INFORMALUS (SAVAIMINIO)
MOKYMOSI KONTEKSTUOSE**

Bakalauro darbas

*Bakalauro darbo vadovė –
lekt. dr. Kristina Rūdytė*

2017

Patvirtinimas apie atlikto bakalauro darbo savarankiškumą

Patvirtinu, kad įteikiamas bakalauro darbas

.....
.....yra:

1. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
2. Nebuvo naudotas kitame institute / universitete Lietuvoje ir užsienyje.
3. Nėra medžiagos iš kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
4. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

.....
Vardas, pavardė

.....
Parašas

Bakalauro darbo santrauka

Probleminiai klausimai: Kokios yra išskiriamos profesinio tobulinimosi formos? Kaip socialiniai pedagogai identifikuoja savo profesinio tobulinimosi galimybes formalaus, neformalaus ir informalaus mokymosi kontekste?

Tyrimo objektas – socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės.

Tyrimo tikslas – atskleisti socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybes formalaus, neformalaus, informalaus (savaiminio) mokymosi kontekste.

Siekiant tyrimo tikslo taikyti metodai: teorinės analizės metodas, tyrimo objekto operacionalizacija (žr. 1 priedą); pusiau struktūruotas interviu (klausimai pateikti 2 priede); kokybinės turinio (content) analizės metodas.

Tyrimė dalyvavo 6 Šiaulių apskrityje (Šiauliai, Joniškio bei Pakruojo rajonas) dirbantys socialiniai pedagogai.

Taikant kokybinio tyrimo metodus, atskleistos socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės. Socialiniai pedagogai turi galimybę tobulintis formaliu, neformaliu ir informaliu (savaiminiu) būdu.

Svarbiausios empirinio tyrimo išvados:

1. Taikant empirinio tyrimo metodus identifiкуotos socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi formos – formalus, neformalus, informalus (savaiminis) mokymasis ir jų turinys. Formaliojo mokymosi metu socialiniai pedagogai tobulinasi/keliasi kvalifikaciją studijuodami aukštosiose mokyklose. Neformaliojo mokymosi metu tyrimo dalyviai lanko stovyklas, metodinius būrelius konferencijas. Informalusis (savaiminis) mokymasis dažniausiai vyksta namų aplinkoje, kuomet socialiniai pedagogai tobulinasi įdedami papildomas pastangas į savo mokymosi procesą.
2. Remiantys empirinio tyrimo analize, atskleistos socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės formalaus, neformalaus bei informalaus (savaiminio) mokymosi kontekstuose. Formaliojo mokymosi metu, socialiniams pedagogams sudaromos galimybės tobulėti aukštojoje mokykloje, tačiau mokslas yra per brangus. Neformaliojo mokymosi metu respondentai tobulina įvairias kompetencijas, dalyvauja tobulinimosi kursuose, tačiau kursų metu pateikiama informacija nepakankamai tiksli ir naudinga (pateikiama sena/neatnaujinta informacija), taip pat pabrėžiama praktinių užsiėmimų stoka. Informaliojo (savaiminio) mokymosi metu pedagogai tobulėja juos supančioje aplinkoje, tačiau pedagogai pabrėžia, jog informalusis jų mokymasis nėra pripažįstamas formaliai ir jie neturi pakankamai laiko užsiimti informaliu (savaiminiu) mokymusi.

Esminiai žodžiai: kvalifikacija, profesinis tobulinimasis, mokymasis visą gyvenimą.

Turinys

Bakalauro darbo santrauka.....	3
Įvadas.....	5
1 skyrius. SOCIALINIŲ PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI GALIMYBIŲ IR TURINIO TEORINĖ ANALIZĖ	8
1.1. Profesinio tobulinimosi koncepcija	8
1.2. Socialinių pedagogų kompetencija profesinio tobulinimosi kontekste	11
1.2.1. Kompetencijų įgijimą lemiantys veiksniai	14
1.3. Profesinis tobulinimasis mokymosi visą gyvenimą kontekste	15
1.4. Mokymosi visą gyvenimą formos kaip socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės.....	16
1.4.1. Formalusis mokymasis	17
1.4.2. Neformalusis mokymasis	19
1.4.3. Informalusis (savaiminis) mokymasis	23
2 skyrius. SOCIALINIŲ PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI GALIMYBIŲ EMPIRINIS TYRIMAS.....	27
2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	27
2.2. Tyrimo rezultatų analizė ir interpretacija	29
2.2.1. Kvalifikacijos kėlimas	29
2.2.2. Formalusis mokymasis	33
2.2.3. Neformalusis mokymasis	36
2.2.4. Informalusis (savaiminis) mokymasis	39
2.2.5. Socialinių pedagogų vertinimas profesinio tobulinimosi sistemai	41
Išvados	46
Rekomendacijos.....	48
Literatūra	49
Priedai.....	56

Ivadas

Temos aktualumas. Sparčiai kintančioje visuomenėje vis dažniau akcentuojamas specialistų tobulinimasis ir jo reikšmė ne tik asmenybei, bet ir darbo kokybei, tačiau specialistams, retai aiškiai įvardijamos profesinio tobulinimosi galimybės formalaus, neformalaus ir informalaus (savaiminio) mokymosi procese. Profesinis tobulinimasis neatsiejamas nuo kiekvieno specialisto kasdienybės, tad ne išimtis ir socialiniai pedagogai.

Ugdymo kokybę lemia įvairūs veiksniai, kurių vienas svarbiausių – pedagogų profesinis tobulėjimas (Česnavičienė, Urnėžienė, 2016). Profesinis tobulinimasis reiškia tuos procesus bei veiklos rūšis, kurie skirti pedagogų profesinėms, praktinėms žinioms tobulinti, nuostatomis ir gebėjimams papildyti bei plėsti, pakelti savo kvalifikaciją ir kompetentingumą (Blažienė, 2008; Dana, Yendol-Hoppey, 2008, Guskey, 2004). Diaz-Maggioli (2004) nuomone, profesinis tobulinimasis turėtų būti suprantamas kaip įsipareigojimas tobulėti siekiant išlaikyti savo profesionalumą ir patenkinti asmeninius informacijos poreikius. Loucks'as – Horsley'us (2010) ir kt., pedagogų profesinį tobulinimąsi apibūdino kaip tikslingą procesą, skirtą pagerinti mokinių mokymuisi. Profesinio tobulinimosi pagrindas – mokymasis visą gyvenimą. Mokymosi visą gyvenimą būtinybę diktuoja neišvengiamos globalizacijos, darbo pasaulio, mokslo žinių ir informacinių technologijų plėtros, vaikų ir jaunimo ugdymo problemų prielaidos (Teresevičienė, Gedvilienė, Zuzevičiūtė, 2006). Socialinis pedagogas savo darbe kasdien susiduria su mokinių ugdymo ir jų asmeninėmis problemomis, todėl profesinis tobulinimasis neatsiejamas nuo pedagogo veiklos.

Laurinavičiūtės (2001), Beresnevičienės (1995) teigimu, nuolatinis mokymasis tampa nebe privilegija, o būtinybė šiuolaikinėje žinių visuomenėje, nes tik nuolat mokydamasis specialistas gali išlaikyti savo kvalifikaciją. Nuolatinis, visą gyvenimą trunkantis mokymasis – tinkamiausias būdas prisitaikyti prie permainų, užsitikrinti pilnavertį, socialiai saugų ir prasmingą savo gyvenimą (Blažienė, 2008). Pagal žmogiškojo kapitalo modelį mokymasis laikomas investicija į savo gyvenimą, nes ilgesnį laikotarpį besimokantys asmenys įgyja kur kas daugiau vertingų kompetencijų ir tampa produktyvesni visuomenės nariai (Barr, 1998).

Lengrand'as (1970) nuolatinį mokymąsi apibūdino kaip procesą, kurio metu asmuo siekia tobulėti pasitelkiant įvairias mokymosi formas: formalų, neformalų ir informalų mokymąsi. Mokslininkų (Schwier, 2010; Colardyn, Bjornavold 2005) nuomone, formalus ir neformalus mokymasis yra labiau struktūruotos mokymosi formos, o informalus – veikiamas aplinkos. Colardyn ir Bjornavold (2005) teigia, kad nėra absoliučių ribų tarp formalaus, neformalaus ir informalaus mokymosi, šios mokymosi formos yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Mokymąsi visą

gyvenimą apimančios trys mokymosi formos – profesinio tobulinimosi galimybes atskleidžiančios formos.

Leliūgienė (2003) pažymi, jog socialinio pedagogo užduotis – socialinis žmogaus ugdymas, pasireiškiantis individo mokymu socialiai mąstyti. Tačiau siekdamas užtikrinti žmogaus ugdymą, socialinis pedagogas pats privalo tobulėti kaip profesionalas. Mokslininkų (Leliūgienė, 2003; Vaitkevičius, 1995) teigimu, išskiriami trys socialinio pedagogo etiniai įsipareigojimai savo profesijai. Vienas iš šių įsipareigojimų siejamas su atsakomybės už savo profesinį tobulėjimą prisiėmimu, taip pat pažymima, jog socialinis pedagogas turi įsijungti į kvalifikacijos kėlimo sistemą.

Tyrimo problema. Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatose (2008) pabrėžiama, jog atestuotas pedagogas turi nuolat tobulinti savo kvalifikaciją. Profesinis tobulinimasis Lietuvoje yra reglamentuotas, tad kiekvienas socialinis pedagogas turi profesiskai tobulėti. Tačiau socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės formalaus, neformalaus ir informalaus (savaiminio) mokymosi procese nėra plačiai nagrinėjamos. Mokslininkai (Ibenskytė, 2008; Vismantienė, 2005) pedagogų profesinį tobulinimąsi nagrinėja paaiškindami profesinio tobulinimosi prasmę, reikšmę, bei tam tikrų kompetencijų tobulinimo reikalingumą. Tačiau stokojama tyrimų apie socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybes, kurios aktualios esamiems ir būsimiems socialiniams pedagogams.

Probleminiai klausimai: Kokios yra išskiriamos profesinio tobulinimosi formos? Kaip socialiniai pedagogai identifikuoja savo profesinio tobulinimosi galimybes formalaus, neformalaus ir informalaus mokymosi kontekste?

Tyrimo objektas: socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės.

Tyrimo tikslas: atskleisti socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybes formalaus, neformalaus, informalaus (savaiminio) mokymosi kontekste.

Tyrimo uždaviniai:

1. Taikant mokslinės literatūros analizę, charakterizuoti profesinio tobulinimosi reiškinių mokymosi visą gyvenimą kontekste.
2. Remiantis mokslinės literatūros analize, atskleisti socialinių pedagogų formalaus, neformalaus, informalaus (savaiminio) mokymosi galimybes.
3. Taikant empirinio tyrimo metodus identifiкуoti socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi formas.
4. Remiantys empirinio tyrimo analize, atskleisti profesinio tobulinimosi galimybes formalaus, neformalaus, informalaus (savaiminio) mokymosi kontekste.

Tyrimo metodai: teorinės analizės ir apibendrinimo, dokumentų analizė; mokslinės literatūros analizė; struktūruotas interviu; kokybinė turinio (content) analizė.

Tyrimo dalyviai:

Tyrimė dalyvavo 6 Šiaulių apskrityje (Šiauliai, Joniškio bei Pakruojo rajonas) dirbantys socialiniai pedagogai. Tyrimui buvo formuota netikimybinė – tikslinė imtis. Teorinis ir empirinis tyrimas atliktas 2017 kovo – balandžio mėnesiais.

Esminės sąvokos

Kvalifikacija – „tam tikrų žinių ir gebėjimų (kompetencijų) visuma, kurią įgijęs žmogus gali efektyviai ir kokybiškai (kompetentingai) dirbti atitinkamoje profesijoje. Profesiniame rengime įgyta kvalifikaciją pripažįsta įgaliotos institucijos ir jų išduodami diplomai“ (Laužackas, 2005, p.20).

Mokymasis visą gyvenimą – tai: „1) požiūris į žmogaus ir naujos informacijos tarpusavio santykį, įsipareigojimas sudaryti asmenims galimybes mokytis/studijuoti visą gyvenimą; 2) visos žmogaus mokymosi pastangos per jo gyvenimą, kurios nukreiptos žinių ir gebėjimų bei kvalifikacijos įgijimui ir tobulinimui“ (Laužackas, 2005, p.24).

Profesinis tobulinimasis – „tai procesas bei veiklos rūšis, kuri skirta profesinėms žinioms pagausinti, švietimo darbuotojų įgūdžiams patobulinti bei jų nuostatoms pakoreguoti“ (Guskey, 2004, p.30).

Baigiamojo darbo struktūra: darbą sudaro santrauka lietuvių kalba, įvadas, 2 skyriai, išvados, naudotos literatūros sąrašas (79 šaltiniai), santrauka anglų kalba, 10 priedų. Tyrimo duomenis iliustruoja 6 lentelės. Prieduose pateikiama operacionalizacija, interviu protokolai. Darbo apimtis 51 psl.

1 skyrius. SOCIALINIŲ PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI GALIMYBIŲ IR TURINIO TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Profesinio tobulinimosi koncepcija

Profesinio tobulinimosi sampratą mokslininkai aiškina skirtingai. Anot Guskey (2004) profesinis tobulinimasis yra *tikslingas, nenutrūkstamas ir sistemingas procesas*:

1. Profesinis tobulinimasis kaip *tikslingas procesas* – tai sąmoningai sukurtos pastangos siekiant pozityvių permainų bei patobulinimo;
2. Kaip *nenutrūkstantis procesas* profesinis tobulinimasis reiškia nuolatinį žinių atnaujinimą;
3. Profesinis tobulinimasis kaip *sistemingas procesas* apima numatomą permainų vykdymą ilgesnį laikotarpį, atkreipiant dėmesį į visus organizacijos lygmenis.

Adamonienė, Daukilas, Krikščiūnas, Maknienė, Palujanskienė (2001) teigia, kad žmogaus kompetencijos išraiška – tai ne tik individualios, bet ir efektyvios veiklos demonstravimas. Mokslininkai mano, jog profesinis tobulinimasis jokių būdu neatsiejamas nuo profesinių kompetencijų raiškos. Rogozinos (2010) nuomone, profesinis tobulėjimas traktuojamas kaip asmens profesinių kompetencijų – pedagogo žinių, kompetencijų, vertybinių nuostatų, mokėjimo mokytis ir kitų sėkmingai pedagogo veiklai ugdymo procese reikalingų savybių ugdymasis.

Ne vienerius metus pedagogų profesinis tobulinimasis pasaulyje buvo traktuojamas kaip trumpalaikiai kursai, kurių metu pedagogams būdavo pateikiama tam tikra informacija, susijusi su jų darbo specifika (Rogozina, 2010). Tik prieš pastarąjį dešimtmetį šiuolaikinėje visuomenėje profesinio tobulinimosi samprata pradėta suvokti kaip nenutrūkstantis, įvairiapusiško kultūrinio augimo procesas, besiremiantis bendradarbiavimu. Teresevičienė, Gedvilienė, Zuzevičiūtė (2006) profesinio tobulinimosi sąvoką apibrėžia kaip nenutrūkstantį procesą, kuris neatsiejamas nuo mokymo ir mokymosi; tai nuolatinis individo veiklos apmąstymas ir perkonceptualizavimas.

Rogozina (2010) šiuolaikinę profesinio tobulinimosi traktuotę apibūdina kaip konstruktyvų orientavimo modelį, t. y. pedagogai laikomi aktyviais besimokančiais ir yra įtraukiami į įvairias užduotis, kurias atlikdami jie tobulina mokymo, stebėjimo, savęs vertinimo ir savianalizės įgūdžius. Taip pat autorė pažymi, jog profesinis tobulėjimas – ilgalaikis procesas, kuriame pedagogai mokosi visą gyvenimą. Profesinis tobulinimasis konceptualizuojamas įvairiai (Rogozina, 2010):

- a) Sėkmingiausios galimybės mokytojų tobulinimuisi – tai mokymasis darbo vietoje, pokyčių analizavimas ir taikymasis prie jų, taip pat naujų pokyčių inicijavimas.
- b) Pedagogai visapusiškai auga kultūriškumo prasme, o ne tik tobulina profesinius įgūdžius.

- c) Pedagogai traktuojami kaip savirefleksijos praktikai. Turėdami pamatines savo profesijos žinias, stebėdami ir analizuodami aplinką, jie įgyja naujų žinių ir patirties.
- d) Profesinis tobulinimasis – bendradarbiavimo procesas. Profesinis tobulėjimas dažnai traktuojamas kaip savarankiškas darbas, kurio veiksmingumas didėja analizuojant save ir aplinką, vis dėlto dažniau profesinio tobulėjimo sėkmingumas atsiskleidžia bendradarbiaujant (su kolektyvu, partneriais ar kitais bendruomenės nariais).
- e) Profesinio tobulinimosi procese akcentuojamas individualumas – nėra vieno konkretaus profesinio tobulėjimo modelio, kuris būtų geresnis už kitus ir kuris be išimčių tiktų visiems, visais atvejais ar bet kokiomis aplinkybėmis. Švietimo institucijos ir pavieniai pedagogai turėtų individualiai įsivertinti savo poreikius, kultūrinius įsitikinimus ir praktiką, norėdami išsiaiškinti, koks profesinio tobulinimosi modelis jiems naudingiausias.

Sparks'as, Loucks'as-Horsley'us ir Drag'as-Severson'as (cit. Guskey, 2004) nurodo profesinio tobulinimosi modelius, kurių turinys apibūdinamas 1 lentelėje.

1 lentelė

Profesinio tobulinimosi modeliai

(sudaryta darbo autorės remiantis Sparks'u, Loucks'u-Horsley'su ir Drag'u-Severson'u, cit. Guskey, 2004)

Profesinio tobulinimosi modelis	Profesinio tobulinimosi modelio apibūdinimas
Mokomieji renginiai	Renginių metu dalijamasi idėjomis, modeliuojami nauji įgūdžiai ir jų taikymas praktinių užsiėmimų metu, įgyjama nauja informacija.
Stebėjimas/vertinimas	Šio profesinio tobulinimosi metu panaudojamas kolegiškas stebėjimas, kuris pedagogams suteikia ne tik grįžtamosios informacijos apie jų darbą, bet ir suteikia galimybę įgyti naujų įžvalgų, profesinės patirties.
Dalyvavimas raidos/tobulinimosi procesuose	Švietimo darbuotojai suburiami drauge kurti, peržiūrėti mokymo programas, planuoti, kaip tobulinti dėstymo strategijas, ar spręsti kitų problemų. Tokiu būdu dalyviai įgyja specifinių žinių ir įgūdžių bei išplėtoja savo gebėjimus dirbti kolektyve.
Studijų grupės	Visi mokyklos darbuotojai įtraukiami į bendrų problemų sprendimo paieškas. Taip paspartinamas ugdymo turinio ir dėstymo naujovių įdiegimas, kolektyviai planuojamas mokyklos tobulinimas.

Profesinio tobulinimosi modelis	Profesinio tobulinimosi modelio apibūdinimas
Problemų formulavimas/pedagoginės veiklos tyrimas	Suteikiama galimybė spręsti iškilusias problemas ir ieškoti atsakymų į opius klausimus.
Individualiai planuojama veikla	Švietimo darbuotojai patys išsikelia individualius savo profesinio tobulėjimo tikslus, po to pasirenka tokios rūšies veiklą, kuri, jų manymu, leidžia sėkmingiausiai tuos tikslus pasiekti.
Veikla, vadovaujama partnerio (mentorius)	Patyręs ir našiai dirbantis pedagogas paskiriamas dirbti su mažesnę patirtį turinčiu kolega, kuriam sekasi prasčiau. Tokiu būdu sudaromos nuolatinės galimybės aptarti profesinius tikslus, pasidalinti efektyvių metodų idėjomis ir apgalvoti šiuolaikinius metodus, stebėti kolegas darbo vietoje bei apsvarstyti patobulinimo būdus.

Pateiktoje lentelėje apibrėžti profesinio tobulinimosi modeliai, kurie atskleidžia tobulinimosi aprėptį, nepalaujamą pažangos perspektyvą, taip pat akcentuoja žmogaus raidos lygmenis bei įvairius būdus, kuriais pedagogai ir kiti švietimo darbuotojai įprasmina savo profesinio tobulinimosi patirtį (Guskey, 2004). Profesiniam tobulinimuisi svarbūs ne tik profesinio tobulinimosi modeliai, bet ir motyvacija. Barkauskaitės (2006) teigimu, suaugęs asmenys jaučia poreikį mokytis tada, kai supranta, kaip ir kiek mokymasis jiems padės įveikti konkrečius sunkumus. Autorė nurodo vidinę suaugusiųjų mokymosi motyvaciją stiprinančius motyvus: norą įgyti naujų kompetencijų; tarpusavio sąveiką (komunikaciją ir komandinį darbą); autonomiją (savarankišką tam tikrų užduočių/darbų atlikimą ir nepriklausomybę nuo kitų asmenų); individualius pasiekimus. Jovaišos (2002) nuomone, motyvacija ne tik sukelia tam tikrus asmens veiksmus, bet tuo pačiu suteikia tiems veiksmams kryptį. Nuo motyvacijos priklauso veiksmo intensyvumas, patvarumas ir stabilumas. Kiekvienam besitobulinančiam žmogui didelę įtaką daro tiek vidinė, tiek išorinė motyvacija. Asmuo veikia, veikiamas stimulo, šiuo atveju stimulus tampa motyvacija, kurios dėka socialiniai pedagogai siekia profesinio tobulumo.

Nenutrūkstantis mokymasis vyksta visą gyvenimą, tad socialinis pedagogas, kuris siekia sėkmingai dirbti, įsitraukia į profesinio tobulinimosi procesą tokiu būdu investuodamas ne tik į savo, bet ir į ugdytinių ateitį. Socialinis pedagogas turi galimybę pats pasirinkti tinkamiausią tobulinimosi modelį ir jį įgyvendinti.

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma mokslininkų, profesinio tobulinimosi koncepciją aiškina kaip ilgalaikį, tikslingą, grįstą bendradarbiavimu procesą. Profesinis tobulinimasis siejamas su asmens motyvacija, nuo kurios priklauso tobulinimosi efektyvumas bei stabilumas. Socialinis pedagogas, veikiamas stimulo (motyvacijos), profesiskai tobulėja siekdamas įgyti naujų žinių, kompetencijų, įgūdžių.

1.2. Socialinių pedagogų kompetencija profesinio tobulinimosi kontekste

Adamonienės, Daukilo, Krikščiūno, Maknienės, Palujanskienės (2001) nuomone, asmens kompetencijos išraiškos būdas – veiklos efektyvumo demonstravimas. Toks būdas ne tik objektyvus, bet ir subjektyvus reiškinys, kuris priklauso nuo individo kryptingumo, profesinės sąmonės, socialinės, ekonominės aplinkos. Gedvilienė, Laužackas, Lileikienė, Mačianskienė, Sabaliauskas, Sajienė, Stasiūnaitienė, Teresevičienė, Tutlys (2008) teigia, jog pedagogui siekiant plėtoti savo profesines kompetencijas, labai reikšmingas jo nuolatinio mokymosi gebėjimas, kuris įtakoja sėkmingą adaptaciją besikeičiančioje profesinėje ir individualioje veikloje bei galimybę mokytis visą gyvenimą. Aukštojoje mokykloje įgytomis žiniomis neužtenka pasikliauti, todėl socialinis pedagogas turi nuolat atnaujinti turimas žinias bei gebėjimus. Nuolat tobulinamų žinių proceso metu mokymasis visą gyvenimą tampa svarbiausia sąlyga plėsti profesines pedagogo kompetencijas. Babic ir Irovic (2008) teigimu, kompetencijos mokymosi visą gyvenimą kontekste pasižymi kaip aukšto lygio asmens gebėjimų bei socialinių poreikių integracija.

Babic ir Irovic (2008) kompetenciją traktuoja kaip individo ar grupės sėkmingo funkcionavimo bei tobulėjimo tam tikromis sąlygomis aksiomą. Aksiomos yra glaudžiai tarpusavyje susijusių bei vienodai reikšmingų žinių, gebėjimų, įgūdžių, vertybių kompleksas. Panašiai kaip Babic ir Irovic (2008), kompetencijos sąvoka apibrėžiama Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatyme (2011), kuriame kompetencija traktuojama kaip gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, pasitelkiant įgytas žinias, kompetencijas, įgūdžius, vertybines nuostatas. Gedvilienė ir kt. (2008), kompetencijos sąvoką aiškina kaip funkcinį mokėjimą adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą, autorių nuomone, kompetencija žymi dirbančiojo gebėjimą taikyti turimas žinias konkrečioje situacijoje. Šiam požiūriui į kompetenciją pritaria ir Laužackas (1997), kuris kompetenciją įvardijo kaip efektyvios veiklos demonstravimą bei gebėjimą atlikti nurodytas užduotis realioje ar imituojamoje darbo situacijoje.

Socialinio pedagogo kvalifikaciniuose reikalavimuose (2001) nurodoma, kad socialinis pedagogas, ketinantis dirbti ar jau dirbantis ugdymo įstaigoje, turi būti įgijęs šių kompetencijų: išmanyti tam tikrus teisės aspektus, vadybos pagrindus; vaiko asmenybės vystymosi raidos

ypatumus, pedagoginių, psichologinių, biologinių, socialinių, kultūrinių veiksnių poveikio individo raidai mechanizmus; žinoti pagrindinius socialinės intervencijos metodus; žinoti dabartinės socialinės makro- ir mikroaplinkos ypatumus, jos raidos tendencijas; vaiko teisių apsaugos socialinius, teisinius ir organizacinius pagrindus; kartu su švietimo įstaigos personalu, visuomeninėmis organizacijomis ir socialiniais partneriais iš kitų institucijų mokėti vykdyti šviečiamąjį-informacinį darbą; gebėti bendradarbiauti su klasių vadovais, pedagogais bei kitais specialistais, švietimo įstaigos administracija, sprendžiant mokinių socialines-pedagogines problemas; žinoti socialinio pedagogo veiklos ypatumus, reikalavimus jam kaip individualybei bei profesiniam išsilavinimui; socialinių paslaugų, įvairios specializuotos pagalbos teikimo vaikui ir jo šeimai sistemą.

Majauskienė (2007) mano, kad socialinio pedagogo profesinės kompetencijos – būtinas aspektas, siekiant asmeninės/profesinės veiklos efektyvumo. Majauskienės (2007) nuomone, labiausiai pageidautinos socialinio pedagogo profesinės kompetencijos – patikimumas; komunikaciniai/bendradarbiavimo, vadovavimo gebėjimai; savikritiškumas; empatiškumas; optimizmas; savarankiškumas; ištvermingumas; lankstumas bei gebėjimas dirbti grupėje; entuziazmas; gebėjimas ieškoti konfliktų sprendimo būdų ir juos išspręsti. Turint omenyje kompetenciją, svarbu tai, koku būdu asmuo optimizuoja savo individualius gebėjimus tam tikroje situacijoje bei kaip juos derina besikeičiančios veiklos sąlygomis. Nuo to priklausys asmens naujų kompetencijų plėtojimo veiksmingumas bei veiklos efektyvumas bendruomenėje.

Kvieskienė (2001) išskiria penkias pagrindines socialinio pedagogo kompetencijas, kurios traktuojamos kaip jo profesinio rengimo tikslai: 1) socializacijos sąlygų užtikrinimas ugdytiniui (ankstyvoji prevencija, pozityvaus užimtumo programos, altruistinė ir kt. veikla bendruomenėje, neformalus ir papildomas ugdymas); 2) pagalbos organizavimas besimokančiajam (pagalbos prevencijos programos, t.y. priežasties išaiškinimas, ryšio užmezgimas su tėvais ir mokytojais, bendro veiksmų plano sudarymas); 3) veiklos mikrosociume ir makrosociume organizavimas (sutarčių pasirašymas, tarpinstitucinis bendradarbiavimas); 4) veiklos koordinacija (organizacijos/institucijos viduje ir už jos ribų); 5) socialinės pedagoginės profesinės veiklos tobulinimas (Kvieskienė, 2001).

Remiantis atliktais socialinių pedagogų veiklos situacijos tyrimais, Čepukas (2001) taip pat išskiria penkias socialinių pedagogų profesines kompetencijas – pagalbos ugdytiniui (klientui) organizavimas; ugdytinio veikimo visuomenėje ir vystymosi sąlygų, dirbant sistemingą darbą su mokinių grupėmis tam tikroje aplinkoje, sudarymas; darbo su mokinių, klientų aplinka organizavimas; bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, specialistais, darančiais poveikį mokinio ugdymui; profesinės veiklos tobulinimas.

Mokslininkų (Majauskienė, 2007; Kvieskienė, 2001; Čepukas, 2001) nuomone, socialinių pedagogų kompetencijų turinys yra plataus spektro. Įvardijamos pagrindinės socialinių pedagogų kompetencijos – empatiškumas; komunikaciniai/bendradarbiavimo gebėjimai; savarankiškumas; lankstumas bei gebėjimas dirbti grupėje; pagalbos ugdytiniui (klientui) organizavimas; altruistinė veikla bendruomenėje; veiklos mikrosociume ir makrosociume organizavimas; socialinės pedagoginės profesinės veiklos tobulinimas. Šios kompetencijos sudaro įvairialypę socialinių pedagogų kompetencijų struktūrą.

Adaškevičienė, Stanišauskienė, Žvirdauskas, Padegimaitė, Šaulevičiūtė, Benesevičienė, Simokaitienė (2007) nurodo pedagogų kompetencijų pripažinimo struktūrą (1 pav.), kurioje pabrėžia pagrindines pedagogo kompetencijas. Socialiniai pedagogai, įgiję tam tikrų kompetencijų, įgyja ne tik žinių, bet ir gebėjimų, tobulina savo profesines žinias.

1 pav. Pedagogo kompetencijų pripažinimo struktūra (sudaryta remiantis Adaškevičiene ir kt., 2007).

Lentelėje aiškiai matyti, jog pedagogų kompetencijos skirstomos į keturias kategorijas: bendrakultūrinė, profesinė, bendroji bei specialioji kompetencija. Pedagogo kompetencijų pripažinimo komisijai nustačius asmens kompetencijas, besimokantysis gali trūkstamas kompetencijas įgyti institucijose, tokiose kaip: universitetinėje aukštojoje mokykloje; neuniversitetinėje aukštojoje mokykloje; švietimo centre; darbo vietoje arba savaiminio mokymosi ar savišvietos būdu.

Apibendrinant galima teigti, kad kompetencijos yra nuolatinio mokymosi, asmeninio tobulėjimo, produktyvaus funkcionavimo darbo vietoje ar visuomenėje demonstravimas.

Socialiniai pedagogai nuolat mokydami, tobulina savo kompetencijas, kurių struktūrą sudaro: profesinės veiklos demonstravimas, empatiškumas, problemos sprendimo būdų paieška ir pagalba ugdytiniui, sprendžiant asmenines problemas, socialinės/preveninės veiklos organizavimas bendruomenėje.

1.2.1. Kompetencijų įgijimą lemiantys veiksniai

Kompetencijų įgijimas – sudėtingas ir gan ilgas procesas, kuris gali tęstis ne vienerius metus. Delavallee (cit. Anužienė, 2005) nuomone, besimokantysis, siekdamas atlikti kompetencijų įgijimo užduotį, privalo būti pasiruošęs investuoti į šį procesą asmenines pastangas bei energiją – asmuo turi būti motyvuotas. Remiantis šiuo požiūriu, mokymosi motyvacija gali būti aiškinama kaip pastangos ir energija, kurią pedagogas (ugdytinis) privalo investuoti, siekdamas įgyvendinti konkrečią mokymosi užduotį.

Gebėjimų (kompetencijų) įgijimas skirstomas į kelis etapus. Pirmasis gebėjimų (kompetencijų) įgijimo etapas – gebėjimų ugdymas (teoriniai, iš dalies praktiniai, socialiniai gebėjimai/kompetencijos), vyksta pirminio profesinio rengimo metu, o antrasis gebėjimų įgijimo etapas – gebėjimų/kompetencijų tobulinimas ir strateginių kompetencijų formavimas – perkeliamas į tęstinį profesinį mokymą (Anužienė, 2005). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas (2011, 16; 17 straipsnis), reglamentuoja, jog neformaliojo ir informaliojo švietimo būdu įgytos kompetencijos gali būti pripažintos formaliosios švietimo programos ar kvalifikacijos dalimi.

Pocztařo (1987) (cit. Anužienė, 2005) teigimu, kompetencijų įgijimą ir tolesnį jų vystymąsi lemia trys veiksniai: a) motyvacija, b) kompetencijų ugdymas bei c) kompetencijų tobulinimas. Asmuo, siekiantis įgyti naujų žinių, turi būti motyvuotas bei privalo įgyti ir formuoti reikalingas žinias, remdamasis savo turimomis kompetencijomis, patirtimi bei gebėjimais. Svarbu, kad besimokantysis mokėtų taikyti įgytas žinias, kurių dėka jis galės produktyviai funkcionuoti ne tik darbo vietoje bet ir asmeniniame gyvenime.

Apibendrinant galima teigti, jog daugelis mokslininkų kompetencijos sąvoką apibrėžia kaip tam tikrų žinių, gebėjimų ir įgūdžių visumą. Socialinis pedagogas turi tobulinti aukštojoje mokykloje įgytas kompetencijas, kad neatsiliktų nuo šiuolaikinės visuomenės standartų (žr. 3 priedas). Kompetencijų plėtojimui sudaromos galimybės – reikia tik pačių socialinių pedagogų motyvacijos, kuri skatintų juos tobulėti.

1.3. Profesinis tobulinimasis mokymosi visą gyvenimą kontekste

Profesinis tobulinimasis neatsiejamas nuo mokymosi visą gyvenimą koncepcijos. Socialinių pedagogų mokymasis visą gyvenimą traktuojamas kaip tęstinis profesinio tobulinimosi procesas, kuriame tobulėjimo sąvoka aiškinama per mokymosi prizmę (Jurašaitė-Harbison, 2007).

Mokymasis visą gyvenimą – „visą gyvenimą trunkanti mokymosi veikla, siekiant tobulinti žinias, mokėjimus, įgūdžius, kompetencijas asmeninėje, pilietinėje, socialinėje ir/arba profesinėje perspektyvoje“ (Anušienė, 2006, p.14). Teresevičienės ir kt. (2006) teigimu, mokymasis visą gyvenimą aprėpia institucijų, organizacijų bei visuomenės teikiamas galimybes mokytis, asmens tobulinimąsi bei jo atsakomybę už savo mokymąsi. Laužacko ir kt. (2005) nuomone, mokymasis visą gyvenimą – kryptinga mokymosi veikla, kurios metu siekiama pagilinti turimas žinias ir ugdyti naujus įgūdžius bei kompetencijas. Mokslininkų (Bech, Samerski, Illich, 1999, cit. Laužackas, Stasiūnaitienė, Teresevičienė, 2005, p. 18) nuomone, „mokymasis visą gyvenimą yra socialiai priimtinas būdas prisitaikyti prie aplinkybių, kurias pateikia žinių visuomenė, technikos pažanga arba organizacijos kaita“. Blažienė (2008) ir Žemaitaitytė (2007) visą gyvenimą trunkantį mokymąsi traktuoja kaip geriausią būdą prisitaikyti prie išylančių permainų, užsitikrinti pilnavertį, socialiai saugų ir prasmingą gyvenimą, tobulinti turimą kvalifikaciją. Lietuvos švietimo politikos apžvalgos rekomendacijose (2002) nurodoma, jog gausėjantis naujos informacijos srautas, sparti technologijų kaita vis dažniau priverčia individus reguliariai papildomai mokytis, nuolat atnaujinti žinias, tobulinti profesinius gebėjimus, laisvai adaptuotis nuolat kintančiame profesinės veiklos pasaulyje. Problemos iškyla tuomet, kai asmuo nesitobulina, turi menką kvalifikaciją. Tada jis ne tik negali produktyviai funkcionuoti savo darbo vietoje, bet ir kenkia sau kaip asmenybei.

Laužackas ir kt. (2005) profesinės kvalifikacijos tobulinimą apibūdina kaip profesinio rengimo etapą, kurio metu, tam tikro mokymo turinio dėka – patobulinama (išplečiama, pagilinama ir atnaujinama) anksčiau įgyta profesinė kvalifikacija. Profesinės kvalifikacijos tobulinimas turi kelis tikslus: „profesinio prisitaikymo arba profesinio augimo“ (Laužackas ir kt., 2005, p.38). Šis požiūris plačiau aprašomas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelyje (Dačiulytė ir kt. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis, 2012), kuriame nurodoma, jog profesinės kvalifikacijos tobulinimasis yra nuolatinis, visą gyvenimą trunkantis procesas. Kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo įsakyme (2007), reglamentuojamas kvalifikacijos tobulinimo tikslas – sudaryti sąlygas ir motyvuoti valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovus, jų pavaduotojus ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjus, mokytojus, pagalbos mokiniui specialistus įgyti ir plėtoti savo kompetencijas siekiant užtikrinti

aukštą švietimo kokybę (įsakymas dėl valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo, 2007). Kvalifikacijos tobulinimo tikslas įvairiuose dokumentuose apibrėžiamas, laikantis panašios nuostatos – kelti įgytą kvalifikaciją ir tobulinti turimas žinias.

Europos Komisijos mokymosi visą gyvenimą memorandumė (Europos Bendrijų Komisija, 2001. Mokymosi visą gyvenimą memorandumas) pateikiami keli mokymosi visą gyvenimą tikslai – skatinti aktyvų pilietiškumą ir didinti galimybę asmenims įsidarbinti. Galimybė dirbti ir aktyvus pilietiškumas siejamas su žmogaus turimomis naujausiomis žiniomis ir įgūdžiais, reikalingais dalyvaujant ekonominiame bei visuomeniniame gyvenime. Norint socialiniam pedagogui turėti pakankamai žinių ir įgūdžių, jis privalo nuolat mokytis bei tobulėti. Lietuvos mokymosi visą gyvenimą strategijoje (LR švietimo ir mokslo ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas dėl mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimo, 2004) pateikta nuostata, jog pirminis profesinis rengimas ir tęstinis profesinis mokymas – reikšmingiausios mokymosi visą gyvenimą sudedamosios dalys. Šios mokymosi visą gyvenimą sudedamosios dalys atspindi socialinių pedagogų tobulinimosi sritis. Socialiniams pedagogams sudaromos galimybės mokytis pirminiu profesiniu bei tęstiniu būdu.

Apibendrinant galima teigti, jog socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi koncepcija neatsiejama nuo mokymosi visą gyvenimą. Nuolatinis socialinių pedagogų kompetencijų plėtojimas daro nemažą įtaką tiek tobulinant įgytus įgūdžius, žinias, tiek sprendžiant darbo rinkoje iškylančias problemas. Nenutrūkstantis mokymasis sukuria profesinio tobulinimosi galimybes, kurios išryškėja per mokymosi visą gyvenimą pateikiamas mokymo formas/veiklas: formalus, neformalus, informalus (savaiminis) mokymasis (žr. 4 priedą). Šios formos gali būti traktuojamos kaip profesinio tobulinimosi galimybės.

1.4. Mokymosi visą gyvenimą formos kaip socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės

Junginių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) 1970 m. akcentavo tai, kad reikia skatinti asmens nuolatinį ugdymąsi, padrąsinti žmogų naudoti įvairius mokymosi būdus, skirti dėmesį įvairaus amžiaus besimokantiems asmenims, kurie turi noro patobulinti savo gyvenimo kokybę įvairiomis studijomis (Lengrand, 1970). Lengrand'as (1970) nuolatinį mokymąsi apibūdino kaip tam tikrą struktūrą bei metodus, kurie padeda žmogui tęsti mokymosi procesą, ir teigė, kad nuolatinis mokymasis padeda kiekvienai asmenybei siekti aukštesnio lygio,

tobulėti pasitelkiant įvairias mokymosi formas. Nuolatinis mokymasis – tai puiki galimybė tobulinti savo profesines kompetencijas bei save realizuoti tam tikrame mokymosi procese.

Pagal Europos Sąjungos šalių nares ir Europos komisiją, mokymasis visą gyvenimą charakterizuojamas kaip, „taisyklinga mokymosi veikla, nepriklausomai, formali ar neformali, kurios nuolat imamasi siekiant pagilinti žinias, gebėjimus ir kompetencijas“ (Report of the Eurostat, 2001, p.9, cit. Teresevičienė ir kt., 2006). Mokymasis visą gyvenimą apima tris mokymosi formas: formalųjį, neformalųjį, informalųjį (savaiminį) ir savivaldų mokymąsi (žr. 4 priedą). Mokslininkų (Butvilienė, 2011; Jovarauskaitė, Tolutienė, 2010; Kvederaitė, 2009; Žemaitaitytė, 2007; Laužackas, Teresevičienė, Stasiūnaitienė, 2005) nuomone, formalusis, neformalusis, informalusis mokymasis apima platų ugdymosi spektrą. Kiekviena mokymosi forma papildo viena kitą ir yra neatsiejamas viena nuo kitos. Formalusis mokymasis - tai pradinė mokymosi forma, kurios metu besimokantysis įgyja tam tikro lygmens išsilavinimą. Formalųjį mokymąsi papildo neformalusis mokymasis. Neformaliai mokomasi tam, kad būtų praplėstos ir atnaujintos formaliojo mokymosi metu įgytos žinios. Paskutinioji mokymosi forma – informalusis mokymasis, kurio metu besimokantieji įgauna naujų žinių sąveikaudami su juos supančia aplinka. Zuzevičiūtė, Teresevičienė (2008) teigia, kad informaliojo mokymosi metu asmuo sąmoningai organizuoja savo tobulinimąsi, panaudodamas ugdymosi galimybes visų savo gyvenimo vaidmenų aplinkose. Kiekviena mokymosi forma turi savo ugdymo sritį, kurioje socialinis pedagogas gali plėsti savo žinias ir profesiskai tobulintis.

Jovarauskaitės, Tolutienės (2010) nuomone, gyvenimas yra nenutrūkstantis mokymosi procesas, todėl kiekvienas žmogus ieško individualių/specifinių galimybių kryptingai bei nuosekliai mokytis, nes nenori atsilikti nuo šiuolaikinės, sparčiai tobulėjančios visuomenės ir siekia įvairiapusiškai išvystyti savo potencines galimybes. Tad kiekvienas socialinis pedagogas pasirenka sau priimtinausią mokymosi formą ir tobulina kompetencijas bei įgūdžius skirtingai, pagal savo poreikius.

Tolimesniuose skyriuose analizuojami mokymosi visą gyvenimą komponentai – mokymosi formos, kurios atskleidžia socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybes.

1.4.1. Formalusis mokymasis

Formalusis mokymasis traktuojamas kaip nustatytos struktūros aplinkoje (švietimo ir mokslo įstaigose) vykstanti sisteminga mokymosi veikla, tiesiogiai orientuota tikslų, laiko ir aprūpinimo prasme. Formaliajam mokymuisi būdinga iš anksto numatyta tvarka, turinys, metodai ir mokymosi priemonės (Anužienė, 2006; Laužackas, Teresevičienė, Stasiūnaitienė, 2005). Baigus šį mokymosi etapą, išduodami valstybės pripažinti dokumentai. Laužacko,

Teresevičienės, Stasiūnaitienės (2005) nuomone, formalusis švietimas pasižymi žinių įgijimu, teikdamas šiam procesui pirmenybę prieš kitas ugdymosi veiklas. Lietuvos valstybė žmogui garantuoja pradinį, pagrindinį ir vidurinį ugdymą bei aukštojo mokslo studijų arba profesinio mokymo, suteikiančio pirmąją kvalifikaciją, programų prieinamumą (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2011).

Formalusis ugdymas apima aštuonis lygmenis (Dromantienė, Kanopienė, Mikulionienė, Norvilė, Žemaitaitytė, 2009):

- 0 lygmuo. Ikimokyklinis ugdymas.
- 1 lygmuo. Pradinis mokymas.
- 2 lygmuo. Pagrindinis mokymas.
- 3 lygmuo. Vidurinis mokymas.
- 4 lygmuo. Aukštesniojo ir aukštojo išsilavinimo nesuteikiantis pavidurinis mokymas.
- 5 lygmuo. Aukštesnysis mokslas.
- 6 lygmuo. Aukštasis mokslas.
- 7 lygmuo. Doktorantūra.

Lietuvos švietimo klasifikacijoje (1999) švietimo lygmenys aiškinami kaip schema, kuri sukurta remiantis prielaida, jog švietimo programas galima suskirstyti į tvarkingą kategorijų seką. Tokia seka apima visą žinių ir kompetencijų, kurių reikalaujama iš jos dalyvių, siekiančių sėkmingai baigti programas pagal tas kategorijas, sistemą. Kategorijos žymi plačias, vis sudėtingėjančias švietimo pakopas, pradedant nuo labai paprasto lygmens: kuo sudėtingesnė programa, tuo aukštesnis švietimo lygmuo (Lietuvos švietimo klasifikacija, 1999).

Socialiniams pedagogams formaliojo ugdymo etape sudaromos galimybės tobulintis studijuojant aukštosiose mokyklose. Formaliojo švietimo 6–7 lygmenyje socialiniai pedagogai profesiskai tobulėja siekdami aukštojo mokslo, įgydami naujų kvalifikacijų.

6 lygio aukštojo mokslo programų tipai: bakalauro studijų programos; magistrantūros programos; universitetinės pagrindinių profesinių studijų programos; specializuotų profesinių studijų programos; nuosekliųjų studijų programos, kurių baigimas prilyginamas magistro kvalifikaciniam laipsniui; rezidentūros programos; neuniversitetinių aukštųjų studijų programos; studijų atnaujinimo programos; neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos. *7 formalusis ugdymo lygmuo – doktorantūros studijos.* Šiam lygmeniui priskiriamos individualios 4 metų trukmės doktorantūros programos, kurias baigus, ginama daktaro disertacija ir suteikiamas daktaro mokslo laipsnis. Norint studijuoti šias programas, būtina turėti magistro laipsnį arba jam prilygstantį išsilavinimą (Lietuvos švietimo klasifikacija, 1999). Formaliojo švietimo 6 ir 7 lygmens programų įvairovė atveria socialiniams pedagogams plataus spektro galimybes tobulinti savo kvalifikaciją, kompetencijas.

Anot Fulton'o (1992, cit. Kraujutaitytė, 2002), pagrindiniams aukštojo mokslo prieinamumo modeliams priskiriamas konkurentyvus prieinamumas, kvalifikacinis prieinamumas bei atviras prieinamumas. Konkurentyvaus prieinamumo metu aukštojoje mokykloje į ribotą vietų skaičių studentai atrenkami pagal jų akademinius laimėjimus. Kvalifikacinis prieinamumas aiškinamas kaip prieinamumas, kurio metu priimami visi pretendentai, atitinkantys minimalius priėmimo standartus, vadovaujamosi administraciniais reikalavimais. Atviro prieinamumo metu kiekvienas žmogus turi galimybę būti priimtas į tam tikrą aukštąją mokyklą.

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2009) reglamentuoja, kad į aukštosios mokyklos pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programas konkurso būdu priimami ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą turintys žmonės, atkreipiant dėmesį į jų mokymosi rezultatus, stojamuosius egzaminus ar kitus aukštosios mokyklos nustatytus kriterijus. Žmonės, turintys aukštojo mokslo kvalifikaciją, į antrosios pakopos studijų programas priimami aukštosios mokyklos nustatyta tvarka. Ta pačia tvarka (aukštosios mokyklos nustatyta tvarka), priimami stojantys studijuoti pagal neformaliojo švietimo programas ar atskirus studijų dalykus.

Socialiniai pedagogai turi galimybę tobulintis aukštosiose mokyklose. Lietuvos teisiniai dokumentai reglamentuoja aukštojo mokslo studijų prieinamumą, tačiau asmenys, pretenduojantys į studijas, turi atitikti tam tikrus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus. Kadangi formaliojo mokymosi prieinamumo modeliai skirtingi, tad ir galimybės socialiniam pedagogui studijuoti aukštojoje mokykloje – skirtingos. Konkurentyvaus prieinamumo modelio reikalavimai tokie, jog stojantysis būtų pasiekęs akademinį laimėjimą; kvalifikacinio prieinamumo modelio – pretendentai turi atitikti minimalius administracinius reikalavimus; atviro prieinamumo modelis užtikrina aukštojo mokslo prieinamumą kiekvienam žmogui. Lietuvos teisės aktai reglamentuoja, kad žmogus, norintis stoti/įstoti į aukštąją mokyklą, priimamas aukštosios mokyklos nustatyta tvarka. Socialinis pedagogas, ketindamas stoti į aukštąją mokyklą, turi būti baigęs 0-3 formaliojo švietimo lygmenis, taip pat atitikti aukštosios mokyklos, į kurią nori įstoti, pateikiamus reikalavimus.

1.4.2. Neformalusis mokymasis

Neformalusis mokymasis traktuojamas kaip dalis planingos veiklos, kuri yra organizuota ir būdinga kvalifikacijos tobulinimo sričiai. Tokia mokymo(si) forma gali būti teikiama darbo vietoje, ja gali rūpintis visuomeninės organizacijos, grupės bei organizacijos, įsteigtos formaliai sistemai papildyti (Laužackas, 2005). Adaškevičienės ir kt. (2007) nuomone, neformalusis mokymasis yra struktūruotas, išreikštas mokymosi tikslais, mokymuisi skirtu laiku bei pagalba

mokantis. Neformaliojo mokymosi procesas ugdytinio atžvilgiu yra sąmoningas. Blažienės (2008), Anušienės (2006) teigimu, neformalųjį mokymąsi žmogus pasirenka tikslingai. Baigus šią mokymosi programą mokymasis gali būti pripažintas kaip kompetencijų ar kvalifikacijos tobulinimas. Neformaliojo švietimo būdu pedagogo įgyta kompetencija gali būti pripažinta kaip formaliojo švietimo programos ar kvalifikacijos dalis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta arba aukštosios mokyklos nusistatyta tvarka (LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo, 2007). Andriekienės (2000) nuomone, neformalaus švietimo pažymėjimus gali pripažinti darbdaviai, organizacijos. Žemaitaitytės (2007) teigimu, neformaliojo mokymosi pripažinimas ir įvertinimas pagrįstas individo noru bei poreikiu. Kiekvienam asmeniui turi būti sudarytos galimybės dalyvauti neformaliojo mokymosi procese, taip pat turi būti išsaugotas kiekvieno individo privatumas. Vyraujantys neformaliojo švietimo tipai: savišvieta, dalijimasis gerąja darbo patirtimi, metodiniai susirinkimai, disputai, konferencijos, seminarai, bendravimas su spauda, tarptautinių ir individualių projektų, programų kūrimas, realizavimas ir kiti kūrybinės veiklos tipai bei Švietimo centrų, Kvalifikacijos kėlimo institutų prie aukštųjų mokyklų rengimas atestacijai, kvalifikacijos tobulinimas.

Neformaliojo švietimo metu siekiama padėti įvairiems specialistams tobulinti savo kvalifikaciją, turimas profesines žinias bei praktinius įgūdžius, reikalingus įsidarbinti, siekti savirealizacijos (Knowles 1990). Anot Colardyn, Bjornavold (2005), neformaliajam švietimui priskiriama viskas, kas nepriklauso formaliojo švietimo kryptčiai. Jovarauskaitės, Tolutienės (2010) teigimu, suaugusiems asmenims svarbiausias neformalaus mokymosi motyvas – profesinis tobulėjimas.

Neformalusis mokymasis – tai kvalifikacijos kėlimosi pagrindas. Kvalifikacijos sąvoka apibūdinama kaip fiksuota kategorija, išreikšta tam tikru dokumentu, liudijančiu apie įgytą studijų programą (Studijų kokybės vertinimo centras, 2000). Žemaitaitytė (2007) suaugusių asmenų svarbiausią profesinės kvalifikacijos tobulinimo požymį apibūdina kaip orientavimąsi į pasikeitusius įvairių veiklos sričių kvalifikacinius reikalavimus. Asmens mokymasis skirtas tobulinti jau turimą ir tam tikrai veiklai reikalingą profesinę kvalifikaciją.

Laužackas, Gedvilienė, Tūtlys, Juozaitienė (2008) išskiria objektyvius ir subjektyvius kvalifikacijos tobulinimą lemiančius veiksnius. *Objektyvūs veiksniai*, nulemti išorinių veiksnių: švietimo reformos; informacinių – technologijų vystymasis; mokymo institucijų restruktūrizavimas; šalies demografiniai – socialiniai pokyčiai. *Subjektyvūs veiksniai* nulemia karjeros planavimas: asmens motyvacija, interesai bei iniciatyva, sutampanti su organizacijos strategija; aktyvus pedagogo dalyvavimas švietimo įstaigos bei bendruomenės gyvenime,

švietimo įstaigos kaip organizacijos kaitos procesuose. Kvalifikacijos tobulinimas lemia profesinės karjeros ir asmenybės augimą, todėl ją tobulinti reikia nuolat.

Socialinio pedagogo kvalifikaciniuose reikalavimuose (2001, 2 punktas) pažymima, jog „socialinis pedagogas turi būti pasirengęs dirbti švietimo įstaigose bei socialinėse institucijose, atliekančiose ugdymo funkcijas, gebėti teikti vaikui socialinę pedagoginę pagalbą, panaudoti ir kūrybiškai perteikti teorines žinias, rengti socialines programas ir projektus, užtikrinti laisvalaikio veiklos formų įvairovę vaikų užimtumo kontekste bei koordinuoti socialinių paslaugų teikimą (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo, 2001)“. Gausus socialinio pedagogo veiklos spektras atskleidžia profesinio tobulinimosi būtinybę, nes tik kvalifikuotas ir kompetentingas specialistas gali produktyviai įgyvendinti savo profesinę veiklą. Reikia nepamiršti ir to, jog socialiniam pedagogui atsisakius nustatyti jo veiklos atitiktį turimai kvalifikacinei kategorijai ar privalomai atestuotis ar be pateisinamos priežasties neatvykus į atestacijos komisijos posėdį (ar raštu nepranešus apie pateisinamą priežastį), jo turėta kvalifikacinė kategorija nustoja galioti po dviejų mėnesių nuo atestacijos komisijos posėdžio, kuriame buvo numatyta svarstyti (ar svarstyta) jo veiklos atitiktį turimai kvalifikacinei kategorijai, dienos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo, 2008). Taigi galima daryti prielaidą, jog profesinis tobulinimasis socialiniam pedagogui turi didelę reikšmę jo tolesnei karjerai, tačiau šis procesas neturėtų būti siejamas tik su įsipareigojimais, spaudimu ar tam tikra prievarta.

Jurašaitė-Harbison (2007) neformalųjį pedagogų mokymąsi traktuoja kaip mokytojų bendradarbiavimą su mokyklos administracija, kolegomis ir tėvais; bendrai planuojant sesijas; pietaujant, geriant kavą ir dalyvaujant kituose neformaliuose susitikimuose. Neformaliojo mokymosi procesas gali vykti besimokančiųjų darbo vietose, juo gali rūpintis visuomeninės organizacijos, įkurtos formaliajai švietimo sistemai papildyti (Teresevičienė, Oldroyd, Gedvilienė, 2004). Remiantis Butvilienės (2011) įžvalgomis, galima teigti, kad savarankiškai mokytis galima iš spausdintų dalykinių knygų, specializuotų žurnalų, interneto, garso, vaizdo juostų, lankantis pas kuratorių, bibliotekose. Neformaliojo mokymosi metu socialinis pedagogas gilinasi į jau turimas žinias ir ieško naujų mokymosi alternatyvų. Kursai, seminarai, paskaitos socialiniam pedagogui padeda įprasminti ir atnaujinti jau įgytas žinias, išėstinių studijų metu suteikiama galimybė įgyti naują ar aukštesnės kategorijos kvalifikaciją.

Suaugusių asmenų neformalus švietimas Lietuvoje vyksta įvairiose institucijose, tokiose kaip: neformaliuose suaugusiųjų mokyklose; darbo rinkos profesinio mokymo centruose; ūkio subjektuose, turinčiuose Švietimo ir mokslo ministerijos licencijas vykdyti darbo rinkos

profesinio mokymo programas; profesinėse mokyklose ir profesiniuose mokymo centruose; universitetinėse aukštosiose mokyklose; neuniversitetinėse aukštosiose mokyklose; trečiojo amžiaus universitetuose; nevyriausybinėse organizacijose (Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra Lietuvoje: finansavimo alternatyvų analizė. Tyrimo ataskaita. 2008; Žemaitaitytė, 2007). Šios neformaliojo švietimo įstaigos aktualios socialiniams pedagogams, nes jos atveria pedagogams galimybę tobulintis. Socialiniai pedagogai, žinodami šias įstaigas, galės užtikrintai rinktis, kurioje įstaigoje tobulinsis ir plės savo kompetencijų spektrą.

Švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose (Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo Nr. VIII-822 pakeitimo įstatymas, 2014, pirmasis skirsnis, 4 straipsnis) pažymima, jog „pagrindiniai neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi tikslai, atsižvelgiant į valstybės vykdomą kryptingą mokymosi visą gyvenimą plėtros politiką, nustatytas veiklos kryptis ir plėtros gairės, yra sudaryti sąlygas asmeniui: tenkinti savišvietos poreikius, lavinti kūrybines galias ir gebėjimus, įgyti ir tobulinti bendrąsias ir profesines kompetencijas, tapti aktyviu demokratinės visuomenės nariu“. Lietuvos teisės aktuose reglamentuojami neformaliojo švietimo tikslai, sudaro palankias sąlygas socialiniams pedagogams profesiskai tobulėti. Neformaliojo mokymosi bei savišvietos metu įgytos asmenų kompetencijos pripažįstamos švietimo ir mokslo ministro bei teisės aktų nustatyta tvarka. Asmens kompetencijos gali būti pripažįstamos kaip baigtos formaliojo švietimo programos (išskyrus studijų programas) dalis arba aukštosios mokyklos nustatyta tvarka – kaip studijų programos dalis. Neformaliojo mokymosi ar savišvietos metu įgyti bendrieji ar specialieji gebėjimai, teisės aktų nustatyta tvarka gali būti pripažinti bei įteisinti kaip gebėjimai, reikalingi įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas reglamentuoja: „neformalųjį suaugusiųjų švietimą teisės aktų nustatyta tvarka gali teikti visi švietimo teikėjai. Bendruosius iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijus nustato švietimo ir mokslo ministras“. Neformalusis suaugusiųjų asmenų švietimas finansuojamas valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšomis, darbdavio bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi dalyvio lėšomis (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2011).

Butvilienės (2011) nuomone, nežymiai augantis neformaliojo suaugusiųjų žmonių švietimo įstaigų skaičius akivaizdžiai parodo, kad ketinimai bei noras mokytis, tobulėti, kelti ar keisti savo profesinę kvalifikaciją tampa vis svarbesnis šių dienų Lietuvos gyventojams. Neformalaus mokymosi metu įgytos kompetencijos padeda sėkmingiau įsitvirtinti šiuolaikinėje darbo rinkoje.

Neformalusis mokymasis yra socialinio bei patyriminio pobūdžio, tad sudaro asmenims šias tobulinimosi galimybes: įgyti naujų įgūdžių, kurie leidžia žmogui plėtoti kultūrinius interesus; įsitraukti į visuomeninį gyvenimą bei ugdyti kūrybines galias; įgyti naujų žinių,

reikalingų profesinei veiklai; keltis ar tobulinti jau turimą kvalifikaciją. Taip pat neformalusis mokymasis padeda asmenims įsisavinti visuomenėje vyraujančias taisykles, išplėtoti individualius savo gebėjimus. Socialinių pedagogų kompetencijos, įgytos neformaliu būdu, pripažįstamos teisės aktų nustatyta tvarka. Platus institucijų spektras socialiniam pedagogui sudaro galimybę rinktis, kurioje įstaigoje profesiskai tobulintis. Neformaliojo švietimo metu pedagogai profesiskai tobulėja, keldami savo kvalifikaciją, mokydami iš tam tikros literatūros, įvairių kursų ar paskaitų metu, bendraudami su kolegomis.

1.4.3. Informalusis (savaiminis) mokymasis

Laužacko ir kt. (2005) nuomone, informalusis mokymasis sietinas su individualia asmens iniciatyva, patirtimi, laisvalaikio leidimu bei visuomenine veikla. Informalusis (savaiminis) mokymasis traktuojamas kaip „savarankiškas mokymasis, kuris, kaip ir neformalusis mokymasis, gali vykti įvairiose aplinkose, tačiau nėra iš anksto suplanuotas ir apgalvotas, tikslingas ir specialiai organizuotas, gali trukti ilgą laiką“ (Stasiūnaitienė, Kaminskienė, 2009, p. 117). Informaliojo (savaiminio) mokymosi sampratą panašiai apibūdina ir kiti autoriai. Livingstone (2006) nuomone, informalus (savaiminis) mokymasis gali būti organizuojamas tada, kai besimokantis asmuo įdeda papildomų pastangų, geba planuoti bei valdyti savo ugdymosi procesą. Tokiam mokymuisi būdingi paties individo poreikiai, o mokymasis nėra veikiamas suplanuotų didaktinių veiksmų. Žydzūnaitė ir kt. (2008) taip pat pastebi, kad savaiminis mokymasis pasižymi tęstinumu, nors yra nesuplanuotas, nenumatytas, neformalus ir atsitiktinis.

Mokslininkai (Schwier, 2010; Perulli, 2009; Anušienė, 2006) informaliąjį (savaiminį) mokymąsi dažnai charakterizuoja kaip natūralų, neorganizuotą, nesisteminį, kiekvieną dieną vykstantį asmens mokymąsi. Ši mokymosi forma – tai kiekvieną dieną įvairios asmens veiklos metu vykstantis mokymasis, siejamas su naujos patirties įgijimu. Informalusis (savaiminis) mokymasis nėra sisteminis mokymasis, šis mokymasis nepatvirtinamas valstybės pripažintu dokumentu. Pažymėtina tai, jog savaiminis mokymasis yra neatskiriamas nuo neformaliojo mokymosi.

Informalusis (savaiminis) mokymasis yra nagrinėjamas ir kaip rezultatas ar tikslas, kurio siekdamas individas pats valdo savo mokymąsi, t. y. išryškėja autonomiškumo dimensija. Be to, informalusis (savaiminis) mokymasis yra grindžiamas konstruktyvistiniu požiūriu, reiškiančiu, kad individui reikalinga aplinka, kurioje jis būtų aktyvus kūrėjas, o ne pasyvus vartotojas (Žydzūnaitė ir kt., 2008). Rajecko (2001) teigimu, žmogus ugdomi ne tik švietimo įstaigose, bet ir jį supančioje aplinkoje. Aplinkos įtaka profesiniam tobulėjimui sietina su savaiminiu mokymusi todėl, kad jo metu nauja informacija gaunama iš aplinkos, t. y. renginių ir laisvalaikio

metu, lankantis religinėse institucijose, visuomeninėse organizacijose, žiniasklaidos teikiama informacija, televizija, bendravimo ir bendradarbiavimo su kolegomis, šeimos nariais bei kita aplinka, kurioje dalyvauja socialinis pedagogas.

Savaiminio mokymosi pagrindas – asmeninių, socialinių, šeimos poreikių tenkinimas (Teresevičienė, Oldroyd, Gedvilienė, 2004). Pasak Žydžiūnaitės ir kt. (2008), savaiminis mokymasis gali vyti įvairioje aplinkoje (nuo konkrečios darbo vietos aplinkos iki bibliotekų, mokymo centrų, namų aplinkos ir pan.). Aplinka priklauso nuo individo poreikių bei jo motyvacijos.

Žydžiūnaitės ir kt. (2008) nuomone, informalusis (savaiminis) mokymasis veikia žmogaus profesinės veiklos rezultatų kokybę, todėl manoma, kad šis mokymasis sudaro sąlygas tobulėti ir įgyti naujų kompetencijų, reikalingų profesiniame darbe. Savaiminio mokymosi reikšmę akcentuoja ir Kondratavičienė bei Sajienė (2007). Pasak mokslininkų, šis mokymasis yra suvokiamas kaip svarbus komponentas praktinio mokymo(si) etape, nes profesinis tobulėjimas yra nuolatinis procesas, neatsiejamas nuo mokymo ir mokymosi, susijęs su nuolatiniu veiklos apmąstymu ir perkoneptualizavimu. Taip pat yra svarbu įvertinti savo asmeninius tikslus ir pasiekimus, analizuoti savo patirtas sėkmes ir nesėkmes. Tai padeda vystyti ir vertinti besimokančiųjų profesines kompetencijas ir žinias, refleksijos įgūdžius.

Informalaus (savaiminio) mokymosi rezultatas – naujų žinių, įgūdžių įgijimas, formuojamos įvairios vertybinės nuostatos (Stasiūnaitienė, Fokienė, Kaminskienė, 2010). Sederevičiūtės-Pačiauskienės ir kt. (2014) tyrimo rezultatai atskleidė, jog suaugę asmenys dažniausia noriai mokosi šiomis savaiminio mokymosi formomis: mokymasis iš savo patirties, bendravimas su kolegomis ir draugais, mokymasis iš laikraščių ir žurnalų. Skirtingai nei Sederevičiūtė-Pačiauskienė ir kt. (2014), Stasiūnaitienė ir kt. (2010) išskiria šiek tiek kitokias informalaus (savaiminio) mokymosi formas, kurios atskleidžia profesinio tobulinimosi galimybes. Kadangi savaiminis mokymasis yra neatskiriamas nuo neformaliojo mokymosi, mokymosi formos išlieka panašios:

- a) Knygų, vadovėlių, specializuotų žurnalų ir kitų leidinių skaitymas;
- b) Informacijos ieškojimas internete bei surastos informacijos analizavimas;
- c) Mokomųjų televizijos programų ir vaizdajuosčių žiūrėjimas, mokomųjų garso įrašų klausymas;
- d) Bibliotekų, mokymo centrų ir visų kitų įstaigų lankymas, kuriose galima įgyti naujų žinių (Stasiūnaitienė ir kt., 2010).

Šios profesinio tobulinimosi galimybės akcentuoja informalaus mokymosi metu siekiamą individualumą. Socialiniai pedagogai, siekdami individualios veiklos, tokios kaip įvairių leidinių

skaitymas, analizavimas, bei lankymasis įvairiuose renginiuose, institucijose tobulina ne tik profesines žinias, bet ir save kaip asmenybę.

Informalus (savaiminis) mokymasis neretai siejamas su savivaldžiu mokymusi. Linkaitytė, Lukšytė (2003) pateikia „savivada“ apibrėžimą, kuriame apibūdina besimokančiojo savarankiškumą. Taip pat savivada aiškinama kaip aktyvus ir sąmoningas mokymasis neformalioje aplinkoje ar mokymosi veikla, kurioje nedalyvauja mokytojas. Savaiminis mokymasis akcentuoja savivaldžiu būdu besimokančiojo patirties svarbą, kuri kaupiama visą gyvenimą ir apibūdinama kaip minties forma (Kvederaitė, 2009).

Savivaldus mokymasis svarbus pedagogo profesiniam tobulinimuisi tuo, kad jis neatskiriamas nuo konkrečios asmens darbo vietos, individualių atvejų, nagrinėjamų bei sprendžiamų problemų. Net menkiausias turinio pasikeitimas sudaro naujas galimybes mokytis darbo vietoje, suvokiant tai kaip mokymasis dabarčiai ir mokymasis iš savo patirties (V.J. M. Jeremias, 1996, cit. Laužackas, Teresevičienė, Stasiūnaitienė, 2005).

Remiantis Juodaityte ir Kvedaraite (2010), savivaldus mokymasis reikalauja socialinės sąveikos ir bendradarbiavimo. Pasak šių autorių, „savivaldus mokymasis vyksta socialinės sąveikos procese, kuris yra kaip planingas tobulėjimas siekiant gyvenimo darnos <...>, mokymasis iš patirties yra „socialiai atviras“, t.y. neatsiejamas nuo bendravimo, bendradarbiavimo su žmonėmis bei mokymosi iš jų patirties“ (Juodaitytė, Kvederaitė, 2010, p. 82).

Savivaldus mokymasis įprasmina šiuos besimokančiųjų gebėjimus ir kompetencijas: „gebėjimą nusistatyti mokymosi poreikius; prisiimti atsakomybę už mokymąsi, jo rezultatus; mokytis socialinės sąveikos metamokymosi bei nuolatinio mokymosi procesuose įgyti reflektavimo kompetencijas“ (Juodaitytė, Kvederaitė, 2010, p. 92). Knowles (1975, cit. Juodaitytė, Kvederaitė, 2010) atlikti savivaldžiu būdu besimokančio asmens kompetencijų tyrimai atskleidė, kad tokia forma mokydamiesi asmenys: turi polinkį į savarankiškumą; jiems svarbus mokymosi šaltinis – patirtis; asmenys mokosi to, kas yra reikalinga atliekant tam tikras užduotis.

Socialiniai pedagogai, besimokantys savivaldžiu būdu, turi būti motyvuoti vidinių ugdymosi stimulų, prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi. Teresevičienės ir kt. (2012) nuomone, suaugusiuosius dalyvauti informального savaiminio ir savivaldaus mokymosi procese motyvuoja numatomas išankstinis žinių, kompetencijų bei įgūdžių taikymas savo gyvenime, t. y. praktinė žinių, gebėjimų ir įgūdžių vertė. Tuomet besimokantysis gali pats individualiai siekti tobulinti profesines kompetencijas, pasirinkti mokymosi strategijas ir jas įgyvendinti.

Mokslininkų nuomone, informalusis (savaiminis) mokymasis – nesisteminis, netikslus, nekonkretus mokymosi procesas. Šis mokymosi procesas vyksta veikiant aplinkos

faktoriams. Socialiniai pedagogai profesiskai tobulinasi sąveikaudami su aplinka, t.y. bendraudami ir bendradarbiaudami su kolegomis bei kitais specialistais, draugais, šeimos nariais, lankydami įvairiuose renginiuose, žiūrėdami televiziją, mokydami savarankiškai iš įvairių vadovėlių, specializuotų žurnalų. Informalusis (savaiminis) mokymasis vyksta nuolatos. Socialiniai pedagogai, savarankiškai mokydami, tobulėja visą gyvenimą, tad mokymasis visą gyvenimą yra ne tik neatsiejamas nuo pedagogo darbo, bet ir yra gyvenimo komponentas. Mokymasis visą gyvenimą apima tris mokymo(si) formas, kurių metu yra sudaromos galimybės profesiniam tobulinimuisi. Socialinio pedagogo profesinio tobulinimosi galimybės, remiantis mokymo(si) formomis: formalusis, neformalusis ir informalusis (savaiminis) mokymasis. Šio mokymosi metu jie gali rinktis, kokioje srityje jie nori ir gali tobulėti. Formaliojo švietimo metu socialinis pedagogas įgyja išsilavinimą nuo ikimokyklinio iki aukštojo mokslo lygmenų. Dažniausiai formaliojo mokymosi metu, pedagogai tobulinasi 6 – 7 švietimo lygmenyse (aukštesiose mokyklose). Formalųjį mokymąsi papildo neformalusis mokymasis, kurio metu socialinis pedagogas turi galimybę tobulinti savo kompetencijas, įgūdžius ar turimas žinias, ugdydamasis savarankiškai, neformalių švietimo institucijų pagalba. Informalusis (savaiminis) mokymasis – mokymo(si) forma, kurios metu socialiniai pedagogai tobulėja patyriminiu būdu, t.y. pedagogai mokosi iš juos supančios aplinkos, įgytos patirties dėka. Šios trys mokymo(si) formos atskleidžia socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybes.

2 skyrius. SOCIALINIŲ PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI GALIMYBIŲ EMPIRINIS TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Žukauskienės (2008) teigimu, kokybinis tyrimas tai – sistemingas situacijos, įvykio, atvejo, asmens ar grupės tyrimas natūralioje aplinkoje. Kokybinis tyrimas atliekamas siekiant suprasti tiriamuosius reiškinius bei pateikti interpretacinį, holistinį iš situacijų analizės kylančią paaiškinimą.

Tidikio (2003) nuomone, kokybiniai tyrimo metodai, bendriausia sociologine prasme, aiškinami kaip kokybinės analizės tyrimo ir jo rezultatų išraiškos pobūdis, kurio pagrindinis akcentas daromas remiantis teorinės sociologijos, logikos priemonėmis, tradicinės filosofijos, jų kategorijų ir sąvokų aptarimu, individualaus stebėjimo, apklausos, intuicijos, oficialių ir asmeninių dokumentų panaudojimo patirtimi, publicistinių ir meninių teiginių, išvadų ir rekomendacijų pagrindimo būdais.

Kokybinis tyrimas pasirinktas dėl siekio ištirti ir išanalizuoti, kokios socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės formalaus, neformalaus ir informalaus (savaiminio) mokymosi kontekste. Siekiant gauti reikalingą informaciją buvo vykdomas pusiau struktūruotas interviu, kai iš anksto yra numatomi būtini ir galimi klausimai (žr. 2 priedą).

Kokybinio tyrimo tinkamumas tyrimui. Taikant kokybinio tyrimo metodą, išsiaiškinama respondento autentiška/individuali nuomonė apie tam tikrą problemą, požiūris į pateiktą temą. Šiuo atveju remiantis kokybiniu tyrimu, siekiama išsiaiškinti socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybes.

Tyrimo metodai. Tyrimui atlikti naudoti metodai:

- Teorinės analizės metodas, tyrimo objekto operacionalizacija (žr. 1 priedą);
- Pusiau struktūruotas interviu (klausimai pateikti 2 priede);
- Kokybinės turinio (content) analizės metodas.

Empirinio tyrimo organizavimas. 2017 m. Kovo – Gegužės mėnesiais buvo atliktas kokybinis tyrimas. Šiuo tyrimu siekta išsiaiškinti socialinių pedagogų, dirbančių švietimo įstaigose profesinio tobulinimosi galimybes: tobulinimasis formaliuoju, neformaliuoju, informaliuoju (savaiminiu) būdu.

Interviu klausimai buvo parengti remiantis atlikta operacionalizacija (žr. 1 priedą). Interviu tekstams buvo naudojamas kodavimas: I¹ – pirmas interviu, I² – antras interviu ir t. t. Tyrimo instrumento sandara: tyrimą sudaro 27 klausimai. Demografiniai klausimai (3 klausimai), klausimai apie profesinę kompetenciją (6 klausimai), klausimai apie formalųjį socialinių

pedagogų mokymąsi (6 klausimai), klausimai apie neformalųjį socialinių pedagogų mokymąsi (5 klausimai), klausimai apie informalųjį (savaiminį) socialinių pedagogų mokymąsi (3 klausimai), klausimai apie socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi kontekste (4 klausimai).

Tyrimas buvo atliktas vykstant į švietimo įstaigas kuriose dirba respondentai. Tyrimo aplinka buvo oficiali, nekintanti. Informantai buvo supažindinti su interviu klausimais. Tyrimo trukmė apklausiant 1 respondentą – nuo 30 min. iki 1 val.

Tyrimo duomenys bei duomenų interpretacija, pateikiama tyrimo analizėje. Tyrimo analizėje pateikiamose lentelėse, nurodoma: kategorija, subkategorija, įrodantys teiginiai, pasikartojančių teiginių skaičius. Kokybinio tyrimo metu surinkti duomenys buvo analizuojami sistemiškai – daug kartų skaitomas ir analizuojamas tekstas, išskiriamos kategorijos bei subkategorijos kurios buvo pagrindžiamos bei interpretuojamos. Interviu informacija pateikiama prieduose, nurodant priedo numerį. Lentelėse (skiltyje įrodantys teiginiai) naudojama originali tyrimo dalyvių kalba, ji pateikiama kabutėse.

Tyrimo validumo problema. Kokybiniai tyrimai pasižymi aukštu subjektyvumo lygiu, todėl siekiant tyrimo validumo buvo atkreipiamas dėmesys į pagrindinius kokybinio tyrimo, kokybės požymius bei principus – natūrali aplinka, tyrimo visapusiškumas, tyrimo proceso svarba, gautų duomenų nagrinėjimas. Kokybinio tyrimo metu, naudojami šešių respondentų pateikti duomenys, todėl šis tyrimas gali būti nuoroda į didesnės apimties tyrimą.

Tyrimo dalyviai. Atsitiktinės atrankos būdu tyrime dalyvavo 6 socialiniai pedagogai iš Šiaulių apskrities (Šiauliai, Joniškio bei Pakruojo rajonas). Tyrimo imtis – homogeniška, tyrime dalyvavo tik moterys. Tyrimo dalyvių atrankai panaudoti patogusis ir tikslinis atrankos būdai, nes tyrimo dalyviai buvo pasirinkti pagal švietimo įstaigos (mokyklos) kurioje jie dirba vietą. Tiriamųjų amžius: daugumos respondentų amžius yra 41-58 metų. Mažiau apklaustųjų yra sulaukę 25-29 metų amžiaus. Pagrindiniai tyrimo dalyvių atrankos kriterijai – socialiniai pedagogai dirbantys švietimo įstaigoje mieste ir provincijoje. Visų tyrime dalyvavusių respondentų išsilavinimas yra aukštasis universitetinis.

Trys socialinės pedagogės dirba Šiaulių mieste, progimnazijose (1 respondentas) bei gimnazijose (2 respondentai). Kita dalis socialinių pedagogių dirba rajoninėse/kaimo mokyklose.

2 lentelė

Socialinės-demografinės tyrimo dalyvių charakteristikos

Lytis	Tyrimo imtis – homogeniška. Tyrime dalyvavo tik moterys.
Amžius	Tyrime dalyvavo respondentai, kurių amžius svyruoja nuo 25 iki 58 metų. Respondentų amžiaus pasiskirstymas: 1 respondantas 25 metų (I^4), 1 respondantas 29 metų (I^2), 1 respondantas 41 metų (I^5), 1 respondantas 49 metų (I^3), 1 respondantas 50 metų (I^1), 1 respondantas 58 metų (I^6).

Išsilavinimas	Visų tyrime dalyvavusių respondentų išsilavinimas yra aukštasis universitetinis.
Kvalifikacija	Tyrime dalyvavo: socialinė pedagogė (2 respondentai/ I^4 , I^5), vyr. socialinė pedagogė (2 respondentai/ I^1 , I^3), metodininkė socialinė pedagogė (2 respondentai/ I^2 , I^6).
Darbo stažas	Tyrime dalyvavusių respondentų darbo stažas: 1 respondentas 1, 5 metų (socialinė pedagogė, I^4), 1 respondentas 5,5 metai (socialinė pedagogė metodininkė, I^2), 1 respondentas 8 metai (socialinė pedagogė, I^5), 2 respondentai 10 metų (vyr. socialinės pedagogės, I^1 , I^3), 1 respondentas 17 metų (socialinė pedagogė metodininkė, I^6).

Etiniai tyrimo aspektai. Tyrime respondentai dalyvavo savanoriškai, t.y. tie, kurie sutiko dalyvauti tyrime. Respondentai buvo supažindinti su tyrimo pavadinimu, tikslu, pasitikslinta, ar respondentai sutinka, jog interviu bus įrašomas diktofonu. Interviu dalyviams paaiškinta, kad jie gali bet kuriuo metu atsisakyti dalyvauti tyrime. Užtikrinamas respondentų konfidencialumas, nepateikiama jokia jų asmeninė informacija.

2.2. Tyrimo rezultatų analizė ir interpretacija

2.2.1. Kvalifikacijos kėlimas

Siekiant atskleisti socialinių pedagogų požiūrį į kvalifikacijos tobulinimą, tyrimo dalyviams pateikti klausimai apie profesinio tobulinimosi suprantą, ką socialiniams pedagogams ji reiškia bei kas juos motyvuoja profesiskai tobulėti (žr. 2 priedą). Atlikus interviu tekstų analizę, išskirtos 2 kategorijos: „Profesinio tobulinimosi samprata“, „Motyvacija profesiniam tobulinimuisi“ ir 6 jas sudarančios subkategorijos (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Profesinio tobulinimosi apibrėžtys/samprata ir motyvacija tobulinimuisi socialinių pedagogų vertinimu

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai ¹	Teiginių skaičius
Profesinis tobulinimasis	Nuolatinis tobulėjimas	“Nestovėjimas vietoje, judėjimas i priekį <...>.” (I^6); “Nestovėti vietoje, nes kitaip būsi nuobodus, turi visada tobulėti” (I^5); “<...>nesijausti užstrigusiu vienoje vietoje” (I^1); “Tobulėjimas savo konkrečioje srityje...” (I^2).	4

¹ Čia ir toliau lentelėse bei tekste pateikiami autentiški tyrimo dalyvių teiginiai; kalba neredaguota. I – interviu; skaičius – interviu protokolo numeris.

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Profesinis tobulinimasis	Nuolatinis mokymasis	<i>“Nuolatinų žinių atnaujinimą ir kompetencijų gilinimą ir plėtimą“ (I²); “Nuolatinis mokymasis, kad socialinis pedagogas turi visada domėtis literatūra, naujais įstatymais kurie užtikrina ir saugo vaiko gerovę“ (I⁴); “Nuolatinis mokymasis, ir nuolatinis žinių bagažo pildymas<...> įgyti daugiau žinių, praktikos“ (I¹)</i>	3
	Savišvieta	<i>“Skaitymas knygų, domėjimasis viešojoje erdvėje, internetinėje<...>“ (I³); “<...>domėtis literatūra, naujais įstatymais kurie užtikrina ir saugo vaiko gerovę“ (I⁴)</i>	2
	Profesionalumo įtvirtinimas	<i>“Profesinis tobulėjimas leidžia pasijusti stipresniu specialistu, stipriau pats jautiesi kaip profesionalas savo srityje“ (I¹); “jautiesi stipresnis savo darbo srityje“ (I⁵).</i>	2
Motyvacija profesiniam tobulinimuisi	Vidinė motyvacija	<i>“Pati save motyvuojau, nes pati noriu tobulėti“ (I⁴); “Vidinė motyvacija, savo noru tobulinuosi <...>“ (I¹); “<...>vidinė motyvacija. Išorinės nėra motyvacijos. Išorinės motyvacijos iš vis nėra, pedagogų darbe, nėra“ (I³); “Motyvuoja tai, kad pats darbas patinka<...> Svarbu padėti vaikams <...>“ (I⁵). “; “<...>padėti vaikui taip kaip norėčiau, tai tas ir motyvuoja“ (I²).</i>	5
	Išorinė motyvacija	<i>“Manau, kad darbe manimi pasitiki, skatina iniciatyvą. Sveikina iniciatyvas ir jei aš rodau norą, tai visada pritaria tam ir leidžia netrukdomam dirbti<...>“ (I⁶); “Ieškojimas atsakymų į tam tikrų problemų sprendimo būdų klausimus“ (I⁵); “Motyvuoja tie atvejai, kuomet yra kažkas nežinoma, naujų metodų paieška <...>“; (I²) “Visuomenė nuolat keičiasi, tad ir socialinis pedagogas turi tobulėti nuolat <...>“ (I⁴).</i>	4

Kaip matyti 3 lentelėje, profesinį tobulinimąsi tyrime dalyvavę socialiniai pedagogai apibrėžia kaip nuolatinio tobulinimosi (n=4), nuolatinio mokymosi procesą (n=3). Remiantis 3 lentelėje pateiktais interviu analizės duomenimis, didžioji dalis socialinių pedagogų nurodė, kad profesinis tobulinimasis yra nuolatinis tobulėjimas (*“Nestovėti vietoje, nes kitaip būsi nuobodus, turi visada tobulėti.“ I⁵; “Nestovėjimas vietoje, judėjimas i priekį <...>.“ I⁶; n =4*), tad galima teigti, jog socialiniai pedagogai profesinį tobulinimąsi traktuoja kaip mokymąsi visą gyvenimą. Teresevičienės ir kt. (2006) nuomone, mokymasis visą gyvenimą apibūdinamas dviem sąvokomis: nuolatinio švietimo ir nuolatinio mokymosi. Nuolatinis švietimas pažymi sistemos sudaromas galimybes mokytis, o nuolatinis mokymasis pažymi asmens potencialo vystymąsi, jo atsakomybę už savo mokymąsi (*“Nuolatinis mokymasis, kad socialinis pedagogas turi visada domėtis literatūra, naujais įstatymais kurie užtikrina ir saugo vaiko gerovę.“ I⁴, n=3*). Pažymėtina tai, jog nuolatinis mokymasis vykstantis įvairiose aplinkose, sietinas su informaliuoju mokymusi. Informaliojo mokymosi metu socialiniai pedagogai profesiskai tobulėja viešosiose erdvėse, domėdamiesi nauja informacija, savišvietos būdu.

Savišvieta – tai individuali asmens veikla skirta asmens intelekto plėtotei. Spurgos (1999, p. 71) teigimu, savišvietos turinį sudaro šie veiksniai: „savarankiškas kai kurių dalykų mokymasis, dalyvavimas dalykinių būrelių veikloje, konkursuose, viktorinose; savarankiškas mokymasis įgūdžių ir savo pažintinių galių bei sugebėjimų (atidumo, atminties, dėmesio, mąstymo, vaizduotės, pastabumo, kalbos) ugdymasis“. Tyrime dalyvavę socialiniai pedagogai išskiria savišvietą kaip profesinio tobulinimosi sampratos dalį. Savišvietos būdu respondentai tobulinasi skaitydami įvairią literatūrą, domėdamiesi naujai išleistais įstatymais, naudodamiesi internetu bei dalyvaudami visuomeniniame gyvenime. Galima teigti, jog tobulindamiesi savišvietos būdu, socialiniai pedagogai taiko vieną iš mokymosi visą gyvenimą formų, t.y. informaliųjų mokymąsi.

Barkauskaitės (2006) teigimu, motyvuoti gali vidiniai ir išoriniai veiksniai. Kategorijos „Motyvacija profesiniam tobulinimuisi“ turinys atskleidžia, jog socialiniam pedagogams būdinga tiek vidinė, tiek išorinė motyvacija (n=4), tačiau šiek tiek labiau aktualizuojama būtent vidinė (n=5). Tyrimo dalyviai pažymi, kad vidinių veiksmų ištakos profesiniam tobulinimuisi glūdi asmenybėje – tai motyvai, poreikiai, tikslai, siekiai, vertybės, interesai, emocijos. Išoriniai veiksniai, dar vadinami „stimulais“, siejami su išorinėmis aplinkybėmis, kurios turi įtakos tam tikriems individo veiksams (Barkauskaitė, 2006). Išorinę motyvaciją profesiniam tobulinimuisi respondentai apibūdino kaip iniciatyvos palaikymą („*Manau, kad darbe manimi pasitiki, skatina iniciatyvą <...>.*“ I^6 , n=4), kintančius visuomenės reikalavimus ir/ar sieja su naujų problemos sprendimo būdų, metodų paieškomis. Tai reiškia, jog išoriniai stimulai tampa vidinės motyvacijos dalimi („*Motyvuoja tie atvejai, kuomet yra kažkas nežinoma, naujų metodų paieška <...> “ I^2 .*

Kitu respondentams pateiktu klausimu buvo siekta nustatyti, kaip jie vertina kvalifikacijos tobulinimosi galimybes, kokius kompetencijų tobulinimosi būdus išskiria. Atlikus interviu turinio analizę, išskirtos 2 kategorijos: „Kompetencijų tobulinimo būdai“, „Kvalifikacijos tobulinimo galimybių įvertinimas“ ir 5 jas sudarančios subkategorijos (žr. 4 lentelę).

4 lentelė

Kompetencijų bei kvalifikacijos vertinimas

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Kompetencijų tobulinimo būdai	Seminarai, kursai, forumai, konferencijos	<i>“Seminarai, forumai, konferencijos. Skaitymas pranešimų, konferencijų rengimas“</i> (I^6); <i>“Seminarai<...> “(I^2); “Seminarai, konferencijos<...> “(I^4); <i>“Kursai ,seminarai, ugdymo soduose registruojamės nemokamai<...> socialiniuose metodiniuose susirinkimuose dalyvaujame.“</i> (I^1); “<...>seminarų metu<...> “ (I^5). </i>	5

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Kompetencijų tobulinimo būdai	Saviugda	“<...> pati skaitydama, domėdamasi, analizuodama dokumentus, straipsnius, naujausius leidinius. Atlieku savianalizę, savirefleksiją.“ (I ²); “Skaitau.“ (I ³); “<...>refleksijas rašome<...>“ (I ¹); “Psichologinių knygų skaitymas<...>“ (I ⁵).	4
	Bendradarbiavimas su kolegomis	“<...>dalindamasi ir gaudama gerą patirtį iš kolegų<...>“ (I ²); “<...> dalinuosi patirtimi, bendrauju, stebiu kitų darbą <...>“ (I ³); “<...>savipagalbos grupės, asociacija Šiaulių krašto socialinių pedagogų iniciavo savipagalbos grupę tai va ten ir tobuliname savo kompetencijas (užsiėmimų moderavimas).“ (I ⁶)	3
Kvalifikacijos tobulinimo galimybių įvertinimas	Teigiamas galimybių vertinimas	“Galimybę turiu tik reikia protingai pasirinkti“ (I ⁶); “Teigiamai <...>“ (I ⁴); “Gerai vertinu. Svarbu, kad tiksliai duotu galimybes išnaudoti, jei sritis naudinga tada ta informacija mokantis yra gerai“ (I ¹); “Patenkinamai vertinu galimybes<...>“ (I ³); “Galimybės vertinu gerai<...>“ (I ⁵); “Galimybės yra puikios<...>“ (I ²).	6
	Mokymosi būdų galimybių vertinimas	“Formaliu būdu mažai seminarų, norisi stipresnių seminarų<...>“ (I ⁵); “Informaliu būdu – iš kolegų, darbo vietoje, bet nėra pripažįstamos<...>“ (I ²).	2

Kaip matyti 4 lentelėje, socialiniai pedagogai išskiria 3 kompetencijų tobulinimo būdus – seminarai, kursai, forumai, konferencijos (n=5); saviugda (n=4); bendradarbiavimas su kolegomis (n=3). Guskey (2004) teigimu, efektyvus mokymasis susideda iš dalyvavimo mokomuosiuose renginiuose, teorijos analizavimo, įgūdžių modeliavimo. Remiantis 4 lentelėje pateiktais interviu analizės duomenimis, daugiausia socialinių pedagogų nurodė, kad vienas aktualiausių kompetencijų tobulinimo būdų – seminarai, kursai, forumai, konferencijos (“Seminarai, forumai, konferencijos.“ I⁶, n=5). Galima daryti prielaidą, kad tobulindamiesi seminarų metu, tyrimo dalyviai mokosi efektyviau ir produktyviau.

Respondentai išskiria dar vieną kompetencijų tobulinimo būdą – saviugdą (“<...> pati skaitydama, domėdamasi, analizuodama dokumentus, straipsnius, naujausius leidinius.“ I², n=4). Kolbergytė (2016) teigia, jog saviugdą tikslas yra profesinis tobulėjimas ir savirealizacija. Tyrimo dalyviai teigia, jog saviugdą metu naudoja refleksiją kaip savirealizacijos būdą. Dewey’as, anot Kepalaitės (2005, p. 51) „refleksyvių mąstymą apibūdino kaip aktyvų, atsargų įsitikinimų svarstymą arba tokio pažinimo formą, kuri skatina tyrinėti faktus, patvirtinti arba paneigti tolesnes išvadas“. Respondentai šiek tiek mažiau aktualizuoja dalyvavimą visuomeninėje veikloje (“Dalyvavimas įvairiose konferencijose, skaitymas pranešimų, konferencijų rengimas.“ I⁶, n=2), kaip kompetencijų tobulinimo būdą. Dalyvavimas visuomeninėje veikloje, anot socialinių pedagogų, padeda jiems pagilinti profesinius gebėjimus. Tough (1971, p. 94) nuomone, besimokantieji patys nusprendžia kokių žinių jiems reikia, kokie

mokymosi metodai reikalingi bei kur geriausia jiems mokytis. Tad galima daryti prielaidą, jog socialiniai pedagogai, tobulindami savo kompetencijas, renkasi sau priimtinausią ir efektyviausią būdą.

Laužackas (2005) teigia, jog papildant kvalifikaciją yra siekiama, kad toje pačioje veiklos srityje galėtų atitikti aukštesnio socialinio statuso reikalavimus, toks kvalifikacijos tobulinimas vadinamas profesinio augimo kvalifikacijos tobulinimu. Respondentai kvalifikacijos tobulinimo galimybes vertina teigiamai (*“Gera vertinu. Svarbu, kad tikrai duotu galimybes išnaudoti, jei sritis naudinga tada ta informacija mokantis yra gerai.”* I^1 , n=6). Galima daryti prielaidą, jog respondentai yra aktyvūs tobulindamiesi savo kvalifikaciją, kadangi turi patirties vertinant tobulinimosi pasiūlą. Taip pat respondentai išskiria mokymosi būdų galimybių vertinimą (*“Formaliu būdu mažai seminarų, norisi stipresnių seminarų<...>.”* I^5 ; *“Informaliu būdu – iš kolegų, darbo vietoje, bet nėra pripažįstamos<...>.”* I^2 , n=2). Socialiniai pedagogai įvardija problemas tobulinimosi sistemoje – formaliajame mokymesi trūksta seminarų, o informalusis (savaiminis) mokymasis nėra pripažįstamas valstybės patvirtintu dokumentu. Didžioji dalis respondentų, teigusių, jog formaliajame mokymesi nepakanka seminarų/kursų – dirbantys kaimo mokyklose. Regionas kuriame dirba socialiniai pedagogai, šiuo atveju kaimo vietovė, gali daryti įtaką formalaus mokymosi procesui. Priežastys gali būti įvairios, nuo didelio atstumo iki švietimo centrų ar kitų įstaigų kuriose galima tobulintis formaliu būdu, iki menko domėjimosi vyksiančiais seminarais/kursais.

Apibendrinant galima teigti, kad socialiniai pedagogai profesinį tobulinimąsi apibūdina kaip nuolatinį mokymąsi kurį motyvuoja vidiniai ir išoriniai motyvai. Nors šiuolaikinė visuomenė kelia pakankamai aukštus reikalavimus pedagogams/socialiniams pedagogams (išorinė motyvacija), galima teigti, kad socialinių pedagogų profesiniam tobulinimuisi labiau įtakos turi vidinė motyvacija (*“Vidinė motyvacija, savo noru tobulinuosi <...>.”* I^1 , n=5). Veikiami vidinės motyvacijos, tyrimo dalyviai tobulinasi jiems priimtinais mokymosi būdais. Kompetencijų tobulinimosi būdus respondentai išskiria tris – seminarai/kursai, saviugda, bendradarbiavimas su kolegomis. Daugiausia dėmesio respondentai skyrė seminarams/kursams. Galima daryti prielaidą, jog specialistams priimtinausias kompetencijų tobulinimosi būdas – seminarai/kursai, forumai, konferencijos.

2.2.2. Formalusis mokymasis

Siekiant atskleisti socialinių pedagogų profesinį tobulinimąsi formalaus mokymosi kontekste, tyrimo dalyviams pateikti klausimai apie galimybes tęsti mokymąsi bei kaip, kiek laiko ir kur turi galimybę formaliai mokytis (tobulintis). Atlikus interviu tekstų analizę išskirtos

2 kategorijos: „Galimybė tęsti mokymąsi“, „Formalusis mokymasis“ ir 7 jas sudarančios subkategorijos (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

Profesinis tobulinimasis formaliojo mokymosi kontekste

Kategorija	Subkategorija	Išrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Galimybė tęsti mokymąsi	Mokymasis aukštojoje mokykloje	“Mokamos paslaugos, susimoki ir mokinišiai“ (I ⁶); “Mokymasis magistre ir t.t.“ (I ⁵); “Visi turi teisę mokytis aukštojoje mokykloje<...>“ (I ²); “Galimybės turiau<...>“ (I ⁴); “<...>galimybės sudaromos<...>“ (I ¹); “Ar už toki atliginimą yra galimybė kur nors mokytis? Jeigu turėčiau atliekamų pinigų atsirastu galimybė tobulintis. Aš nematau jokių problemų dėl to, bet mūsų atlyginimai yra neadekvatus tam už ką mes mokam, už mokslą“ (I ³).	6
	Darbdavio /ugdymo įstaigos skiriamas finansavimas	“Mokykla apmoka seminarus, skiria lėšų“ (I ⁵); “<...>darbdavys sudaro visas sąlygas tobulintis, finansines“ (I ²); “Man sumoka už seminarus jei pagrindžiu kodėl jie man reikalingi<...>“ (I ³)	3
	Ugdymo įstaigos organizuojami mokymai	“<...>sudaromos galimybės darbo vietoje. Mokykla suplanuoja įvairius mokymus<...>“ (I ⁶); “<...>užsisako mokykla lektorius, direktore veda mokymus, kitos mokyklos atvyksta dalintis gerąja patirtimi, patys nuvažiuojam į kitas mokyklas patirties pasisemti“ (I ¹).	2
Formalusis mokymasis	Tobulinimosi formalaus mokymosi būdu įstaigos	“Švietimo centrai, ugdymo plėtotos centras, Lietuvos socialinių pedagogų asociacija, pagalbos specialisto asociacija, universitetai, kolegijos“ (I ⁶); “Švietimo centrai Šiauliuose, Vilniuje, Kaune, Joniškėje, ŠU (meno terapijos kursai)“ (I ⁵); “<...>.universitete, kvalifikaciniai renginiai, švietimo centrai, mokyklų tobulinimo centras, ugdymo plėtotos centras, neformaliojo ugdymo centrai, visos akredituotos įstaigos“ (I ²); “Šiaulių universitete, švietimo įstaigose“ (I ³); “Universitetuose <...>“ (I ¹); “Savivaldybėje, Joniškio švietimo centre, universitetuose, kolegijose“ (I ⁴).	6
	Tobulinimuisi formalaus mokymosi būdu skiriamas laikas	“Per metus apie 40 val. Per mėnesį 1d., 2d. – įvairiai būna“ (I ⁶); “Per metus – 2 savaites<...>“ (I ⁵); “Įvairios trukmės, ta trukmė gali būti nuo savaitės iki kelių mėnesių, metų“ (I ²); “Dažniausiai vienos dienos. Per mėnesį būna, kad iš vis niekur neišvažiuoju. Per metus 2-3 kartai“ (I ⁴); “4-5 seminarai per metus, 10 val. per metus. Per mėnesį 1 val“ (I ³); “Per mėnesį mažiausiai 1 val. laiko, bet daugiau būna tai tikrai“ (I ¹).	6
	Žinių įvertinimas valstybės patvirtintu dokumentu	“Pripažįstami pažymėjimais, sertifikatais: seminarai, kursai“ (I ⁶); “Įvertina pažymėjimais“ (I ⁵); “Pažymėjimai<...>“ (I ²); “Pažymėjimais<...>“ (I ³); “<...>gauname pažymėjimus“ (I ¹).	5
	Tobulinimosi formos	“Seminarai, kursai, gerosios patirties sklaidos dienos, forumai, konferencijos“ (I ²); “Seminaruose, konferencijose <...>“ (I ⁴); “Seminarai, kursai <...>“ (I ¹); “Seminarai“ (I ³).	4

Kaip matyti 5 lentelėje, socialiniai pedagogai nurodė, kad galimybė tęsti mokymąsi aukštojoje mokykloje jiems sudaroma, tačiau mokymosi tęstinumą įtakoja asmeniniai finansai bei aukštos studijų kainos (“Ar už toki atliginimą yra galimybė kur nors mokytis? Jeigu turėčiau

atliekamų pinigų atsirastu galimybė tobulintis. Aš nematau jokių problemų dėl to, bet mūsų atlyginimai yra neadekvatus tam už ką mes mokam, už mokslą.“^{I³}, n=6). Finansų trūkumas ir studijų kaina – pagrindinė problema mokymosi tęstinumui aukštojoje mokykloje. Tyrimo dalyviu teigimu, studijos aukštojoje mokykloje yra mokamos („Mokamos paslaugos, susimoki ir mokiesi“^{I⁶}, n=6), tačiau reikia turėti pakankamai lėšų susimokėti už brangias studijas.

Stoll'o ir Fink'o (1998), cit. Žemaitaitytė (2007) teigimu, besimokanti organizacija skatina personalą tobulėti, imasi tokių veiksmų kurie skatina darbuotojus tobulėti. Tyrimo dalyviai išskiria kelias darbdavio sudaromas galimybes tęsti mokymąsi – dalinai finansuoja seminarus („Mokykla apmoka seminarus, skiria lėšų.“^{I⁵}, n=3), ugdymo įstaiga organizuoja mokymus („<...> užsisako mokykla lektorius, direktore veda mokymus, kitos mokyklos atvyksta dalintis gerąja patirtimi, patys nuvažiuojam į kitas mokyklas patirties pasisemti.“^{I¹}, n=2). Darbdavys finansuoja dalį seminarų kainos, tačiau finansuojamų seminarų skaičius nėra neribotas. Kiekvienam socialiniam pedagogui yra skiriama tam tikras mokinių krepšelio procentas („Mokinio krepšelis, jei pakanka lėšų tada finansuoja.“^{I⁵}, teiginys į kategorijų turinį neįtrauktas). Taip pat socialiniai pedagogai turi pagrįsti seminaro reikalingumą („Man sumoka už seminarus jei pagrindžiu kodėl jie man reikalingi<...>“^{I³}, n=3) ir reikšmingumą, jo, kaip specialisto kompetentingumui ir darbo našumui.

Kategorijos „Formalusis mokymasis“ turinys, atskleidžia įstaigas, kuriose socialiniai pedagogai mokosi formaliojo mokymosi metu – švietimo centrai („Švietimo centrai Šiauliuose, Vilniuje, Kaune, Joniškėje, ŠU“^{I⁵}, n=6), įvairios asociacijos („<...> Lietuvos socialinių pedagogų asociacija, pagalbos specialisto asociacija <...>.“^{I⁶}, n=6), universitetai bei kolegijos („<...>. universitete, kvalifikaciniai renginiai, švietimo centrai, mokyklų tobulinimo centras, ugdymo plėtotos centras, neformaliojo ugdymo centrai, visos akredituotos įstaigos.“^{I²}; „Šiaulių universitete <...>.“^{I³}, n=6). Galima daryti prielaidą, kad socialiniai pedagogai turi platų pasirinkimo spektrą profesiskai tobulintis tam tikrose įstaigose. Respondentams uždavus klausimą kokios trukmės jų formalusis tobulinimasis, jie pateikė apytikslį tobulinimuisi skiriamą laiką („Per metus apie 40 val. Per mėnesį 1d., 2d. – įvairiai būna.“^{I⁶}; „Per mėnesį mažiausiai 1 val. laiko, bet daugiau būna tai tikrai.“^{I¹}, n=6), kadangi formaliajam mokymuisi skiriamas laikas nėra fiksuojamas („Įvairios trukmės, ta trukmė gali būti nuo savaitės iki kelių mėnesių, metų.“^{I²}, n=6). Iš pateiktų atsakymų matyti, jog socialiniai pedagogai formaliajam mokymuisi skiria nemažai laiko, tačiau tobulinimosi trukmė priklauso nuo kiekvienos asmenybės požiūrio į mokymąsi. Barkauskaitės (2006) nuomone, suaugusysis pats organizuoja savo veiklą, priima sprendimus, o mokymasis suaugusiam asmeniui yra savęs tobulinimo veikla, kuria jis užsiima sąmoningai, pats to norėdamas. Taip pat suaugęs asmenys jaučia poreikį mokytis tada, kai suvokia, kaip ir kiek mokymasis padės jiems įveikti tam tikrus sunkumus, išspręsti iškilusias

gyvenimiškas problemas. Schmidt-Hertha (2015) teigimu, formaliajam švietimui priskiriami teisiškai valstybės pripažinti kursai, už kuriuos atsakingos teisėtos švietimo institucijos, suteikiančios pripažintą bendrąjį ir profesinį išsilavinimą. Tyrimo dalyvių teigimu, formalus mokymosi metu įgytos žinios bei kompetencijos įvertinamos valstybės patvirtintu dokumentu – pažymėjimu, sertifikatu (*“Pripažįstami pažymėjimais, sertifikatais<...>“* I^6 , n=5). Pažymėjimai ar kiti valstybės patvirtinti dokumentai išduodami asmeninio/profesinio tobulinimosi metu – seminaruose, kursuose, konferencijose (*“Seminarai, kursai, gerosios patirties sklaidos dienos, forumai, konferencijos.“* I^2 , n=4). Laužackas ir kt (2005) teigia, kad formalusis mokymasis pasižymi naujų žinių įgijimu, teikdamas šiam procesui pirmenybę prieš kitas ugdymosi veiklas. Socialiniai pedagogai tobulindamiesi įvairių kursų metu įgyja vis naujų kompetencijų, gerina savo darbo kokybę. Teresevičienės ir kt. (2006) nuomone, Lietuvos suaugusiems, besimokantiems formalioje švietimo sistemoje, svarbu, jog mokantis keičiasi asmeninės savybės – asmenybė tampa savarankiškesnė, atsakingesnė.

Apibendrinant galima teigti, kad socialiniai pedagogai formaliojo mokymosi galimybes vertina pakankamai gerai, tačiau teigia, kad aukštojo mokslo kainos yra pernelyg didelės, kad jie galėtų sau leisti studijuoti universitetuose ar kolegijose. Socialinių pedagogų teigimu, gaunamas atlyginimas neatliepia jų poreikių tobulintis aukštojoje mokykloje (gaunami atlyginimai yra per maži). Teigiama formaliojo mokymosi pusė – gausi įvairovė įstaigų kuriose socialiniai pedagogai gali tobulintis bei darbdavio sudaromos galimybės tęsti mokymąsi. Mokyklos direktorius finansuoja dalį profesinio tobulinimosi kursų sumos, bei esant reikalui išleidžia iš darbo. Jei švietimo įstaigos vadovas palankiai žiūri į socialinio pedagogo profesinio tobulinimosi procesą (išleidžia į kursus, padengia dalį išlaidų), tada socialinis pedagogas gali skirti pakankamai laiko profesiniam tobulinimuisi, priešingu atveju, laikas skirtas profesiniam tobulinimuisi – ribotas.

2.2.3. Neformalusis mokymasis

Siekiant atskleisti socialinių pedagogų profesinį tobulinimąsi neformalaus mokymosi kontekste, tyrimo dalyviams pateikti klausimai apie neformalaus mokymosi formas, trukmę bei neformaliojo mokymosi metu įgyjamas kompetencijas. Atlikus interviu tekstų analizę išskirtos 2 kategorijos: „Neformaliojo mokymosi formos ir trukmė“, „Kompetencijų turinys“ ir 7 jas sudarančios subkategorijos (žr. 6 lentelę).

Socialinių pedagogų profesinė saviugda neformalaus mokymosi kontekste

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Neformaliojo mokymosi formos ir trukmė	Mokymosi formų įvairovė	“Stovyklos, savipagalbos grupės, socialinių pedagogų stovykla, asociacija, rašome projektus<...>“ (I ⁶); “Meno terapijos kursai.” (I ⁵); “Metodinės literatūros analize, metodinis būrelis socialinių pedagogu. Dalinamės informacija, metodinėmis rekomendacijomis, diskutuojame apie iškilusias problemas“ (I ⁴); “<...>susitikimai su kolegomis, mokytojais<...>“ (I ¹); “Mano pačios darbas, savianalizė. Dalyvavimas metodinėse veiklose“ (I ³); “Kursai, seminarai, konferencijos, stovyklos“ (I ²).	6
	Neformaliojo mokymosi trukmė	“Per metus 36 val, + stovyklos trunkančios 2d, susitikimai su kolektyvu, kitais pedagogais, asociacijos nariais - 6val; Per mėnesį – 4 val.“ (I ⁶); “Per metus – 1 savaitė“ (I ⁵); “<...>čia gali būti bet kokios trukmės“ (I ²); “<...>apie 2 val.“ (I ⁴); “Tai yra nesisteninga, jei esi laisvesnis tai daugiau laiko skiri, jei labiau užimtas tada neskiri laiko.“ (I ¹); “<...>per metus apie 20 val., per mėnesį 4 val.“ (I ³).	6
	Kvalifikacijos tobulinimo renginiai	“ŠU kokybės dienos 2017 – apskrito stalo diskusija – socialinio darbo ir socialinių pedagogų studijos Šiaulių universitete: profesijų integralumas ir vst takoskyra; ugdymo plėtotės centras – medijos ir nacionalinis saugumas: iššūkiai ir galimybės; Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centas - socialinių pedagogų sėkmingos praktikos veiklos pavyzdžiai; stendinis pranešimas - socialinių įgūdžių siekimas, karjeros planavimo procese; Panevėžio pedagogų švietimo centras - bendravimas ir bendradarbiavimas su mokiniais; Panevėžio rajono savivaldybės centras - kaip pokalbis su vaiku be moralu paversti terapiniu; Panevėžio pedagogų švietimo centras- mokyklos bendruomenės telkimas - kokybiškas visuminis ugdymas; Kalba.lt. įsilavinimas ir karjera 2016- praktiniai patarimai ir įžvalgos apie efektyvaus mokymosi būdus moksleiviams karjeros pasirinkimo iššūkius, jaunu žmonių motyvacija; Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centras- respublikine metodine praktine konferencija- Aš - savanoris. Mitai ir tikrovė; Panevėžio pedagogų švietimo centras- seminaras- švietimo ir kultūros jungtys (I ⁶)“; “Vaikas smurto auka. Diagnostika ir pagalbos galimybės; smurtas artimoje aplinkoje; socialinių įgūdžių lavinimas, bendraamžių pagalba; socialinių pedagogų bendradarbiavimo patirtis, iššūkiai, galimybės; autizmo spektro sutrikimų turinčių vaikų ugdymo galimybės taikant inovatyvius ugdymo metodus. Ugdymo programos, ugdomosios veiklos pritaikymas. Kursai pagrįste susiję su autizmu“ (I ⁵); “2016 savižudybių prevencija, Joniškio rajono savivaldybėje; tarpinstitucinis bendradarbiavimas prekybos žmonėmis srityje; smurtas artimoje aplinkoje, atpažinimas ir pagalbos vaikams, galimybės mokykloje; socialinių pedagogų ir specialiųjų pedagogų specialistų bendradarbiavimo ypatumai teikiant pagalbą mokiniams“ (I ⁴); “Socialinių pedagogų patirtis, iššūkiai, galimybės (seminaras); psichologiniai seminarai; netradiciniai seminarai, koučinge buvau“ (I ³).	4

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Neformaliojo mokymosi formos ir trukmė	Neformaliojo mokymosi metu įgytų kompetencijų pripažinimas	“Vertinama, padėkos, pažymėjimai, diplomai.” (I^6); “Gaunu pažymėjimus” (I^5); “Pažymėjimas, atestacija<...>” (I^2); “Pažymos išrašomos” (I^1).	4
Kompetencijų turinys	Bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai	“Pagrindiniai įgūdžiai – bendradarbiavimas (vienas lauke ne karys) (I^5); “Bendravimo ir bendradarbiavimo<...>” (I^4); “<...>bendradarbiavimo, komunikavimo, komandos būrimo” (I^1); “<...>komunikaciniu” (I^2); “Pažinimo, bendravimo” (I^3).	5
	Profesiniai įgūdžiai	“Problemų sprendimų galimybių<...>” (I^5); “Socialiniu, profesiniu, asmeniniu, dalykiniu <...>” (I^2); “<...>informavimo” (I^4); “<...> mokėjimas mokyti” (I^3); “<...>psichologinės žinios<...>” (I^1).	4
	Tolerantiškumas	“<...>pagarba, tolerancija, supratingumas” (I^5); “<...>tolerancijos<...>” (I^1).	2

Kategorijos „Neformaliojo mokymosi formos ir trukmė“ turinys atskleidžia socialinių pedagogų mokymosi formas, neformaliojo mokymosi trukmę bei neformaliojo mokymosi pripažinimą. Barkauskaitės (2006) teigimu, šiuolaikiniame pasaulyje mokymasis tampa būtina kiekvieno specialisto kvalifikacijos išsaugojimo sąlyga ir yra suvokiamas kaip būdas, padedantis tapti kompetentingu specialistu bei įveikti konkurentus. Tyrimo dalyviai labiausiai aktualizuoja šias neformaliojo mokymosi formas kurių metu tobulina savo kompetencijas: stovyklos (*Stovyklos, savipagalbos grupės, socialiniu pedagogų stovykla<...>.*“ I^6 , n=6), metodiniai būreliai (*“Metodines literatūros analize, metodinis būrelis socialiniu pedagogu.”* I^4 ; *“Dalyvavimas metodinėse veiklose.”* I^3 , n=6), seminarai bei kursai (*“Kursai, seminarai<...>.”* I^2 ; *“Meno terapijos kursai.”* I^5 , n=6). Socialiniai pedagogai, siekdami įgyti naujų kompetencijų neformaliojo mokymosi metu, turi galimybę profesiskai tobulintis įvairiose valstybės akredituotose švietimo įstaigose.

Barkauskaitės (2006) nuomone, neformalusis mokymasis yra individo ir visuomenės interesus atliepiantis mokymasis, lavinimasis ar studijos. Socialiniai pedagogai, rinkdamiesi mokymosi formas, apmąsto vienos ar kitos formos naudingumą ir reikalingumą. Tyrimo dalyviai paklausti apie jų neformaliojo mokymosi trukmę, atsakė, kad neformaliajam mokymuisi skiria mažiausiai 2 valandas per mėnesį (*“<...>apie 2 val.”* I^4 ; *“Tai yra nesisteminga, jei esi laisvesnis tai daugiau laiko skiri, jei labiau užimtas tada neskiri laiko.”* I^1 , n=6). Neformaliojo mokymosi pripažinimą valstybės patvirtintu dokumentu, respondentai įvardino pažymėjimus (*“Gaunu pažymėjimus.”* I^5 , n=4). Galima daryti prielaidą, kad socialinių pedagogų praleistas laikas neformaliojo mokymosi metu yra įvertinamas pažymėjimais, kurie patvirtina specialistų kompetentingumą.

Laužacko (2008) nuomone, kompetencijos yra susijusios su profesiniu augimu, t.y. su darbuotojo aukštesnių kvalifikacinių kategorijų arba pareigų užėmimu. Kategorija „Kompetencijų turinys“ atskleidžia socialinių pedagogų kompetencijas, įgyjamas neformaliojo mokymosi metu. Tyrimo dalyviai labiausiai pabrėžia bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius (*“Bendravimo ir bendradarbiavimo<...>.I⁴, n=5*), profesinius įgūdžius (*“Problemų sprendimų galimybių<...>.“ I⁵; “Socialiniu, profesiniu, asmeniniu, dalykiniu <...>.“ I², n=4*). Šiek tiek mažiau dėmesio skiriama tolerantiškumui (*“<...>pagarba, tolerancija <...>.“ I⁵, n=2*). Galima daryti prielaidą, jog neformaliojo mokymosi metu, didžiausias dėmesys skiriamas socialinių pedagogų profesinėms kompetencijoms, o ne asmeninių savybių lavinimui. Kadangi tyrimo dalyviai tobulinasi veikiami profesinio tobulinimosi poreikio, todėl asmeniniam tobulinimuisi nelieka laiko. Adaškevičienė ir kt. (2007) teigia, jog neformalusis mokymasis vyksta skirtingame kontekste, taip pat ir kompetencijos įgyjamos skirtingais mokymosi būdais. Respondentams pateiktas klausimas *„kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavęs (-usi)?“* atskleidė, kad socialiniai pedagogai dalyvauja įvairiuose tobulinimosi kursuose (*“<...> socialinių pedagogų bendradarbiavimo patirtis, iššūkiai, galimybės; autizmo spektro sutrikimą turinčių vaikų ugdymo galimybės taikant inovatyvius ugdymo metodus. Ugdymo programas, ugdamosios veiklos pritaikymas.“ I⁵, n=4*). Lankomų kursų įvairovė rodo, kad socialiniai pedagogai yra gan aktyvūs profesinio tobulinimosi, formalaus mokymosi kontekste.

Apibendrinant galima teigti, kad socialiniai pedagogai formaliojo mokymosi metu įgyja bendravimo ir bendradarbiavimo, tolerancijos bei profesinių kompetencijų. Dalyvavimui seminaruose, kursuose, metodiniuose būreliuose, stovyklose socialiniai pedagogai skiria nemažą savo laiko dalį. Galima teigti, jog neformaliajam mokymuisi socialiniai pedagogai skiria daugiau laiko, nei formaliam mokymuisi. Tai įrodo respondentų pateikti atsakymai apie neformaliojo mokymosi laikotarpį.

2.2.4. Informalusis (savaiminis) mokymasis

Siekiant atskleisti socialinių pedagogų informalųjį (savaiminį) mokymąsi, buvo užduoti 3 klausimai kuriais siekta atskleisti kaip ir kur socialiniai pedagogai mokosi informaliu (savaiminiu) būdu, kompetencijų įgytų informaliojo (savaiminio) mokymosi metu pripažinimas bei mokymosi visą gyvenimą koncepcijos suvoktis siejant ją su profesiniu tobulinimusi. Atlikus interviu tekstų analizę išskirtos 2 kategorijos: „Mokymasis informaliu (savaiminiu) būdu“, „Mokymosi visą gyvenimą koncepcijos sąsajos su profesiniu tobulinimusi“ ir 5 jas sudarančios subkategorijos (žr. 7 lentelę).

Socialinių pedagogų informalusis (savaiminis) mokymasis

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Mokymasis informaliu (savaiminiu) būdu	Profesinio tobulinimosi informaliu būdu vietos	“<...>namie<...>“ (I^5); “<...>namuose, mokykloje“ (I^1); “Namuose, mokykloje, visur“ (I^2); “Vyksta mokykloje, internetinėje erdvėje, namie tobulinu dažniau <...>“ (I^6); “<...>namu aplinkoje“ (I^4); “Skaitau darbe ir namuose <...>“ (I^3).	6
	Informalaus (savaiminio) mokymosi būdai	“Bendradarbiavimas su kolegomis, vedami mokymai kitiems pedagogams<...>“ (I^6); “Skaitau psichologines knygas“ (I^4); “<...>knygos skaitomos, taikydama praktikoje tam tikrus metodus“ (I^5); “<...>rengiant įvairias veiklas, organizuojame vasaros stovyklą<...>“ (I^1); “Knygas skaitau<...>“ (I^3).	5
	Informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytų kompetencijų nepripažinimas	“Nepripažįstamos, įgytas žinias panaudoju darbe“ (I^5); “Nėra pripažįstamos<...>“ (I^2); “Nėra pripažįstamos<...>“ (I^4); “Niekai<...>“ (I^1); “Nepripažįstamos“ (I^3).	5
Mokymosi visą gyvenimą koncepcijos sąsajos su profesiniu tobulinimusi	Tęstinumas	“Mokyti visa gyvenimą galima nebūtinai profesinėje srityje. Tobulintis reikia tol, kol tęsiasi profesinis laikotarpis.“ (I^2); “Sietinas. Tam tikroje srityje tobulėjant, galima įgytas žinias pritaikyti darbe.“ (I^5); “<...> jei tu vietoj stovėsi nu viskas bus, kaip specialistas tu žlugęs tada.“ (I^1)	3
	Tobulėjanti visuomenė	“Negalima stovėti vietoje, tiesiog laikmatis reikalauja to, jei nori eiti koja kojon su gyvenimu, tai yra būtinybė.“ (I^6); “<...>lemia, kad aplinka kintanti.“ (I^3); “Kiekvieną dieną, praktiškai viskas greitai keičiasi, neįmanoma atitrukti kažkur, niekaip.“ (I^1)	3

Kaip matyti 7 lentelėje, kategorijos „Mokymasis informaliu (savaiminiu) būdu“ turinys atskleidžia: profesinio tobulinimosi informaliu būdu vietas ($n=6$), informalaus (savaiminio) mokymosi būdus ($n=5$) bei informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytų kompetencijų nepripažinimą ($n=5$).

Jucevičienės (2007) nuomone, informalusis (savaiminis) mokymasis yra sąmoningas, asmens organizuotas tobulėjimo procesas, kuris realizuojamas įvairiose žmogaus gyvenimo aplinkose. Remiantis 7 lentelėje pateiktais interviu analizės duomenimis, daugiausia socialinių pedagogų nurodė, kad informalusis (savaiminis) mokymasis vyksta namų aplinkoje, mokykloje (“Namuose, mokykloje, visur.“ I^2 , $n=6$). Tyrimo dalyviai, mokydami informaliu (savaiminiu) būdu namuose/darbo vietoje mokosi įvairiais būdais. Respondentai pateikia informalaus (savaiminio) mokymosi būdus: bendradarbiavimas (“Bendradarbiavimas su kolegomis, vedami mokymai kitiems pedagogams<...>.“ I^6 , $n=5$), domėjimasis įvairia literatūra (“Skaitau psichologines knygas.“ I^4 , $n=5$), tam tikrų veiklų organizavimas (“<...>rengiant įvairias veiklas, organizuojame vasaros stovyklą<...>“ I^1 , $n=5$). Vertėtų paminėti atvejį neįtrauktą į kategorijų

turinį, kuris reprezentuoja informaliajam (savaiminiui) mokymuisi skiriamą laiką bei vietą („Vyksta mokykloje, tačiau namie tobulinu dažniau, nes mokykloje reikia dirbti, neužsidarysi kabinete ir nesisakysi, kad viskas dabar užsiėminėju savišvieta.“, I⁶). Toks socialinio pedagogo požiūris rodo, kad jis jaučia atsakomybę už savo darbo kokybę, tad asmeninei savišvietai skiria laiką būdamas namuose. Respondentai teigia, kad informinio (savaiminio) mokymosi metu įgytos žinios/kompetencijos, nėra pripažįstamos valstybės patvirtintu dokumentu.

Jucevičienės (2007) teigimu, asmuo siekdamas gyvenimo darnos, neišvengiamai turi tobulėti. Atsižvelgiant į dinamišką aplinką, informacinę ir žinių visuomenę, asmuo turi tobulėti intensyviau ir efektyviau. Tyrimo dalyviai išskiria mokymosi visą gyvenimą koncepcijos sąsajas su profesiniu tobulinimusi, viena iš jų – mokymosi tęstinumas („<...> jei tu vietoj stovėsi nu viskas bus, kaip specialistas tu žlugęs tada.“ I¹, n=3). Mokymasis visą gyvenimą yra neatskiriamas nuo profesinio tobulinimosi, kadangi specialistai norėdami atliepti visuomenės poreikius, produktyviai ir efektyviai funkcionuoti darbo vietoje, turi nuolat tobulėti. Respondentai pateikia dar vieną mokymosi visą gyvenimą koncepcijos sąsają su profesiniu tobulinimusi – tobulėjanti visuomenė („<...> lemia, kad aplinka kintanti.“ I³; „Kiekvieną dieną, praktiškai viskas greitai keičiasi, neįmanoma atitrukti kažkur, niekaip.“ I¹, n=3). Barkauskaitės (2006) nuomone, asmenybės tikslas yra siekti asmeninės savirealizacijos, nuolatinio augimo, refleksiškai suvokiant savo elgesį ir gyvenimo tikslą. Tęsdami savo mokymąsi, socialiniai pedagogai ne tik tobulina profesinius įgūdžius, bet ir patys auga kaip brandžios bei perspektyvios asmenybės.

Apibendrinant galima teigti, kad socialiniai pedagogai informaliu (savaiminiu) būdu dažniausiai tobulinasi namuose todėl, jog darbo vietoje neturi laiko skaityti papildomą literatūrą ar domėtis naujovėmis. Tačiau reikia nepamiršti, jog informalusis (savaiminis) mokymasis – tai nuolatinis procesas. Informinio (savaiminio) mokymosi metu, socialiniai pedagogai, tobulina savo profesines žinias bei įgyja naujos patirties. Šio mokymosi procese įgytos kompetencijos nėra pripažįstamos valstybės patvirtintu dokumentu, kadangi informalusis (savaiminis) mokymasis vyksta savaiminiu būdu, namų aplinkoje ar viešosiose erdvėse (tokiose kaip bibliotekos, viešosios konferencijos ir pan.).

2.2.5. Socialinių pedagogų vertinimas profesinio tobulinimosi sistemai

Siekiant atskleisti socialinių pedagogų lūkesčius kursų kontekste, tyrimo dalyviams pateikti klausimai apie jų požiūrį į dabartinę profesinio tobulinimosi sistemą, lūkesčius profesinio tobulinimosi sistemai, profesinio tobulinimosi naudą specialistams bei ką jie rekomenduotų tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje. Atlikus interviu tekstų analizę

išskirtos 4 kategorijos: „Profesinio tobulinimosi nauda“, „Apibendrintas profesinio tobulinimosi sistemos vertinimas“, „Pageidaujamas profesinio tobulinimosi turinys“, „Socialinių pedagogų rekomendacijos profesinio tobulinimosi sistemai“ ir 15 jas sudarančių subkategorijų (žr. 8 lentelę).

8 lentelė

Lūkesčiai profesinio tobulinimosi sistemai

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Profesinio tobulinimosi nauda	Žinių panaudojimas darbe	“<...>panaudoti darbe įgytas žinias“ (I^6); “Įgytas žinias galėsiu pritaikyti darbe“ (I^4); “<...>žinias stengiesi pritaikyti darbe“ (I^1).	3
	Kylanti savivertė	“Leidžia savo darbo vietoj jaustis gerai, jaustis stipresniam.“ (I^6); “<...>pats jautiesi stipriau <...>“ (I^1); “Darbe tvirtesnis jautiesi<...>“ (I^5).	3
	Patirtis	“Gali savo gerą patirti skleisti<...>“ (I^6); “<...>pamatyti kaip nedaryti, kaip pačiai nevesti seminarų“ (I^2)	2
	Nauja informacija	“<...>svarbu, kad tu pats išmoksti kažko, pagerini žinių bagažą“ (I^1); “<...>sužinai kažko naujo“ (I^3).	2
Apibendrintas profesinio tobulinimosi sistemos vertinimas	Teigiamas požiūris	“<...>dabar susitvarkė jau sistema. Naujinimu daug, tiek socialinių pedagogų pareigine instrukcija ir socialines pedagogines pagalbos aprašai“ (I^6); “<...>pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius“ (I^2)	2
	Kritinis vertinimas	“Dažniausiai įstatymas išleistas būna tik tam kad išleisti, jo yra dažnai nesilaikoma“ (I^4); “<...>daug komercijos, tikslas kuo daugiau uždirbti iš kursų<...>“ (I^1).	2
Pageidaujamas profesinio tobulinimosi turinys	Pritaikymas realybėje	“Trūksta išsamių individualaus konsultavimo mokymų, kursų...“ (I^2); “<...>praktiniu užsiėmimu.. Kaip pritaikyti sausą teoriją praktikoje“ (I^1); “<...>susiję su praktika, galimybė pasibandyti, gerą patirti kitų žmonių pamatyti“ (I^6); “<...>praktines užduotis“ (I^3).	4
	Konsultavimas, prevencija	“<...>darbas su socialinės rizikos vaikais, agresyvių vaikų ugdymas, pagalba jiems, socialinių įgūdžių neturinčių vaikų ugdymas (kaip juos ugdyti, kaip su jais dirbti). Apie vaikų, tėvų konsultavimą, vaikų savivertės kėlimą“ (I^5); “labiausia domintu seminarai apie vaikų raidą. Kad būtume labiau supažindinti ir kaip reikia dirbti su tokiais vaikais. Norėčiau kursų temomis: prekyba žmonėmis, apie smurtą ir “ (I^4); “<...>dabar aktualu butu apie naująją kartą temos. Kas jiems aktualu, kaip dirbti su jais, su jų tėvais. Kaip teikti pagalbą jų tėvams ir patiems vaikams.“ (I^6)	3
	Psichologinės temos	“Psichologinėmis temomis trūksta<...>“ (I^5); “<...>apie psichines vaikų ligas ir kaip reikia dirbti su tokiais vaikais tinkamai<...>“ (I^4); “<...>norėčiau psichologinių žinių, savęs patiprinimo kursų reiktu.<...>“ (I^1).	3
	Įstatymų / teisės aktų pokyčiai ir taikymas praktikoje	“Sudalyvauti norėčiau: teisiniu seminaru, apie teisinius dalykus, įstatymus (teisininkai kad vestu seminarus, o ne kitos specifikos asmenys)“ (I^3); “<...>kad butu suteikiama pakankamai informacijos apie įstatymų pataisas, nes mes patys turime individualiai domėtis, niekas neviešina jokių pakeitimų“ (I^4).	2
	Kursų bei seminarų turinio tobulinimas	“Kursų turinį tobulinti (nieko naujo nepasakoseminaruose, ateini be reikalo, bergždžiai pasėdėti)“ (I^5); “<...>informacija būtų naujesnė. Norėtusi naujovių, ne senų žinių įgyti. Sena informacija nėra reikalinga<...>“ (I^1)“	2

Kategorija	Subkategorija	Irodantys teiginiai	Teiginių skaičius
Socialinių pedagogų rekomendacijos profesinio tobulinimosi sistemai	Finansavimas	“<...>siūlyčiau mažinti kursų, seminarų kainas“ (I^5); “Materialine padėti, finansavimą tobulinimosi sutvarkyti <...>“ (I^3); “Turi būti keliami finansavimo klausimai“ (I^2); “Finansavimo trukumas reikia atsižvelgti į tai, kad reiktų sumažinti seminarų, kursų kainas <...>“ (I^6)	4
	Gerosios užsienio patirties poreikis	“Rengti susitikimus su užsienio socialiniais pedagogais, nes gal mūsų žinios pasenę, jie gal atneštu šviežių. Išvykos skirtos socialiniams pedagogams į užsienio šalis, pamatyti kitokio darbo pobūdį, įgytas žinias pritaikyti savo darbe“ (I^4); “<...>patirties pasisėmimas užsienio mokyklose, turinčiose gerą patirtį“ (I^2); “<...>reikia užsienio patirties<...>“ (I^1).	3
	Pasiūlymai profesinio tobulinimosi organizavimui	“Stovyklos galėtų būti, poilsis kartu, išsikalbėti, pokalbis ir darbas kartu susieta“ (I^3); “Seminarai kelių dienų, psichologų organizuojami.“ (I^5); “Nuotoliniu būdu. Tai tavęs neatitraukia nuo darbo – vienas svarbiausių punktu <...>“ (I^4).	3
	Poreikis didinti seminarų skaičių	“Rengti daugiau seminarų, konferencijų<...>“ (I^4); “Reikia daugiau seminarų, išvykų.“ (I^3).	2

Kaip matyti 8 lentelėje, daugiausia apklaustų socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi naudai priskiria – žinių panaudojimą darbe (“Įgytas žinias galėsiu pritaikyti darbe.“ I^4 , n=3), kylančia savivertę (“Darbe tvirtėnis jautiesi<...>.“ I^5 , n=3). Šiek tiek mažiau dėmesio skiriama patirčiai (“Gali savo gerą patirtį skleisti<...>.“ I^6 , n=2) bei naujai informacijai (“<...>sužinai kažko naujo.“ I^3 , n=2). Respondentai išskiria apibendrintą profesinio tobulinimosi sistemos vertinimą, kuriame nurodo teigiamą požiūrį į profesinio tobulinimosi sistemą (“Naujinimu daug, tiek socialiniu pedagogu pareigine instrukcija ir socialines pedagogines pagalbos aprašai.“ I^6 , n=2), tačiau nepamiršta ir kritinio sistemos vertinimo (“<...> daug komercijos, tikslas kuo daugiau uždirbti iš kursų<...>.“ I^1 , n=2).

Respondentai išskiria pageidaujamą profesinio tobulinimosi turinį, kuriame nurodo: informacijos pritaikymą realybėje (“Kaip pritaikyti sausą teoriją praktikoje.“ I^1 , n=4), konsultavimą bei prevenciją (“<...>darbas su socialinės rizikos vaikais, agresyvių vaikų ugdymas, pagalba jiems, socialinių įgūdžių neturinčių vaikų ugdymas (kaip juos ugdyti, kaip su jais dirbti). Apie vaikų, tėvų konsultavimą, vaikų savivertės kėlimą.“ I^5 , n=3), psichologines temas (“Psichologinėmis temomis trūksta<...>.“ I^5 , n=3), įstatymų/teisės aktų pokyčiai ir taikymas praktikoje (“Sudalyvauti norėčiau: teisiniu seminaru, apie teisinius dalykus, įstatymus <...>.“ I^3 , n=2), kursų bei seminarų turinio tobulinimas (“Kursų turinį tobulinti (nieko naujo nepasako seminaruose, ateini be reikalo, bergždžiai pasėdėti).“ I^5 , n=2). Respondentai paklausti “Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje?” pateikė siūlymus kurie yra: finansavimo problemos šalinimas (“Materialine padėti, finansavimą tobulinimosi

sutvarkyti <...>.“ I^3 , $n=4$), gerosios užsienio patirties poreikis (“<...>patirties pasisėmimas užsienio mokyklose, turinčiose gerą patirtį.“ I^2 , $n=3$), teikiami siūlymai profesinio tobulinimosi organizavimui (“Stovyklos galėtų būti, poilsis kartu, išsikalbėti, pokalbis ir darbas kartu susieta.“ I^3 , $n=3$), siūloma didinti seminarų skaičių (“Rengti daugiau seminarų, konferencijų<...>.“ I^4 , $n=2$).

Socialinių pedagogų teigimu, profesinio tobulinimosi metu jie įgyja naujų žinių bei patirties kurią gali panaudoti darbe. Pažymėtina tai, jog profesinio tobulinimosi metu, tyrimo dalyviai įgyja ne tik naujų žinių ar patirties, bet ir naujų kompetencijų bei įgūdžių. Įgyjamų kompetencijų spektrą apima: bendravimas ir bendradarbiavimas su kitais specialistais bei institucijomis; refleksijų rašymo įgūdžiai; savarankiškumas; profesinės veiklos tobulinimas. Respondentų nuomone, seminarų/kursų pasiūla yra labai didelė, tad reikia tik protingai juos pasirinkti.

Nepaisant pozityvių respondentų pastebėjimų/nuomonių, atsiskleidžia ir neigiama tobulinimosi pusė. Remiantis socialinių pedagogų nuomone, galima teigti, jog profesinio tobulinimosi sistemoje yra spragų. Tyrimo dalyviai išryškina pagrindinę profesinio tobulinimosi problemą formaliojo mokymosi kontekste – asmeninių finansų trūkumas. Socialinių pedagogų teigimu, galimybės tobulintis aukštojoje mokykloje sudaromos (vadovybė išleidžia, studijuojant galima pasiimti laisvą lankomumą), tačiau kas liečia studijų finansavimą – galimybių spektras žymiai sumažėja. Dėl nepakankamo atlyginimo, socialiniai pedagogai negali mokytis aukštojoje mokykloje jei įstoja į valstybės nefinansuojamą vietą.

Neformaliojo mokymosi kontekste išylančios problemos – seminarų/kursų temos ne visada atitinka pateikiamą turinį taip pat, neretai renginių (seminarų) metu dėstoma pasenusi informacija („<...>seminaruose jau nieko naujo nebepasako man.“ I^3 ; „Iš seminaro, mokymu tikiesi labai daug bet nuėjęs gauni sena informacija, nieko naujo nepatobulėji o pristatyta gražiai“, I^1 – teiginiai neįtraukti į kategorijų turinį). Tokie profesinio tobulinimosi sistemos trūkumai sukuria neigiamą požiūrį į seminarus. Kita nemažiau opi problema – praktinių užsiėmimų trūkumas seminarų metu. Socialiniai pedagogai tikisi praktinių užsiėmimų, tačiau gauna „sausą“ teoriją („Sausa teorija pasiskaityt galim ir patys namie atsidarę internetą, prieinama informacija dabar. Praktikos daugiau norėtusi kad būtų“, I^1 – teiginys neįtrauktas į kategorijų turinį). Respondentai norėtų ne tik praktinių užsiėmimų, bet ir gerosios patirties dalijimosi su užsienio šalių specialistais. Lietuvos socialiniai pedagogai bendradarbiaudami su užsienio socialiniais pedagogais, dalindamiesi patirtimi, pasiektų geresnių rezultatų darbo vietoje, gilintu kultūrinės žinias bei gebėtų pritaikyti naujus pagalbos mokiniui metodus.

Atsižvelgiant į tyrimo dalyvių regioninius skirtumus, galima teigti, jog kaimo vietovėse dirbantys socialiniai pedagogai rečiau dalyvauja profesinio tobulinimosi kursuose. Tai matyti iš

pateiktų atsakymų apie tobulinimosi trukmę, seminarų įvairovę kuriuose jie yra dalyvavę. Didžioji dalis apklaustų socialinių pedagogų (provincijoje) teigia, kad jų rajonuose seminarai/kursai nevyksta taip pat, jog vykdomi seminarai per toli nuo jų gyvenamosios vietos, tad susisiekimas kainuoja („*Kadangi mes esam pakraštį tai mums kainuoja keliones*“, I^3 ; „*Pačiuose Šiauliuose nėra jokių seminarų skirtų socialiniam pedagogui, visiškai nėra, aš manau jie nėra suinteresuoti rengti seminarus. Nes pas mus Lietuvoj kol neatsitinka problemos, tol niekas nepradeda judėti*“, I^4 – teiginiai neįtraukti į kategorijų turinį). Toks požiūris į profesinio tobulinimosi prieinamumą, pasiūlą, atskleidžia socialinių pedagogų nuostatą į asmeninį/profesinį tobulinimąsi.

Apibendrinant galima teigti, kad socialiniams pedagogams sudaromos galimybės profesiskai tobulintis formalaus, neformalaus, informalaus (savaiminio) mokymosi kontekstuose, tačiau tobulinimosi turinys nėra pakankamai išpildytas ir atitinkantis tyrimo dalyvių lūkesčius. Seminarai/kursai ne visada tinkamai suorganizuojami, kadangi jų metu pateikiama informacija neretai būna nepakankamai tiksli. Taip pat seminarų metu trūksta praktinių užsiėmimų. Praktiniai užsiėmimai svarbūs socialinio pedagogo darbe, nes tik praktiškai panaudojus įgytas teorines žinias, galima tinkamai jas panaudoti sprendžiant vieną ar kitą ugdytinio/kliento problemą. Apžvelgus tyrimo duomenis, galima daryti prielaidą, kad šios išvardintos problemos – pagrindinės profesinio tobulinimosi sistemoje, kurias reikia kuo skubiau išspręsti.

Išvados

1. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, jog profesinis tobulinimasis – tikslingas bei ilgalaikis procesas, kurio metu asmuo visapusiškai tobulėja. Mokymosi visą gyvenimą kontekste, profesinis tobulinimasis traktuojamas kaip nuolatinis turimų bei naujų kompetencijų įgijimas ir geresnių profesinių rezultatų siekimas. Nuolatinio mokymosi metu tobulinamasi formaliu, neformaliu bei informaliu (savaiminiu) būdu. Socialiniai pedagogai tobulindamiesi formaliu, neformaliu bei informaliu (savaiminiu) būdu, įgyja naujų žinių, profesinių gebėjimų, kinta jų vertybinės nuostatos. Profesinio tobulinimosi suponuota nauda – galimybė įtvirtinti savo profesionalumą, efektyvesnės pagalbos ugdymo proceso dalyviams teikimas, operatyvus bendradarbiavimas su kolegomis bei kitomis institucijomis.
2. Remiantis mokslinės literatūros analize galima teigti, kad mokymosi visą gyvenimą formos – formalusis, neformalusis bei informalusis (savaiminis ir savivaldus) mokymasis sudaro galimybes profesiniam tobulinimuisi. Formaliojo mokymosi metu socialiniai pedagogai turi galimybę siekti aukštojo mokslo, įgyti dar vieną bakalaurą (I pakopa) arba rinktis kitos krypties magistrantūros studijas (II pakopa). Neformaliojo mokymosi metu socialiniai pedagogai turi galimybę tobulintis keldami turimą kvalifikaciją, dalyvaudami įvairių vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų, organizuojamuose kursuose, seminaruose. Informaliojo (savaiminio) mokymosi būdu socialiniai pedagogai tobulėja veikiami formalios ir neformalios aplinkos bei patys joje aktyviai veikdami. Siekdamas permainų profesinėje veikloje, pedagogas turi pats domėtis profesinio tobulinimosi galimybėmis.
3. Taikant empirinio tyrimo metodus identifikuotos socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi formos – formalus, neformalus, informalus (savaiminis) mokymasis ir jų turinys. Formalusis mokymasis vyksta švietimo ir mokslo įstaigose, šio mokymosi metu socialiniai pedagogai tobulinasi/ keliai kvalifikaciją studijuodami aukštosiose mokyklose. Neformaliojo mokymosi metu tyrimo dalyviai lanko stovyklas, metodinius būrelius konferencijas. Neformalusis mokymasis užima nemažai respondentų laiko, anot jų, tobulinimasis neformaliu būdu trunka mažiausiai 4 val. per mėnesį. Informalusis (savaiminis) mokymasis dažniausiai vyksta namų aplinkoje, kuomet socialiniai pedagogai tobulinasi įdedami papildomas pastangas į savo mokymosi procesą.
4. Remiantys empirinio tyrimo analize, atskleistos socialinių pedagogų profesinio tobulinimosi galimybės formalus, neformalus bei informalus (savaiminio) mokymosi kontekstuose. Socialinių pedagogų požiūris į profesinį tobulinimą formaliojo ir neformaliojo mokymosi kontekste – dviprasmiškas. Pedagogai teigia, jog formaliojo mokymosi metu jiems sudaromos galimybės tobulėti aukštojoje mokykloje, tačiau mokslas yra per brangus.

Socialinių pedagogų teigimu, neformalusis mokymasis suteikia galimybę tobulinti labai įvairias kompetencijas, pavyzdžiui: komunikaciniai/bendradarbiavimo gebėjimai; gebėjimas dirbti grupėje; savarankiškumas tobulinant profesinę veiklą. Neformaliojo mokymosi metu respondentai dalyvauja įvairiuose tobulinimosi kursuose, seminaruose, konferencijose, tačiau seminarų/kursų metu pateikiama informacija nepakankamai tiksli (turinys neatitinka temos), nepakankamai naudinga (pateikiama sena/neatnaujinta informacija), taip pat pabrėžiama praktinių užsiėmimų stoka. Informaliojo (savaiminio) mokymosi metu pedagogai tobulėja juos supančioje aplinkoje, tačiau pedagogai pabrėžia, jog informalusis jų mokymasis nėra pripažįstamas formaliai ir jie neturi pakankamai laiko užsiimti informaliu (savaiminiu) mokymusi.

Rekomendacijos

Remiantis atlikto empirinio tyrimo rezultatais pateikiamos rekomendacijos skirtos profesinio tobulinimosi sistemos rengėjams (ŠMM) ir seminarų organizatoriams.

1. Atnaujinti profesiniam tobulinimuisi skirtų seminarų/kursų metu pateikiamą informaciją. Naujinimas reikalingas tam, kad socialiniai pedagogai seminarų metu įgytų naujų žinių ir nejaustu diskomforto girdėdami seną informaciją ar informaciją neatitinkančią pateiktos temos turinio.
2. Rengiant seminarus/kursus, pasidomėti kokio turinio seminarų norėtų socialiniai pedagogai, atsižvelgti į jų nuomonę. Įsiklausius į socialinių pedagogų nuomonę, rengiami seminarai būtų tikslingesni ir naudingesni klausantiesiems.
3. Į organizuojamus profesinio tobulinimosi renginius įtraukti socialinius pedagogus/pedagogus iš užsienio šalių, taip sudarant galimybę pasidalinti gerąja patirtimi, inovacijomis profesinio tobulinimosi kontekste.

Literatūra

1. Adamonienė, R., Daukilas, S., Krikščiūnas, B., Maknienė, I., Palujanskienė, A. (2001). *Profesinio ugdymo pagrindai: vadovėlis aukštųjų mokyklų pedagoginio kryptingumo studentams, magistrantams, profesijos pedagogams*. Vilnius: Petro ofsetas.
2. Adaškevičienė, V., Stanišauskienė, V., Žvirdauskas, D., Padegimaitė, V., Šaulevičiūtė, G., Benesevičienė, R., Simokaitienė, V. (2007). *Neformalaus pedagogų mokymosi patirties pripažinimo metodika*. Mokytojų kompetencijos centras.
3. Andriekienė, R. M. (2000). Pedagogų profesinės kompetencijos problemos nuolatinio mokymosi kontekste. Tiltai. Priedas. Nr. 2, Švietimas besikeičiančioje visuomenėje.
4. Anužienė, B. (2005). Kompetencija kaip profesinės didaktikos sąvoka. Mokymasis visą gyvenimą ir karjeros raida žinių visuomenėje. Tiltai. Priedas: mokslo darbai. Nr. 28. p. 19-30. Klaipėda.
5. Anužienė, B. (2006). *50 suaugusiųjų švietimo klausimų*. Metodinė knyga. Klaipėda.
6. Babic, N., Irovic, S. (2008). Kompetencija, kompetencijos ir mokytojų ugdymas(is). *Mokytojų ugdymas*. Nr.10, 12-25
7. Barr, N. (1998). *The Economics of the Welfare State*. Third Edition. Oxford: Oxford University Press.
[https://books.google.lt/books?id=DOg0BM1XiqQC&pg=PA362&lpq=PA362&dq=3.+Barr,+N.+\(1998\).+The+Economics+of+the+Welfare+State.&source=bl&ots=VCNOehRIIH&sig=khyXcMM1IWnFFTeW44TILUKSBKo&hl=lt&sa=X&ved=0ahUKEwj8O7mN_QAhUI2CwKHWQ2CIMQ6AEIWjAI#v=onepage&q=3.%20Barr%2C%20N.%20\(1998\).%20The%20Economics%20of%20the%20Welfare%20State.&f=false](https://books.google.lt/books?id=DOg0BM1XiqQC&pg=PA362&lpq=PA362&dq=3.+Barr,+N.+(1998).+The+Economics+of+the+Welfare+State.&source=bl&ots=VCNOehRIIH&sig=khyXcMM1IWnFFTeW44TILUKSBKo&hl=lt&sa=X&ved=0ahUKEwj8O7mN_QAhUI2CwKHWQ2CIMQ6AEIWjAI#v=onepage&q=3.%20Barr%2C%20N.%20(1998).%20The%20Economics%20of%20the%20Welfare%20State.&f=false) (žiūrėta: 2016-11-18).
8. Barkauskaitė, M. (2006). *Suaugusiųjų pedagogikos gairės*. Metodinė priemonė, skirta bakalaurams, magistrams, pedagogams. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
9. Beresnevičienė, D. (1995). *Nuolatinis mokymasis Lietuvoje (psichologiniai pagrindai)*. Vilnius: Pedagogikos institutas.
10. Blažienė, A.K. (2008). Europos sąjungos direktyviniai dokumentai, nagrinėjantys neformalųjį tęstinį suaugusiųjų švietimą. *Santalka*, 4, 12-18.
11. Butvilienė, J. (2011). Neformalusis suaugusiųjų švietimas Lietuvoje: valstybinio sektoriaus atvejis. *Andragogika*, 1, 81- 86.
12. Colardyn, D., Bjornavold, J. (2005). *The learning continuity: European inventory on validating non-formal and informal learning*. CEDEFOP Panorama series; 117. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

13. Čepukas, R. (2001). Socialinių pedagogų veiklos, profesinių kompetencijų ir studijų tikslų santykis. *Pedagogika*, 51.
14. Česnavičienė, J., Urnėžienė, E. (2016). Mokytojų kolegialaus bendradarbiavimo ypatumai siekiant profesinio tobulėjimo. *Mokytojų ugdymas*. 26 (1), 15-14.
15. Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D., Prakapas, R., Railienė, A. (2012). Projektas „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“. *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis*. Vilnius: ŠMM, Ugdymo plėtotės centras.
http://www.upc.smm.lt/projektai/pkt/naujienos/modelis/PKT_modelis.pdf (žiūrėta: 2016-10-31).
16. Dana, N.F., Yendol-Hoppey, D. (2008). *The reflective educator's guide to professional development : coaching inquiry-oriented learning communities*. United States of America.
17. Diaz-Maggioli, G. (2004). „*Teacher – centered professional development*“. Alexandria, 1-12.
18. Dromantienė, L., Kanopienė, V., Mikulionienė, S., Norvilė, N., Žemaitaitytė, I. (2009). *Lietuvos suaugusiųjų dalyvavimo formaliajame švietime tyrimas. Standartinės lentelės ir pagrindiniai tyrimo duomenys*. Vilnius.
19. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertų atliktos Lietuvos švietimo politikos apžvalgos rekomendacijos. (2000). Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius.
20. Europos Bendrijų Komisija. (2001). *Mokymosi visą gyvenimą memorandumas*. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija. Vilnius: UAB "Logotipas".
21. Gedvilienė, G., Laužackas, R., Lileikienė, T., Mačianskienė, N., Sabaliauskas, T., Sajienė, L., Stasiūnaitienė, E., Teresevičienė, M., Tutlys, V. (2008). *Ko reikia šiuolaikiniam mokytojui? Aktualus mokytojų kvalifikacijos tobulinimo turinys*. Mokomoji knyga mokytojams. Vilnius.
22. Guskey, T.R. (2004). *Profesinio tobulinimosi vertinimas*. Leidykla „Garnelis“.
23. Ibenskytė, I. (2008). Mentorius taikomi studento praktikanto ir pradedančio dirbti pedagogo profesinio tobulėjimo vertinimo metodai. *Pedagogika*, 92, 69-82. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
24. Jovaiša, L. (2002). *Edukologijos įvadas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
25. Jovarauskaitė, A., Tolutienė, G. (2010). Neformalus suaugusiųjų švietimas: ypatumų ir poreikių tyrimas. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, 4(29), 111-117. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

26. Jucevičienė, P. (2007). *Besimokantis miestas*. Monografija. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
27. Juodaitytė, A., Kvedaraitė, N. (2010). Mokytojų savivaldaus mokymosi kompetencijų raiška besimokančioje mokykloje. *Mokytojų ugdymas*, 15 (2), 80-94.
28. Jurašaitė - Harbison, E. (2007). Mokytojų mokymasis: individualūs neformaliojo profesinio mokymosi aspektai. *Mokytojų ugdymas*, 9, 44-60. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
29. Kepalaitė, A. (2005). *Pedagogo refleksijos ypatumai akademinėje situacijoje*. Ugdymo psichologija, Nr. 14, p. 51–56.
30. Knowles, M.S. (1990). *The Adult Learner. A Neglected Species*. Houston: Gulf Publishing.
31. Kolbergytė, A. (2016). *Suaugusiųjų saviugda kaip transformuojantis ugdymasis*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, edukologija (07 S). Vilnius.
32. Kondratavičienė, V., Sajienė, L. (2007). Praktinio mokymo realioje darbo vietoje modernizavimo vertinimas: studentų požiūrio tyrimas. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 13, 102-114.
33. Kraujutaitytė, L. (2002). *Aukštojo mokslo demokratiškumo pagrindai*. Monografija. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.
34. Kvedaraitė, N. (2009). *Šiuolaikinės mokyklos kaip besimokančios organizacijos bruožų raiška personalo savivaldaus mokymosi sklaidos procesuose*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, edukologija (07 S). Šiauliai: Šiaulių universitetas.
35. Kvieskienė, G. (2001). Socialinio pedagogo kompetencijos samprata. *Pedagogika*, 53.
36. Laurinavičiūtė, J. (2001). Nuolatinis mokymasis kaip suaugusiųjų mokymosi prielaida. *Pedagogika*, 52, 174-179.
37. Laužackas, R. (2005). *Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
38. Laužackas, R. (2008). *Kompetencijomis grindžiamų mokymo/studijų programų kūrimas ir vertinimas*. Monografija. Kaunas: VDU.
39. Laužackas, R., Gedvilienė, G., Tūtlys, V., Juozaitienė, D. (2008). Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai. *Pedagogika*, 89, 29-44. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
40. Laužackas, R., Teresevičienė, M., Stasiūnaitienė, E. (2005). *Kompetencijų vertinimas neformaliajame ir savaiminiame mokymesi*. Monografija. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
41. Leliūgienė, I. (2003). *Socialinė pedagogika*. Kaunas: „Technologija“.
42. Lengrand, P.K. (1970). *An introduction to lifelong learning*. UNESCO.

43. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo Nr. VIII-822 pakeitimo įstatymas. Patvirtinta 2014 m. liepos 10 d. nutarimu Nr. XII-1018. Vilnius. Prieiga per internetą <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ce0399a00cd411e497f0ec0f2b563356?jfwid=96t6tkatt> (žiūrėta: 2016-12-09)
44. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo“. 2001 m. gruodžio 14 d. Nr. 1667. Vilnius.
45. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas dėl mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimo. Patvirtinta 2004 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. ISAK-433/A1-83. Vilnius.
46. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo. Patvirtinta 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1667. Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.5711A3715C92> (žiūrėta: 2016-12-08)
47. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo. Patvirtinta 2007 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. ISAK-556. Vilnius. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CA867BD9FD53> (žiūrėta: 2016-12-08)
48. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo. Patvirtinta 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. ISAK-3216. Vilnius. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6B394D036999> (žiūrėta: 2016-12-08)
49. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas. Patvirtinta 2009 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr. XI-242. Vilnius. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.343430> (žiūrėta: 2016-12-09)
50. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281. Vilnius.
51. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2011). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Lietuvos-Respublikos-svietimo-istatymas_svietstrat.pdf (žiūrėta: 2016-12-08).
52. *Lietuvos švietimo klasifikacija* (1999). Švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius.

53. Linkaitytė, G.M., Lukšytė, D. (2003). Pasirengimas mokytis visą gyvenimą: savivada pagrįsto mokymosi modelis. *Pedagogika*, 69, 124-131. Vilnius: VPU.
54. Livingstone, D. W. (2006). *Informal Learning: Conceptual Distinctions and Preliminary Findings*. In Bekerman Z., Burbules N. and Silberman- Keller D. (eds.). *Learning in Places: The Informal Education Reader*. Peter Lang.
55. Loucks-Horsly, S., Stiles, K.E., Mundry, S., Love, N., Hewson, P.W. (2010). *Designing professional development for teachers of science and mathematics*. Third edition. Corwin. United States of America.
56. Majauskienė, L. (2007). Mokyklos socialinio pedagogo veikla: bendrieji struktūros komponentai kaip lyginamosios analizės rezultatas. *Socialinis darbas: mokslo darbai*. 6(2).
57. *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra Lietuvoje: finansavimo alternatyvų analizė*. (2008). Tyrimo ataskaita. Antrasis leidimas. Vilnius: „Danielius“.
58. Perulli, E. (2009). Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pripažinimas: atviras iššūkis. *Aukštojo mokslo kokybė*, 6, 94-116.
59. Rajeckas, V. (2001). *Švietimas: raida, dabartis*. Vilnius: VPU.
60. Rogozina, J. (2010). *Lietuvos mokytojų profesinis tobulėjimas*. Švietimo problemų analizė, 5 (45), 1–8. http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/sv_problema_5.pdf (žiūrėta: 2016-11-07).
61. Schmidt-Hertha, B. (2015). *Kompetencijų įgijimas ir mokymasis vyresniame amžiuje*. Ugdymo plėtotės centras.
62. Schwier, R.A. (2010). *Focusing Educational Technology Research on Informal Learning Environments*. Contemporary Educational Technology. No. 1(1).
63. Sederevičiūtė-Pačiauskienė, Ž., Miškinienė, M., Norkienė, E. (2014). Technologinių kompetencijų ugdymasis kaip mokymosi visą gyvenimą prielaida. *Pedagogika*, 1, 123–131.
64. Spurga, V. (1999). *Saviugdų pagrindai*. Vilnius.
65. Stasiūnaitienė, E., Kaminskienė, L. (2009). Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų įvertinimo procedūros kokybiniai parametrai. *Aukštojo mokslo kokybė*, 6, 117-140.
66. Stasiūnaitienė, E., Fokienė, A., Kaminskienė, L. (2010). *Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų pripažinimas: patirtis ir tendencijos*. Kaunas.
67. Studijų kokybės vertinimo centras. Informacinis leidinys. (2000).
68. Teresevičienė, M., Gedvilienė, G., Zuzevičiūtė, V. (2006). *Andragogika*. Vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
69. Teresevičienė, M., Kaminskienė, L., Žydžiūnaitė, V., Gedvilienė, G. ir kt. (2012). Savimoka ir savarankiškas mokymasis aukštojoje mokykloje: kritinė diskurso analizė. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 29, 47-60.

70. Teresevičienė, M., Oldroyd, D., Gedvilienė, G. (2004). *Suaugusiųjų mokymasis: andragogikos didaktikos pagrindai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
71. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
72. Tough, A. (1971). *The adult's learning projects: A fresh approach to theory and practice in adult learning*. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education.
73. Vaitkevičius, J. (1995). *Socialinės pedagogikos pagrindai*. Egaldai.
74. Vaitkevičiūtė, V. (2001). *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: leidykla „Žodynas“.
75. Vismantienė, R. (2005). Pedagogų meninės kompetencijos tobulinimas: reikmės ir galimybės. *Tiltai. Priedas*. 30, 148-154. Klaipėda.
76. Zuzevičiūtė, V., Teresevičienė, M. (2008). *Suaugusiųjų mokymasis*. Andragoginės veiklos perspektyva. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
77. Žemaitaitytė, I. (2007). *Neformalusis suaugusiųjų švietimas: plėtros tendencijos dabartinėje Europoje*. Monografija. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas.
78. Žydžiūnaitė, V., Lepaitė, D., Sabaliauskas, T., Cibulskas, G. (2008). Praktikos kompetencijos vystymosi kontekstualumas: darbo vietoje vykstančios kaitos ir savaiminio mokymosi sąveika. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 16, 168-179.
79. Žukauskienė, R. (2008). Kokybiniai ir kiekybiniai tyrimai. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:arkrPMLrlzgJ:rzukausk.home.mruni.eu/wp-content/uploads/kokybiniai-ir-kiekybiniaityrimai1.ppt+&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt>. (žiūrėta: 2017-04-09)

Professional Development of Social Pedagogues in the Contexts of Formal, Non – formal, Informal (self-contained) Learning

The Bachelor's thesis

Summary

Problem questions: Which forms of professional development are distinguished? How do social pedagogues identify their professional development possibilities in the context of formal, non-formal and informal learning?

Subject-matter of the research – the possibilities of the professional development of social pedagogues.

The objective of the research is to reveal the possibilities of the professional development in the context of formal, non-formal and informal (self-directed) learning.

The methods applied pursuing the objective of the research: theoretical analysis method, the operationalization of the subject-matter (refer to Annex 1); semi-structured interview (questions are presented in Annex 2); the method of the quantitative analysis of contents.

6 social pedagogues working in Šiauliai County (Šiauliai, Joniškis and Pakruojis districts) participated in the research.

Applying the methods of qualitative research, the possibilities of the professional development of social pedagogues were revealed. Social pedagogues have an opportunity to improve formally, non-formally and informally (in a self-directed way).

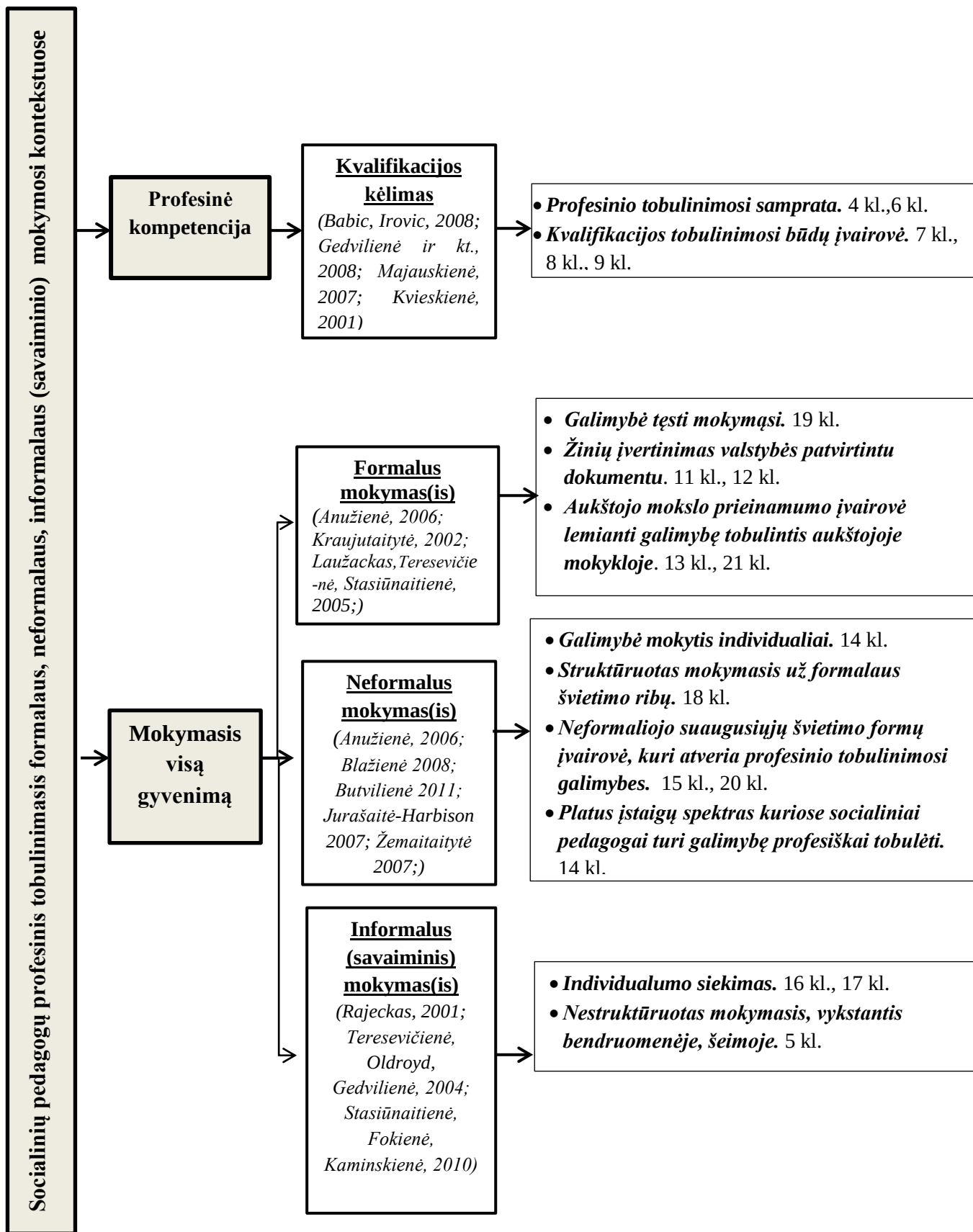
The most important conclusions of the empirical study:

1. Applying the methods of empiric study, the forms of the professional development of social pedagogues were identified – formal, non-formal, informal (self-directed) learning and the contents thereof. During formal learning, social pedagogues improve/raise their qualification studying at higher education schools. During the non-formal learning, the participants visit camps, methodical circles, attend conferences. The informal (self-directed) learning is usually performed at home, where social pedagogues improve putting additional efforts to their learning process.
2. On the basis of the analysis of the empirical study, the possibilities of the professional development of social pedagogues in the contexts of formal, non-formal and informal (self-directed) learning. During formal learning, possibilities to study at higher education schools are made to social pedagogues, however the studies are too expensive. During non-formal learning, the respondents improve various competences, attend various development courses, (old/ not updated information is presented), as well as the lack for practical sessions is highlighted. During the informal (self-directed) learning, the pedagogues improve in their ambient environment, however the pedagogues emphasise that their informal learning is not formally acknowledged and they do not have enough time to get engaged in informal (self-directed) learning.

Keywords: qualification, professional development, life-long learning.

Priedai

OPERACIONALIZACIJA

Interviu klausimai atitinkantys operacionalizacijos dimensijas

Profesinio tobulinimosi samprata.

4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia?
6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti?

Kvalifikacijos tobulinimosi būdų įvairovė.

7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikacija, tobulinate savo kompetencijas?
8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus?
9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? Kokios galimybės tobulinimuisi sudaromos jūsų darbo vietoje?

Galimybė tęsti mokymąsi.

19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas?

Žinių įvertinimas valstybės patvirtintu dokumentu.

11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliojo būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ar tų veiklų metu įgytos žinios įvertinamos valstybės patvirtintu dokumentu?
12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis?

Aukštojo mokslo prieinamumo įvairovė lemianti galimybę tobulintis aukštojoje mokykloje.

21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis?
13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės?

Galimybė mokytis individualiai.

14. Kaip jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis?

Struktūruotas mokymasis už formalaus švietimo ribų.

18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi?

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo formų įvairovė, kuri atveria profesinio tobulinimosi galimybes.

20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavusi ar norėtumėte sudalyvauti?

15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos?

Platus įstaigų spektras kuriose socialiniai pedagogai turi galimybę profesiskai tobulėti.

14. Kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu?

Individualumo siekimas.

16. Ar tobulinatės savarankiskai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės?

17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos?

Nestruktūruotas mokymasis, vykstantis bendruomenėje, šeimoje.

5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį?

Interviu klausimai

1. Koks jūsų amžius?
2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas?
3. Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)?
4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia?
5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį?
6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti?
7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikaciją, tobulinate savo kompetencijas?
8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus?
9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? Kokios galimybės tobulinimuisi sudaromos jūsų darbo vietoje?
10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formaliu, neformaliu, informaliu būdais?
11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliuoju būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu?
12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis?
13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės?
14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis?
15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos?
16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės?

17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos?
18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi?
19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas?
20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavęs (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti?
21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis?
22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją?
23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte?
24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanką, o kokių trūksta?
25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų?
26. Kaip jūs manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą.
27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje?

**Pedagogų/socialinių pedagogų profesinį tobulinimąsi reglamentuojantys dokumentai
ir jų turinys**

8 lentelė

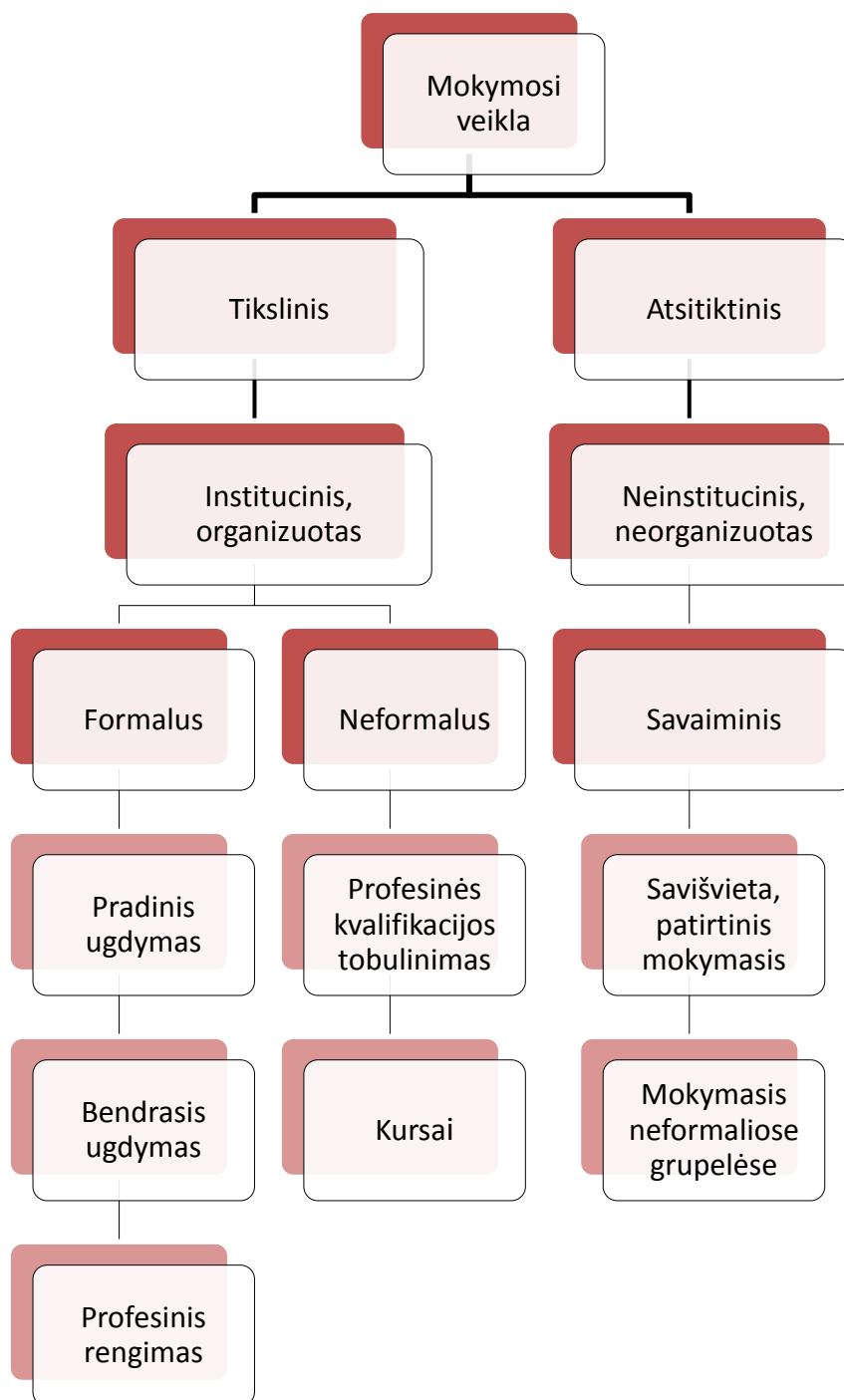
Nr.	Įstatymas	Pagrindiniai aspektai reglamentuojami įstatyme
1.	Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489. Vilnius	Pedagogas turi teisę laisvai pasirinkti pedagoginės veiklos organizavimo būdus ir formas, nustatyta tvarka tobulinti kvalifikaciją ir gauti ją atitinkantį atlyginimą. Pedagogai privalo tobulinti savo kvalifikaciją.
2.	Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas dėl švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. Kovo 26 d. Įsakymo nr. ISAK-433/a1-83 „Dėl mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimo“ pakeitimo. 2008 m. spalio 15 d. Nr. ISAK-2795/A1-347. Vilnius	Suaugusiųjų mokymasis vyksta darbo vietoje, kurį atsižvelgdami į verslo poreikius organizuoja darbdaviai. Šalyje sparčiai vystosi informacinės technologijos, kurios leidžia išplėsti mokymosi galimybių prieinamumą, pagreitinti reikalingos informacijos paiešką, sudaro sąlygas plėtoti tęstinį, nuotolinį mokymą, neformalųjį švietimą, demokratizuoti visą mokymosi procesą. Spartėjantis naujų technologijų naudojimas lemia ir perkvalifikavimo, kvalifikacijos tobulinimo poreikio padidėjimą.
3.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarkos ir darbuotojų, kuriems nustatytas sutrumpintas darbo laikas, darbo apmokėjimo sąlygų patvirtinimo. 2003 m. rugsėjo 30 d. Nr. 1195. Vilnius	Sutrumpinta darbo laiko savaitė nustatoma mokyklų socialiniams pedagogams – 36 valandos. Už sutrumpintą darbo laiką mokama kaip už visą darbo laiką.
4.	Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakyme Nr. V-579 „Dėl mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“	Numatyta, kad viena iš komisijos funkcijų, inicijuoti mokykloje dirbančių mokytojų kvalifikacijos tobulinimą vaikų gerovės užtikrinimo srityje.
5.	Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministras įsakymas dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijos tvirtinimo. 2012 m. gegužės 30 d. Nr. V-899. Vilnius.	Pagal kvalifikacijos tobulinimosi būdus skiriamos šios kompetencijų įgijimo formos: individualus tobulinimasis (įskaitant mokslinę veiklą, dalykinę raišką profesinėmis publikacijomis ir projektais); kolegialus dalijimasis patirtimi (metodinių grupių, dalykinių asociacijų veikla, pamokų, įskaitant atviras pamokas, ir kitos pedagoginės veiklos demonstravimas ir stebėjimas, konsultavimas ir konsultavimasis, išskyrus atvejus, kai tai įeina į tiesiogines tarnybines pareigas); specializuoti renginiai (kursai, seminarai, mokymai, praktikos); akademinis (aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančios studijos); viešoji nedarbinė veikla (visuomeninė, kultūrinė, meninė raiška, įskaitant veiklą demokratinuose valdymo organuose, nevyriausybinesse organizacijose, socialinėse akcijose ir programose, dalyvavimą meno kolektyvuose, sportinės veiklos organizavimą ir dalyvavimą joje, amatininkystę ir kūrybinius projektus).

		Pagal veiklų laiką, tikslus ir pobūdį yra trys pedagogų kvalifikacijos tobulinimo tipai: pirmųjų pedagoginio darbo metų kvalifikacijos tobulinimas; kvalifikacijos tobulinimo stažuotė; su darbu derinamas kvalifikacijos tobulinimas. Galimos šios pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stažuotės formos: universitetinės studijos, metodinių priemonių ir vadovėlių rengimas, vadovavimas švietimo projektams ar dalyvavimas juose, stažuotė kitoje Lietuvos arba užsienio švietimo, mokslo, kultūros įstaigoje.
6.	Projektas „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra (II ETAPAS) SFMIS nr. VP1-2.2.-ŠMM-02-V-01-009. Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas. Parengė: VšĮ „Efektyvaus valdymo sprendimų centras“ ekspertų grupė. 2015 m. Vilnius	Pedagogų profesinis augimas vertinamas pagal jo turimų ir ugdomų kompetencijų, jas sudarančių žinių, gebėjimų, vertybinių nuostatų, požiūrio ir / ar kitų asmeninių savybių atitikimą lygmenims (I lygmuo - pradžios ir įsitvirtinimo; II lygmuo- profesinio augimo; III lygmuo - patirties sklaidos; IV lygmuo - vertinimo ir ekspertavimo).
7.	Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministras įsakymas dėl socialinio pedagogo rengimo standarto patvirtinimo. 2002 m. spalio 4 d. Nr. 1687. Vilnius	Socialinio pedagogo profesinės veiklos tobulinimas: 1. Vertinti, organizuoti ir tobulinti socialinio pedagogo praktiką. 2. Gebėti taikyti socialinio tyrimo metodus.
8.	Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. ISAK-556 dėl Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo.	Numatyta, kad į kvalifikacijos tobulinimo trukmę įskaičiuojamas kvalifikacijos tobulinimo laikas, kurį valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovai, jų pavaduotojai ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjai, mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai gali patvirtinti kvalifikacijos tobulinimo pažymėjimais ir pažymomis. Kvalifikacijos tobulinimas vykdomas pagal neformaliojo švietimo kvalifikacijos tobulinimo programas ir savišvietos būdu. Kvalifikacijos tobulinimo formos: kursai, seminaras, konferencija, stažuotė, edukacinė išvyka ir kt. Specialistų kvalifikacijos tobulinimas gali būti finansuojamas iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų bei juridinių ar fizinių asmenų, pačių kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių lėšomis.
9.	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų. 2008 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. ISAK-3216. Vilnius	Eksperto kvalifikacinė kategorija gali būti suteikiama socialiniam pedagogui –turinčiam socialinio pedagogo kvalifikaciją, ne mažesnę kaip šešerių paskutinių metų darbo stažą, gebančiam profesionaliai organizuoti ir analizuoti ugdymo, mokymo ir mokymosi procesą, tiriančiam pedagogines situacijas, naujas mokymosi strategijas, taikančiam jas, kuriančiam savo veiksmingas mokymosi strategijas, rengiančiam ugdymo projektus, skleidžiančiam gerąją pedagoginio darbo patirtį institucijoje, regione ir šalyje. Metodininko kvalifikacinė kategorija gali būti suteikiama įgijusiam aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą, turinčiam pedagogo kvalifikaciją, ne mažesnę kaip penkerių paskutinių metų darbo stažą, gebančiam puikiai organizuoti ir analizuoti pedagogines situacijas, nuolat atnaujinančiam savo žinias, rengiančiam ugdymo projektus, aktyviai dalyvaujančiam metodinėje veikloje, skleidžiančiam savo gerąją pedagoginio darbo patirtį institucijoje ir regione. Vyresniojo pagalbos mokiniui specialisto kvalifikacinė

		kategorija gali būti suteikiama įgijusiam aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją, turinčiam ne mažesnę kaip ketverių paskutinių metų darbo stažą, gebančiam gerai organizuoti ir analizuoti ugdymo, mokymo ir mokymosi procesą, nuolat atnaujinančiam savo žinias, aktyviai dalyvaujančiam metodinėje veikloje, skleidžiančiam savo gerąją pedagoginio darbo patirtį institucijoje. Pagalbos mokiniui specialistas pakartotinai gali atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai ne anksčiau kaip po dvejų metų nuo paskutinės atestacijos.
10.	Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministras įsakymas dėl socialinės pedagoginės pagalbos teikimo vaikui ir mokiniui tvarkos aprašo patvirtinimo. 2016 m. lapkričio 2 d. Nr. V-950. Vilnius	Socialinis pedagogas turėtų skirti ne mažiau kaip 50 procentų savo darbo laiko darbui su vaikais ir mokiniais, pedagoginių darbuotojų, klasių vadovų konsultavimui. Kitą darbo laiką skiria kitų specialistų, tėvų (globėjų, rūpintojų) konsultacijoms, profesiniam tobulėjimui, socialinei partnerystei, informacijos rinkimui ir sistemimui, tiriamajam ir organizaciniam darbui.

9 lentelė. Pedagogų/socialinių pedagogų profesinį tobulinimąsi reglamentuojantys dokumentai ir jų turinys. Parengta darbo autorės vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymine baze.

Pažymėtina, jog daugelyje iš pateiktų įstatymų, reglamentuojama socialinio pedagogo teisė į profesinį tobulinimąsi. Tai reiškia, kad vadovaujantis valstybės įstatymais, socialinis pedagogas ne tik gali, bet ir turi teisę profesiskai tobulintis.

2 pav. Mokymosi specifika

Sudaryta darbo autorės, remiantis Teresevičienė, M., Gedvilienė, G., Zuzevičiūtė, V. (2006). Andragogika. Vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. p. 30-31

Interviu protokolas Nr.1

Šiaulių miesto progimnazija

1. Koks jūsų amžius? 50 m.

2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas? 10 m.

3. Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)? *Aukštasis universitetinis, vyresnysis socialinis pedagogas*

4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia?

Nuolatinis mokymasis, visose srityse tobulėjimas ir nuolatinis žinių багаžo pildymas. Profesinis tobulėjimas leidžia pasijusti stipresniu specialistu, įgyti daugiau žinių, praktikos, nesijausti užstrigusiu vienoje vietoje, ieškant naujovių nes viskas keičiasi tobulėja, stipriau pats jautiesi kaip profesionalas savo srityje.

5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimu? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį?

Be abejo, jei tu vietoj stovėsi nu viskas bus, kaip specialistas tu žlugęs tada. Kiekviena diena, praktiškai viskas greitai keičiasi, jei nesidomėsi kas vyksta aplinkui, neseksi kas vyksta aplinkui, nu tai neįsivaizduoji savo darbo, neįmanoma atitrukti kažkur, niekaip.

6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti?

Vidinė motyvacija, savo noru tobulinasi, pats stipriau jautiesi. Jei pats nori, tau yra reikalinga tai ta motyvacija yra nediskutuotina. Pats stipriau jautiesi kai esi paskaitęs, susipažinęs, pasitiki savimi ir geriau gali atlikti savo darbą

7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikaciją, tobulinate savo kompetencijas?

Mokykloje viduje yra asmeninis profesinis tobulėjimas, kiekviena mėnesį 1 val skiriama prof. asm. tobulėjimui, administracija parenka pasiūlo sritis, refleksijas rašome, turime sąsiuvinius kuriuos pildome kiekviena mėnesį, pasirenkam metini tikslą, ką norėtume tobulinti, ką pamatyti ar ištirti ar pats sustiprėti pasirenki tą sritį ir dirbi visus metus. yra kuratorius, kuratoriai keičiasi kiekvienais metais. Direktore yra kuratore. Tai va, vidui butu tokios

Kursai ,seminarai, Tv laidos, internetas, ugdymo soduose registruojamės nemokamai, dažniausiai žiurime kad butu nemokamai.

8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus?

Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais, socialiniuose metodiniuose susirinkimuose dalyvaujame aktyviai, su PPT palaikome nuolatinį kontaktą ten mokymai vyksta ir patirtim dalinamės, vaiku teisiu skyriumi, įstatymu pasitiksinti

9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? Kokios galimybės tobulinimuisi sudaromos jūsų darbo vietoje?

Taip suteikiamos, skatina pritaria, džiaugiasi jei pats nori ir sieki, yra galimybė suderinti darbą ir neformalias studijas. Galimybes: priklauso nuo pasirinkimo, per mokiniu atostogas, vakarais, jei yra poreikis arba pasirenki darbo metu tai išleidžia, pavaduotoja pakuruoja. Tik reikia

pačiam norėti, derinti reikia su administracija ir išleidžia, nėra buvę, kad neišleistų tobulėti. Butu gerai kad nekainuotu, kursai brangus reikia atsirinkti kas naudinga, prašai ir išleidžia tobulintis. Kartais programa pateikiama labai gražiai, tačiau ne visada atspindi turinį ir neretai grįsti nusivylęs, negavęs to ko tikėjaisi gauti iš kursu.

Darbo vietoje atvažiuoja lektoriai, užsisako mokykla lektorius, direktore veda mokymus, internetu, kitos mokyklos atvyksta dalintis gerąja patirtimi, patys nuvažiuojam į kitas mokyklas patirties pasisemti.

10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formaliu, neformaliu, informaliu būdais?

Gerai vertinu. Svarbu, kad tikrai duotu galimybes išnaudoti, jei sritis naudinga tada ta informacija mokantis yra gera.

11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliu būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu?

Universitete vyksta įvairūs seminarai, gauname pažymėjimus. Pasiūlos yra tikrai daug. Švietimo skyriuje pažiūrėm ką kiekviena mėnesį siūlo seminarus, kursus kas mums tinka, paprašome ir išleidžia. Ar į kita universitetą Vilnių, Klaipėdą tik aišku susisiektas kainuoja, tai nelabai, bet jei reikia tai paprašome administracijos ir važiuojam. Pažymos įrodančios kad dalyvavom tam tikrose seminaruose, išklausėm ar pranešimą skaitėm, žiūrėm kokia ta veikla.

12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis?

Neįsivaizduoju, tai labai skirtingi dalykai. Kartais per mėnesį būna keletą kartų. Kartais laikas nėra tinkamas ar poreikio nėra tam ką ten siūlo, negalėčiau apibrėžti dabar valandų skaičiaus, to laiko. Per mėnesį tai mažiausiai 1 val laiko, bet daugiau būna tai tikrai. Nes vis tiek ir Pats intensyviai žiūri informaciją, internetu, įstatymai keičiasi, todėl sunku apibrėžti kiek laiko skiriu tam. Mūsų darbas – nesuplanuoti jo, situacijų visokiu būdu.

13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės? Tikrai taip. Individualiai kalbėtis su administracija reikia jei nori tęsti mokslą. Viskas yra suderinama, jokių problemų ir džiaugiasi kad tu sieki kažko.

14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis?

Dažniausiai neformaliai būna įvairūs susitikimai su kolegomis, su kitais mokytojais kaip jiems sekasi, kokai patirtis, kartais iškyla darbinio reikalu, skambini asmeniškai klausiu kaip galėtume tam tikrą problemą įspręsti. Tai yra nesisteninga, sunku apibrėžti, jei esi laisvesnis tai daugiau laiko skiri, jei labiau užimtas tada neskiri laiko daug arba išvis neskiri.

15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos?

Pažymos išrašomos.

16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės? Manau kiekviena diena išmoksti kažko naujo. Nori nenori pats gyvenimas tai diktuoja. Yra vidinė motyvacija. Kaip - tai rengiant įvairias veiklas, dabar organizuojame vasaros stovyklą. Namuose, mokykloje.

17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos? Niekaip, čia pats dėl savęs tobulėji ir viskas, ką perskaitai ta turi savo kompetencijas tobulinti ir

viskas

18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi?

Kompetencijos turbūt įvairiapusės yra, psichologines žinios, bendradarbiavimo, komunikavimo, komandos būrimo, tolerancijos, visi gyvenimiški įgūdžiai nes tas darbas toks yra su žmonėmis, tobulini kiekviena karta juos.

19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas?

Tam yra skirtos kvalifikacijai lėšos. Individualiai eini pas direktoriui ir pasakai kad reikia vykti į seminarą ar kursus, taupom pinigėlius nes kursai labai dabar brangus yra.

20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavęs (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti?

Dalyvavusi tai nežinau tikrai dabar čia neprisiminsiu, nes labai daug kaupiam segtuvus kur kiekvienais metais dalyvaujam, pasižiūrėm patys tai atrodo per metus prisikaupia tikrai daug, o dabar pamatuoti, išskirti tikrai negalėčiau.

O jei kalbant ko norėčiau tai ištikrųjų gal tu tokiu psichologiniu žinių, gal būt ir mediciniškai visai įdomu būtų patobulėti.; Nes dabar susiduriame su vaikais hiperaktyviais, judriais, sunku valdyti emocijas jiems, aišku tu žinių turime tačiau žiurime kad progresija labai didelė. Tad sunku nustatyti ar tai dėl ligos kyla ar tai auklėjimo problemos ar dar kažką, nes tėvai ne visada sutinka bendradarbiauti. Tad reikia tu žinių kurios padėtų nustatyti kaip reikia dirbti su tokiais vaikais kaip atpažinti kodėl jam tai kyla, ką mes kaip specialistai galėtume padaryt, nes kartais matome kad reikia įsikisti gydytojams tačiau tėvai nesutinka ir ką tada daryti ir tada atsiduri aklavietėje. Savęs pastiprinimo kursu reiktu, ne ištiesai dirbame negatyve. Kaip sau padėti, kad to perdegimo nebūtų. Nes kartais būna kad tikrai rankos nusvyra. Tai va tokie būtų norai.

21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis?

Šiaulių universitetas visada atviras, manau, kad visi universitetai atviri, kolegijos, kitos mokyklos ir mokymai visokie vyksta kviečia prisijungti dalyvauti.

22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją?

Visos formos ir būdai tinkami, svarbu kad būtų atitinkamas turinys to ko nori, ieškai ir kad atitiktų kainą ta pasiūla.

23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte?

Aišku dabar yra daug visko pasirinkti, galimybes yra didžiulės tačiau ne visada turinys atitina skelbiama tema. Pasitaiko kad iš seminaro, mokymu tikiesi labai daug bet nuėjęs gauni sena informacija, nieko naujo nepatobulėji o pristatyta gražiai. Sausa teorija pasiskaityt galim ir patys namie atsidarę internetą, prieinama informacija dabar. Praktikos daugiau norėtusi kad būtų.

24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanką, o kokių trūkumą?

Temų tu įvairiausių, pasirinkimu galimybės yra didžiulės, kai pradedi ieškoti randi ne viena ir ne dvi galimybes. Seminaru, konferencijų labai daug yra.

Truktu praktiniu užsiėmimų, seminarų. Kaip pritaikyti sausa teorija praktikoje. Turbūt mažiausiai yra praktiniu seminaru arba jei yra nelabai atitinka. Keletą kartu teko būti tačiau neįmanoma pritaikyti įgytų žyniu, neatitinka praktika realybės, darbe negalėjau pritaikyti Teorija labai atitrukus nuo realybės.

25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų?

Pirmiausia kad pats tobulėji, viskas dėl savęs motyvacija pagrindinis variklis yra. Tas žinias stengiesi pritaikyti darbe, mokėti prieiti prie vaiku, bendrauti su tėvais. Tu pats jautiesi stipriau, ne kažkam įrodyti, ne dėl popierėliu eini, svarbu kad tu pats išmoksi kažko, pagerini žinių bagažą.

26. Kaip jus manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą.

Man atrodo kad dabar labai daug komercijos, tikslas kuo daugiau uždirbti, pajamų gauti iš kursų. Naudos ne visada iš kai kurių seminarų yra, jau keletą metų kruopščiai atsirenkame i kokius seminarus eiti, pasiklausiamo kolegų kurie jau yra buvę ar tikslinga vykti i vienoki ar kitokį užsiėmimą, seminarą. Pasiūla begaline, pinigai dideli, atrodo komercinis tikslas nei realiai gauni ten naudos. Aišku yra ir geru tu lektorių.

27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje?

Teorijos butu mažiau, info butu naujesne, žinių turime patys esam baigę universitetus. Ir kai to paties lygmens pasiklausai nuėjęs tai atrodo jog niekas netobulėja, niekas nesikeičia, viską girdėjau ir žinau. Norėtusi kad patirčių daugiau butu, gerosios patirties, naujovių kažkokiu, užsienio patirties. Praktinių dalyku nes viskas keičiasi, vaikai keičiasi. Norėtusi naujovių, ne senų žinių įgyti o naujos informacijos. Sena informacija nėra reikalinga nei išmoksi ko nors, nei kitam gali pasakyt

6 priedas

Interviu protokolas Nr.2

Šiaulių miesto gimnazija

1.Koks jūsų amžius? 29 m.

2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas? 5.5 m.

3. Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)?

Aukštasis universitetinis, magistro laipsnis. Socialinis pedagogas metodininkas

4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia?

Tobulėjimas savo konkrečioje srityje, tai pagalbos mokiniui srityje. Nuolatiniu žinių atnaujinimą ir kompetencijų gilinimą ir plėtimą. Todėl, kad keičiasi priegios, technologijos, metodai ir tai reikalauja tobulinti save. Reiškia tai, kad reikia tobulėti nes arba tu bėgi i prieki arba bėgi atgal.

5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį?

Taip, beabėjo. Ir tai per ne. Mokyti visa gyvenimą galima nebūtinai profesinėje srityje. Galima mokyti, nežinau, sodininkystės arba dar kažko kito, bet pageidautina, kad butu ir profesinėje

srityje, tobulintis tol, kol tęsiasi profesinis laikotarpis. Tokia nuomone lemia suvokimas, kad yra nuolatinis mokymasis visa gyvenimą ir yra profesinis tobulinimasis. Tai yra panašu ir ne visai. Mokosi visi, tačiau kaip ir minėjau nebūtinai profesinėje srityje.

6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti?

Motyvuoja tie atvejai kuomet yra kažkas nežinoma, kur jaučiu kad negaliu padėti vaikui taip kaip norėčiau tai tas ir motyvuoja, taip pat motyvuoja noras pasiūlyti vaikams įdomesniu patrauklesniu veiklu, galimybių atverti.

7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikaciją, tobulinate savo kompetencijas?

Seminarai, mokydamasi universitete šioje pakopoje, taip pat pati skaitydama, domėdamasi, analizuodama dokumentus, straipsnius, naujausius leidinius, dalindamasi ir gaudama gerąją patirtį iš kolegų.

8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus?

Skaitau. Atlieku savianalizę, savirefleksiją, įsivertinu kaip man sekasi. Taip norėdama praplėsti tokios veiklos rūšis

9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? Kokios galimybės tobulinimuisi sudaromos jūsų darbo vietoje?

Galimybes sudaromos visos. Pasiūla begalinę, darbdavys sudaro visas sąlygas tobulintis, tiek finansines, tiek išleidimo iš darbo. Tik mokykis ir tobulėk.

10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formalium, neformaliu, informaliu būdais?

Puikiai vertinu, nes aš turiu magistro laipsnį, siekiu daktaro laipsnio, tos galimybės yra puikios.

Pasiūla neformaliu būdu tobulintis kvalifikaciją yra didele, tik spėk atsirinkti. Informaliu būdu – iš kolegų, darbo vietoje

11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliojo būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu?

Pagrindė universitete, kvalifikaciniai renginiai, švietimo centrai, mokyklų tobulinimo centras, ugdymo plėtotos centras, žodžiu visos akredituotos įstaigos. Pažymėjimai, nuotoliniu būdu kelių kvalifikacija, studijuodama ir ten įvertinami rašto darbai. Seminarai, kursai, gerosios patirties sklaidos dienos, forumai, konferencijos

12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis?

Įvairios trukmės, ta trukmė gali būti nuo savaitės iki kelių mėnesių, metų. Nuo iki čia.

13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės?

Visi turi teisę mokytis aukštojoje mokykloje jeigu dirba socialinio pedagogo darbą. Jau žmogus turi būti įgijęs aukštąjį išsilavinimą ir turi atristas rankas ir visas galimybes, aišku jeigu jo pažymių vidurkis tenkina, mokytis kur tik nori.

14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis?

Kursai seminarai, konferencijos, stovyklos, bet kas. Nuo iki trukmės, čia gali būti bet kokios

15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos?

Pažymėjimas, atestacija

16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės?

Taip. Domėdamasi skaitydama, taikydama praktikoje, tam tikrus metodus arba veiklas naujas, sistemas įgyvendindama. Namuose, mokykloje, visur.

17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos?

Nėra pripažįstamos informaliai. Jei gali pagrįsti, įrodyti savo darbais. Kad ir ta pati atveji analizuojant, remtis tai ką tu pats išmokai, tai labai gerai, tai ir bus.

18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi?

Įvairių. Socialiniu, profesiniu, asmeniniu, dalykiniu, visu bendrųjų, komunikaciniu, kokiu tik nori

19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas?

visapusiškai

20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavęs (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti?

Begale visokiu kursu, neturiu ką vardinti nes čia butu be pabaigos. Nemanau, kad dabar yra tokiu, kad nesiūlytu bet aš norėčiau. Nes kur aš noriu, atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, į mano poreikius, tai aš ir dalyvauju. Nėra tokiu, kad norėčiau, bet negaliu, nes jei noriu tai ir turiu galimybe sudalyvauti.

21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis?

Akredituotose įstaigose, švietimo centruose, universitetuose, neformaliojo ugdymo centru. Bet kur, kur galima gauti pažymėjimą, bet ne visada yra svarbu gauti pažymėjimą, dažniausiai yra svarbu gauti žinių.

22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją?

Nežinau. Nemanau, kad norėčiau dar kažko ko nėra. Nebent patirties pasisėmimas užsienio mokyklose, turinčiose gerą patirtį, turinčių socialinio emocinio ugdymo srityje.

23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte?

Socialinio emocinio ugdymo gal

24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanką, o kokių trūkumą?

Pakanka apie įvairias patyčių prevencijos programas. Trūksta individualaus konsultavimo renginiu, kur išsamiai butu kalbama ir tai nebūtų renginys kuris trunka viena diena, o sesijomis, kad tai butu išsamus konsultavimo kursai, mokymai.

25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų?

Nauda nuo kursu priklauso, ji gali būti jokia, gali būti nauda pamatyti kaip nedaryti, na kaip pačiai nevesti seminarų ar pranešimų neskaityti, o būna ir iš tiesų nauda kaip galima pritaikyti grįžus į įstaigą, tai ta nauda įvairi. Kai kada gali būti niekine nauda, o kai kada didele, apčiuopiama ir čia pat pritaikoma.

26. Kaip jus manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą.

Manau, kad tikrai pakankamai

27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje?

Nežinau mano mokykloje man nėra jokių sunkumų tobulinti savo kvalifikaciją, kompetenciją, bet žinau, kad kitose mokyklose tikrai yra finansavimo klausimai keliami, išvykimo iš mokyklos keliamai, bet tai ne apie įstatymus, ne apie sistemą, tai kalba apie santyki tarp vadovo ir specialisto, tai yra esmė čia šiuo atveju.

Interviu protokolas Nr.3

Pakruojo rajono gimnazija

1.Koks jūsų amžius? 49 m.
2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas? 10 m.
3. Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)? <i>Aukštasis universitetinis (bakalauras), vyresnysis socialinis pedagogas.</i>
4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia? <i>Lankymas įvairių paskaitų, seminarų. Skaitymas knygų, domėjimasis viešojoje erdvėje, internetinėje ir aišku informacijos dalinimasis su kolegomis.</i>
5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį? <i>Sietinas. O lemia, kad aplinka kintanti.</i>
6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti? <i>Aš manau motyvacija yra vidinė ir išorinė. Pas mane ko gero yra vidinė motyvacija. Aš domiuosi daug, lankau seminarus, knygas skaitau. Išorinės nėra motyvacijos, kad ten kažkas man mokėtų daugiau ar panašiai, nebent už seminarus. Išorinės motyvacijos iš vis nėra, pedagogų darbe jos nėra.</i>
7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikaciją, tobulinate savo kompetencijas? <i>Skaitau, klausausi, dalinuosi patirtimi ir viskas.</i>
8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus? <i>Skaitau, bendrauju, klausausi, stebiu, labai dažnai stebiu kitu darbą, bendrauju su vaikais, stebiu vaiku ir savo elgesį iš šalies, labai padeda toks stebėjimas.</i>
9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? <i>Taip, man nedraudžia dalyvauti seminaruose. Aš žinoma suprantu, kad į kiekvieną nenuvažiuosiu, nes brangu yra. Man sumoka už seminarus jei pagrindžiu kodėl jie man reikalingi.</i>
10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formaliu, neformaliu, informaliu būdais? <i>Patenkinamai. Kiek man reikia aš naudojuosi internetu, bet aš esu tos kartos žmogus kuriems pagrindine kalba buvo rusų, tad angliu aš mokslinės terminologijos nesuprantu. Tad angliškos literatūros aš neturiu galimybes skaityti nes nesuprantu, o literatūros yra naudingos (psichologines, socialines pedagogikos temas), naujos kuri praverstu socialiniame mano darbe.</i>
11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliuoju būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu? <i>Šiuo metu nesimokau formaliai – institucijose, švietimo įstaigose. Seminarai Šiaulių apskrityje, tačiau per brangus kursai. Domiuosi visada kas veda seminarus, kokios srities specialistas yra lektorius. Pažymėjimais.</i>
12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis? <i>4-5 seminarai, po 10 val. - per metus. Per mėnesį 1val.</i>
13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės? Kokios galimybės? <i>Ar už toki atlyginimą yra galimybė kur nors mokytis? Jeigu turėčiau atliekamų pinigų atsirastu galimybė tobulintis. Aš nematau jokių problemų dėl to, bet mūsų atlyginimai yra neadekvatus tam už ką mes mokam, už mokslą.</i>
14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis? <i>Aš suprantu kas yra neformalus ugdymas, o kas čia yra neformalus tobulinimasis?</i>

<i>Mano pačios darbas, stebėjimas save iš šalies, savianalizė - man čia būtų kaip neformalus tobulinimasis. Dalyvavimas metodinėse veiklose, kai dalijiesi praktika čia taip pat neformalus tobulinimasis manau. Trukmė- per metus 2 posėdžiai metodiniai (Pakruoji). 30 min per mėnesį, per metus 6 val. su socialiniais pedagogais. Su mokytojais 5- 6 val per mėnesį, per metus 14 val. Pagrindė rajone vyr. socialinės pedagogės.</i>
15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos? <i>Nepripažįstamos, administracija nesuvokia kur formaliai kur neformaliai įgytos žinios.</i>
16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės? <i>Taip. Knygas skaitau. Skaitau darbe, socialiniam pedagogui yra skirtas laikas tobulintis tai tuo laiku skaitau, tobulinuosi. Na ir namuose skaitau.</i>
17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos? <i>Nepripažįstamos. Jos eina kartu su visomis žiniomis, ir nežinau kada įgijai, kuriuo metu.</i>
18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi? <i>Pažinimo, bendravimo, mokėjimas mokytis. Svarbiausios atpašinimas situacijų.</i>
19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas? <i>Seminarus apmoka, keliones iš savo lesu reikia dengti. Kadangi mes esam pakraštį tai mums kainuoja keliones.</i>
20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavę (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti? <i>Socialiniu pedagogu patirtis, iššūkiai, galimybės (seminaras).Psichologiniai seminarai lankomi dažniausiai. Netradiciniai seminarai (kodėl geriems žmonėms atsitinka blogi dalykai? Bet čia daugiau netradiciniu rakursu buvo pasižiūrėti į šitą dalyką, bet jeigu tai padeda kodėl gi ne? Kouchinge buvau, daug kur buvau, ai net nežinau dabar visu. Sudalyvauti norėčiau: teisiniu seminaru, apie teisinius dalykus, įstatymus (teisininkai kad vestu seminarus, o ne kitos specifikos asmenys).Profesines sąjungos kokio seminaro norėčiau.</i>
21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis? <i>ŠU, Vilniaus edukologijos universitetas. Man užtenka ir Šiaulių, svarbu kad tik gerai paskaitytu paskaitas, šiaip man užtektu ir Žeimelio, kad tik geru seminaru būtų.</i>
22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją? <i>Seminarai, išvykos, praktinės užduotys. Norėčiau išvažiuot pasimokyt (aš moku pinigus, o ateina lektorius ir sako dabar pasidalinkite patirtimi. Tai atsiprašau, pasidalinkit tada ir pinigais, vat kas mane erzina. Aš atvažiuoju mokytis, o ne dalintis patirtim), o ne dalintis patirtimi.</i>
23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte? <i>Psichologiniu kryptimi reikia. Nes vaikai dabar yra pakankamai sunkus. Socialinis pedagogas yra jau per silpnas. Jau norėtusi, kad psichologai būtų ne tik kognityvinių teorijų žinovai, bet ir raidos.</i>
24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanka, o kokių trūksta? <i>Raidos psichologiniu seminaru trūksta. „Pažaiskim, pačiupinėkime, išmokime“ pakanka tokių seminarų. Lietuvoje jau perlenkta lazda yra šitoje vietoje.</i>
25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų? <i>Aš manau, kad ir neišmoksti kažko naujo, bet sužinai kažko naujo. Iššoki iš savo „rato“, naujose vietose pabūni, prisimeni užmirštą informaciją. Aš daug metu dirbu, esu daugelyje seminarų dalyvavusi tad būna, kad seminaruose jau nieko naujo nebeprasako man.</i>
26. Kaip jūs manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą. <i>Patenkinamai įvertina. Nes teorijos daug yra o praktikos trūksta.</i>
27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje? <i>Kad nenorinčiu pasisakyti seminaru metu, neverstu pasisakyti, kad galėtų jie klausytis o ne patys pasakot. Atvažiuoju klausytis, o ne pasakotis. Stovyklos galėtų būti, poilsis kartu, išsikalbėti, pokalbis ir darbas kartu susieta. Teisine bazę tvarkyti. Materialinė padėtį, finansavimą tobulinimosi sutvarkyti. Grupinius darbus tvarkyti, klasėje sunku grupinius darbus dirbti – reikia</i>

tai tvarkyti, konfidencialumo reikia. Nusistovėjęs požiūris į socialinį pedagogą (barėja, policininką), reikia pakeisti tikį požiūrį.

Interviu protokolas Nr.4

Joniškio rajono mokykla

1.Koks jūsų amžius? 25 m.
2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas? 1,5 m.
3. Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)? <i>Aukštasis universitetinis. Socialinis pedagogas.</i>
4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia? <i>Nuolatinis mokymasis, kad socialinis pedagogas turi visada domėtis literatūra, naujais įstatymais kurie užtikrina ir saugo vaiko gerovę.</i>
5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį? <i>Ne. Nes kiekvienas pasirenka pats ar jis nori tobulėti visą gyvenimą ar ne.</i>
6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti? <i>Pati save motyvuojau, nes pati noriu tobulėti. Visuomenė nuolat keičiasi, tad ir socialinis pedagogas turi tobulėti nuolat.</i>
7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikaciją, tobulinate savo kompetencijas? <i>Seminarai, konferencijos, metodinė literatūra.</i>
8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus? <i>Mokykloje vedu vaikams socialinių įgūdžių mokymus.</i>
9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? Kartais. Išvykos į seminarus.
10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formaliu, neformaliu, informaliu būdais? <i>Teigiamai. Nuotoliniu būdu noriu seminaru, nes ne visada galiu išvažiuoti į seminarus dėl ilgų darbo valandų. Tad seminarai galėtų vykti nuotoliniu būdu, šiais laikais labai populiarius nuotolinis mokymasis.</i>
11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliuoju būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu? <i>Seminaruose, konferencijose. Švietimo įstatymas vienas svarbiausias dokumentas, taip pat socialinio pedagogo aprašas.</i>
12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis? <i>Dažniausiai vienos dienos. Per mėnesį būna, kad iš vis niekur neišvažiuoju. Per metus 2-3 kartai. Dažniausiai kai atsitinka kokia nelaime tada pradedami rengti seminarai ir mokymai, o kai tylu ramu niekas nerengia mūsų rajone. Į Vilnių, Kauną mokykla finansiškai siusti nepajėgi (seminarus). Vilniui, Kaune daug įdomių seminarų yra, bet mokykla nepajėgi siusti, nes brangus labai seminarai. Rajone labai abstraktūs seminarai vyksta, kurių informacija galima rasti internete arba iš bendro išprusimo žinai, iš įgytų žinių universitete. Nes kas įdomiausia, vyksta gan toli. Pačiuose Šiauliuose nėra jokių seminarų skirtų socialiniam pedagogui, visiškai nėra, aš manau jie nėra susiinteresuoti rengti seminarus. Nes pas mus Lietuvoj kol neatsitinka problemos, tol niekas nepradedą judėti.</i>
13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės? <i>Taip turiu. Pasirinkčiau laisva lankomumą jei nuspręsciau toliau studijuoti arba mokyčiaus nuotoliniu būdu.</i>
14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis? <i>Metodines literatūros analizė, taip pat ir metodinis būrelis socialiniu pedagogu joniškio rajone. susitinkame kas 3 mėn. Dalinamės informacija, diskutuojame apie iškilusias problemas, dalinamės metodinėmis rekomendacijomis. Susitikimai trunka apie 2 val,</i>

15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos? <i>Aš naudoju įgytas žinias savo darbe, su kolektyvu neesu linkusi dalintis. Valdžia palankiai žiūri į tobulinimąsi mano.</i>
16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės? <i>Skaitau psichologines knygas, gilinuosi į tai, o tobulinuosi namu aplinkoje.</i>
17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos? <i>Nėra pripažįstamos.</i>
18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi? <i>Bendravimo ir bendradarbiavimo, nes dažnai tenka bendrauti su įvairiomis įstaigomis, tokiomis kaip vaiko teisių skyrius, policija, lygiai taip pat ten daliname rekomendacijomis. Informavimo (metodiniame būrelyje dalinamės informacija) ir švietimo ministerijos tinklapyje yra pristeigta rekomendacijų.</i>
19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas? <i>Tai yra steigama iš mokinio krepšelio.</i>
20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavę (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti? <i>2016 savižudybių prevencija, Joniškio rajono savivaldybėje; Tarpinstitucinis bendradarbiavimas prekybos žmonėmis srityje; Smurtas artimoje aplinkoje, atpažinimas ir pagalbos vaikams, galimybes mokykloje; Socialiniu pedagogu ir specialiųjų pedagogu specialistu bendradarbiavimo ypatumai teikiant pagalbą mokiniams; Mane labiausia domintu seminarai apie vaiku raida. Kad būtume labiau supažindinti ir kaip reikia dirbti su tokiais vaikais.</i>
21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis? <i>Savivaldybėje, Joniškio švietimo centre, universitetuose, kolegijose.</i>
22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją? <i>Nuotoliniu būdu. Tai tavęs neatitraukia nuo darbo – vienas svarbiausiu punktu. Ir butu patogiu.</i>
23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte? <i>Prekyba žmonėmis, apie smurtą ir kad butu suteikiama pakankamai informacijos apie įstatymų pataisas, nes mes patys turime individualiai domėtis, niekas neviešina jokių pakeitimų.</i>
24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanką, o kokių trūkumą? <i>Aš negaliu visiškai teigti, kad jų pakanka, jų nepakanka. Seminaru, mokymu reikia rengti daugiau socialiniam pedagogui. Nes kartais pritrūksta žinių ir būdų kaip reikia elgtis tam tikrose situacijose. Trūksta seminaru apie psichines vaiku ligas ir kaip reikia dirbti su tokiais vaikais tinkamai, apie vaikų smurtą. Galėtų būti, kad socialinis pedagogas galėtų mokiniams uždėti būdą.</i>
25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų? <i>Įgytas žinias galėsiu pritaikyti darbe ir ateityje kurdamas savo šeimą.</i>
26. Kaip jūs manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą. <i>Ne. Dažniausiai įstatymas išleistas būna tik tam kad išleisti, jo yra dažnai nesilaikoma.</i>
27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje? <i>Rengti daugiau seminaru, konferencijų. Rengti susitikimus su užsienio socialiniais pedagogais, nes gal mūsų žinios pasenę, jie gal atneštu šviežių. Išvykos skirtos socialiniam pedagogam į užsienio šalis, pamatyti gal kitokio darbo pobūdį, įgytas žinias pritaikytume savo darbe.</i>

Interviu protokolas Nr.5

Joniškio rajono mokykla

1.Koks jūsų amžius? 41 m.
2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas? 8 m.
3.Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)? <i>Aukštasis universitetinis išsilavinimas. Socialinis pedagogas.</i>
4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia? <i>Nestovėti vietoje, nes kitaip busi nuobodus, turi visada tobulėti tada jausiesi stipresnis savo darbo srityje.</i>
5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį? <i>Iš dalies taip. Tam tikroje srityje tobulėjant, galima įgytas žinias pritaikyti darbe.</i>
6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti? <i>Motyvuoja tai, kad pats darbas patinka. Ieškojimas atsakymų į tam tikrų problemų sprendimo būdų klausimus. Svarbu padėti vaikams.</i>
7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikacija, tobulinate savo kompetencijas? <i>Įvairiai, seminarų metu.</i>
8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus? <i>Psichologinių knygų skaitymas, meno terapijos kursai.</i>
9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? <i>Mokykla apmoka seminarus, skiria lėšų.</i>
10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formaliau, neformaliau, informaliau būdais? <i>Formaliau būdu mažai seminarų, norisi stipresnių seminarų. Neformaliau ir informaliau būdais vertinu gerai.</i>
11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliojo būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu? Švietimo centre Vilniuje. Įvertina pažymėjimais.
12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis? Per metus – 2 savaitės.
13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės? <i>Taip. Magistras ir t.t.</i>
14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis? <i>Švietimo centre. Meno terapijos kursai, tobulėjimas per meno terapijos sritį. Per metus – 1 savaitė.</i>
15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos? <i>Taikau darbe. Gaunu pažymėjimus.</i>
16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliau/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės? <i>Taip, knygos skaitomos namie.</i>
17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos? <i>Nepripažįstamos įgytos kompetencijos, įgytas žinias panaudoju darbe.</i>
18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi? <i>Pagrindiniai įgūdžiai – bendradarbiavimas (vienas lauke ne karys). Problemų sprendimų galimybių, pagarba, tolerancija, supratingumas.</i>
19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas? <i>Mokinio krepšelis, jei pakanka lėšų tada finansuoja.</i>

20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavęs (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti? <i>Vaikas smurto auka. Diagnostika ir pagalbos galimybės.</i> <i>Smurtas artimoje aplinkoje.</i> <i>Socialinių įgūdžių lavinimas, bendraamžių pagalba.</i> <i>Socialinių pedagogų bendradarbiavimo patirtis, iššūkiai, galimybės</i> <i>Autizmo spektro sutrikimą turinčių vaikų ugdymo galimybės taikant inovatyvius ugdymo metodus. Ugdymo programos, ugdomosios veiklos pritaikymas.</i> <i>Kursai pagrinde susiję su autizmu.</i> <i>Norėtų: darbas su socialinės rizikos vaikais, agresyvių vaikų ugdymas, pagalba jiems, socialinių įgūdžių neturinčių vaikų ugdymas (kaip juos ugdyti, kaip su jais dirbti).</i>
21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis? <i>Švietimo centrai (Šiauliai, Vilnius, Kaunas, Joniškis), ŠU (meno terapijos kursai).</i>
22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją? <i>Seminarai kelių dienų, psichologų organizuojami.</i>
23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte? <i>Apie vaikų, tėvų konsultavimą, vaikų savivertės kėlimą.</i>
24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanką, o kokių trūkumą? <i>Nepakanka, trūksta. Psichologinėmis temomis trūksta.</i>
25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų? <i>Darbe tvirtesnis jautiesi, nes tai ką gauni universitete nepakanka, todėl turi nuolat tobulintis.</i>
26. Kaip jūs manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą. <i>Pakanka.</i>
27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje? <i>Kursų turinį tobulinti (nieko naujo nepasako neformaliuose seminaruose lektoriai, ateini be reikalo, bergždžiai pasėdėti). siūlyčiau mažinti kursų, seminarų kainas.</i>

Interviu protokolas Nr.6

Šiaulių miesto gimnazija

1. Koks jūsų amžius? 58 m.
2. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo darbo stažas? 17 m.
3. Koks jūsų išsilavinimas (aukštasis, aukštesnysis)? Kvalifikacinė kategorija (vyresnysis, metodininkas, ekspertas)? <i>Aukštasis, socialinis pedagogas metodininkas</i>
4. Kaip jūs suprantate profesinį tobulinimąsi? Ką jums tai reiškia? <i>Tai visu pirma nestovėjimas vietoje, judėjimas į priekį ir manau tai yra variklis kuris užsuka gyventi ir daryti tam tikrus dalykus</i>
5. Kaip manote ar mokymasis visą gyvenimą sietinas su profesiniu tobulinimusi? Kas lemia jūsų tokią nuomonę/požiūrį? <i>Aš manau, kad sietinas, nes vis dėlto dabar toks laikmatis, kad išūkiu galbūt tikrai labai daug, vis atsiranda kas nors naujo ir naujo ir tas stovėjimas vietoje žmogų pastato į nepatogią padėtį. Sakyčiau, nes na negalima stovėti vietoje, tiesiog laikmatis reikalauja to, jei nori eiti koja kojon su gyvenimu, tiesiog tai yra būtinybė, man asmeniškai.</i>
6. Kas jus motyvuoja/kaip esate motyvuojami, skatinami profesiskai tobulėti? <i>Manau, kad darbe manimi pasitiki, skatina iniciatyvą. Sveikina iniciatyvas ir jei aš rodau norą, tai visada pritaria tam ir leidžia netrukdomam dirbti.</i>
7. Kokiais būdais jūs keliate savo kvalifikaciją, tobulinate savo kompetencijas? <i>Įvairūs būdai. Seminarai, forumai, konferencijos, įvairios kvalifikacijos tobulinimo stovyklos, savipagalbos grupės. Dabar asociacija Šiaulių krašto socialinių pedagogų iniciavo savipagalbos grupę, kuriame renkamės ir kiekvienų užsiėmimų metu kas nors veda tą užsiėmimą, moderuoja. Tai va ten ir tobuliname savo kompetencijas, pati vedžiau užsiėmimą. Taip tobuliname grupės vedimo kompetencijas (užsiėmimų moderavimas). Rengiam stovyklas Šiaulių krašto socialiniams pedagogams, tai kur taipogi ten tobuliname ir kvalifikaciją ir kompetencijas (ir tie žmonės kurie kviečia ir patys tie kurie moderuoja tas veiklas).</i>
8. Kokias veiklos rūšys naudojate siekdama praplėsti, pagilinti profesinius gebėjimus? <i>Dalyvavimas įvairiose konferencijose, skaitymas pranešimų, konferencijų rengimas.</i>
9. Ar jums kaip socialiniam pedagogui yra sudaromos galimybės tobulinti savo kompetencijas (tęsti mokymąsi)? Kokios tos galimybės? Kokios galimybės tobulinimuisi sudaromos jūsų darbo vietoje? <i>Pagal poreikį, jeigu matau, kad man reikia, trūksta tai sudaromos galimybės darbo vietoje. Mokykla suplanuoja pagal poreikį bendrus įvairius mokymus, kad atlikti poreikius žmonių ir asmeniškai galiu rinktis, kiekviena mėnesį ateina iš Šiaulių švietimo centro sąrašas įvairių seminarų ar konferencijų ar forumu kur galime dalyvauti. Galima registruotis, pasirinkti pagal savo poreikius.</i>
10. Kaip vertinate galimybes tobulinti savo kvalifikaciją formaliu, neformaliu, informaliu būdais? <i>Galimybę turiu tik reikia protingai pasirinkti.</i>
11. Kaip ir kur profesiskai tobulinatės formaliuoju būdu? Kokiose profesinio tobulinimosi veiklose dalyvaujate ir kaip tų veiklų metu įgyti gebėjimai įvertinami valstybės patvirtintu dokumentu? <i>Švietimo centrai, ugdymo plėtotės centras, Lietuvos socialinių pedagogų asociacija, pagalbos specialisto asociacija (kviečia ir ragina dalyvauti). Pripažįstami pažymėjimais, sertifikatais: seminarai, kursai.</i>
12. Kokios trukmės jūsų formalusis tobulinimasis? <i>Per metus apie 40 val. Per mėnesį 1d., 2d. – įvairiai būna.</i>
13. Ar jūs turite galimybę tęsti savo mokymąsi aukštojoje mokykloje? Kokios tos galimybės? <i>Turiu. Mokamos paslaugos, susimoki ir mokini esi.</i>
14. Kaip ir kur jūs profesiskai tobulinatės neformaliojo švietimo būdu? Kokiomis formomis? Kokios trukmės jūsų neformalusis ugdymasis/ tobulinimasis? <i>Stovyklos, savipagalbos grupės, socialinių pedagogų stovykla, asociacija, rašome projektus.</i>

<i>Per metus 3 val *12, + stovyklos atidaromos truncančios 2d, susitikimai su kolektyvu, kitais pedagogais asociacijos nariais 2 val *3; Per mėnesį 4 val.</i>
15. Kaip pripažįstamos neformalaus tobulinimosi metu įgytos žinios/kompetencijos? <i>Vertinama, padėkos, pažymėjimai, diplomai.</i>
16. Ar tobulinatės savarankiškai, informaliu/savaiminiu būdu? Kaip/kur/kokiu būdu tobulinatės? <i>Taip. Savaiminiu būdu ieškai įvairių naujovių internete, vedami mokymai kitiems pedagogams, stiprus pasiruošimas vesti seminarus. Vyksta mokykloje, tačiau namie tobulinu dažniau, nes mokykloje reikia dirbti, neužsidarysi kabinete ir nesakysi, kad viskas dabar užsiėminėju savišvieta. Internetinėje erdvėje tobulinuosi. Ugdyimo sodas, ugdymo plėtotės centro medžiaga – naudojimas prieigomis internete. Bendradarbiavimas su kolegomis.</i>
17. Kaip pripažįstamos informalaus (savišvietos) tobulinimosi metu įgytos kompetencijos? <i>Panaudojamos darbe savišvietos žinios, tačiau nepripažįstamos formaliai.</i>
18. Kaip manote kokių įgūdžių/kompetencijų įgyjate profesiskai tobulindamasi? <i>Aš manau kai žmogus renkasi tam tikrus seminarus, jis renkasi tai ko jam reikia. Manau labai svarbu indentifikuoti ko tau reikia, mokėti atsirinkti, kas atliepia tavo poreikius ir ką bus galima panaudoti savo darbe ir ką tu gali duoti savo klientams, nes auditorija įvairi (mokiniai, tėvai, kolegos). Įgyju tai kas reikalinga socialiniam pedagogui, tokiu kompetencijų kuriu reikia.</i>
19. Kaip švietimo įstaiga kurioje dirbate, finansuoja jūsų tobulinimosi kursus ir/ar kitas profesinio tobulinimosi formas? <i>Numatyti pinigai kiek mokykla skirs lėšų kėlimuisi kvalifikacijos.</i>
20. Kokiuose kvalifikacijos tobulinimosi kursuose, seminaruose ir panašiuose renginiuose esate dalyvavę (-usi) ar norėtumėte sudalyvauti? <i>ŠU kokybės dienos 2017 – apskrito stalo diskusija – socialinio darbo ir socialiniu pedagogu studijos Šiaulių universitete: profesijų integralumas ir vst takoskyra; Ugdymo plėtotės centras. – medijos ir nacionalinis saugumas; iššūkiai ir galimybės; Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centas - socialiniu pedagogu sėkmingos praktikos veiklos pavyzdžiai; Stendinis pranešimas- socialiniu įgūdžių siekimas, karjeros planavimo procese; Panevėžio pedagogu švietimo centras- bendravimas ir bendradarbiavimas su mokiniais; Panevėžio rajono savivaldybės centras- kaip pokalbis su vaiku be moralu paversti terapiniu; Panevėžio pedagogu švietimo centras- mokyklos bendruomenės telkimas- kokybiškas visuminis ugdymas; Studfiesta 2016 sertifikatas; Kalba.lt. įsilavinimas ir karjera 2016- praktiniai patarimai ir išvalgos apie efektyvaus mokymosi būdus moksleiviams karjeros pasirinkimo iššūkius, jaunu žmonių motyvacija; Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centras- respublikine metodine praktine konferencija- Aš - savanoris. Mitai ir tikrovė; Panevėžio pedagogu švietimo centras- šiuolaikinio mokymo aktualijos; Panevėžio pedagogu švietimo centras- seminaras- švietimo ir kultūros jungtys;</i>
21. Kokiose įstaigose jūs turite galimybę profesiskai tobulintis? <i>Švietimo centrai, ugdymo plėtotės centrai, universitetai, kolegijos kviečia.</i>
22. Kokiomis formomis/būdais norėtumėte tobulinti profesinę kvalifikaciją? <i>Norisi, kad tai butu dažnai susiję su praktika, galimybė pasibandyt, gerą patirtį kitų žmonių pamatyti. Bendradarbiavimas, pamatyti kaip dirba kitos mokyklos.</i>
23. Kokio turinio profesinio tobulinimosi renginių (organizuojamų veiklų?) norėtumėte? <i>Manau, kad dabar aktualu butu apie naująją kartą temos. Kas jiems aktualu, kaip dirbti su jais, su jų tėvais. Kaip teikti pagalbą jų tėvams ir patiems vaikams.</i>
24. Kaip manote kokiomis temomis profesinio tobulinimosi renginių pakanka, o kokių trūksta? <i>Pasiūla yra didele, nemanau kad trūksta kažko, pats žmogus turi domėtis. Nėra trūkstamu temų reikia tik ieškotis, pačiam reikia imtis iniciatyvos. Galima užsiimti savišvieta jei kažko nežinai, galima užsisakyti seminarus kurie atlieptu asmeniniais poreikius.</i>
25. Kaip manote kokia Jums nauda iš profesinio tobulinimosi kursų?

Didelė nauda, nes gali panaudoti darbe įgytas žinias, išbandyti. Gali savo gerąją patirtį skleisti. Leidžia savo darbo vietoj jaustis gerai, jaustis stipresniam.

26. Kaip jus manote ar dabartinė įstatyminė sistema pakankamai atliepia socialinių pedagogų lūkesčius profesinio tobulinimosi atžvilgiu? Pakomentuokite plačiau savo atsakymą.

Nežinau dabar susitvarkė jau sistema. Naujinimu daug, tiek socialiniu pedagogu pareigine instrukcija ir socialines pedagogines pagalbos aprašai. Buvo ir aptarimai prieš ministrui priimant įstatymus. Galėjo socialiniai pedagogai teikti savo matymą, klausimus, lūkesčius teikti, kiek atsižvelgė kiek ne, bet tikrai galimybė buvo suteikta teikti savo siūlymus.

27. Kaip/ką rekomenduotumėte tobulinti profesinio tobulinimosi sistemoje?

Finansavimo trukumas reikia atsižvelgti į tai, kad reiktu sumažinti seminarų, kursų kainas.